

Životní spokojenost nezaměstnaných

Bc. Jana Polášková

Diplomová práce
2010

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Jana POLÁŠKOVÁ**

Studijní program: **N 7507 Specializace v pedagogice**

Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **ŽIVOTNÍ SPOKOJENOST NEZAMĚSTNANÝCH**

Zásady pro vypracování:

Analýza literárních pramenů a zpracování teoretických východisek
Příprava výzkumu, výběr a charakteristika výzkumného souboru
Provedení výzkumu
Zpracování a vyhodnocení výsledků výzkumu
Přijetí odpovídajících závěrů
Doporučení pro praxi

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BUCHTOVÁ, B. Nezaměstnanost. Psychologický, ekonomický a sociální problém. Praha: Grada Publishing, 2002.

DOSEDLOVÁ, J., FIALOVÁ, L., KEBZA, V., SLOVÁČKOVÁ, Z. Předpoklady zdraví a životní spokojenosti. Brno: MSD, 2008.

KŘIVOHLAVÝ, J. Psychologie zdraví. Praha: Portál, 2003.

KUCHAŘ, P. Trh práce. Praha: Karolinum, 2007.

MAREŠ, P. Nezaměstnanost jako sociální problém. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002.

Vedoucí diplomové práce: **prof. PhDr. Jiří Musil, CSc.**

Ústav pedagogických věd

Datum zadání diplomové práce: **12. ledna 2010**

Termín odevzdání diplomové práce: **30. dubna 2010**

Ve Zlíně dne 12. ledna 2010

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné;
- na diplomové práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně *14.4.2010*

Průcha
.....

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k vyšší výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Diplomová práce se skládá ze dvou částí - teoretické a empirické.

V teoretické části jsou, na podkladech odborné literatury, rozebrána následující témata: životní spokojenost (subjektivní pocit pohody, kvalita života, blaho); koreláty životní spokojenosti (osobnost, pohlaví, zdravotní stav, věk, rodina, pracovní spokojenost); nezaměstnanost (pojem, typy nezaměstnanosti, rizikové skupiny nezaměstnaných, důsledky nezaměstnanosti, teorie stádií nezaměstnanosti, chování lidí v nezaměstnanosti); výsledky souvisejících výzkumů.

Empirická část se zabývá výzkumem současné životní spokojenosti nezaměstnaných evidovaných na Úřadě práce ve Zlíně. Ve výzkumné části byl hlavní metodou Dotazník životní spokojenosti, který byl doplněn dotazníkem MIRON, zkoumající identifikaci jedince s rolí nezaměstnaného. Zkoumaný soubor tvořilo celkem 93 respondentů. Skupina byla rozdělena na ženy, kterých bylo 44 a muže, kterých bylo 49.

Klíčová slova: životní spokojenost, nezaměstnaný, nezaměstnanost, práce, role

ABSTRACT

The thesis consists of a theoretical and an empirical part.

In the theoretical part, the following topics are described upon the expert literature: the life satisfaction (i.e. the subjective feeling of well-being, the quality of life, the joy); the correlates of life satisfaction (the personality, sex, health condition, age, family, job satisfaction); unemployment (the concept, the types of unemployment, the risk groups of unemployment, the consequences of unemployment, the phases of unemployment theory, the unemployment people behaviour); the related researches results.

The empirical part deals with the current research on the life satisfaction of unemployed people registered at the Job Centre in Zlín. In the research part The Life Satisfaction Questionnaire was the main used method and it was completed by The

MIRON questionnaire exploring the identification with the unemployment individual role. The whole studied group comprised 93 respondents. The group was divided into women (44) and men (49).

Keywords: life satisfaction, unemployed, unemployment, job, role

Děkuji prof. PhDr. Mgr. Jiřímu Musilovi, CSc. za odborné vedení, cenné připomínky a rady, které mi při zpracování diplomové práce poskytl.

OBSAH

ÚVOD	11
I TEORETICKÁ ČÁST	13
1 K NĚKTERÝM SOUČASNÝM PROBLÉMŮM NEZAMĚSTNANÝCH	14
2 ŽIVOTNÍ SPOKOJENOST	17
2.1 KONCEPT ŽIVOTNÍ SPOKOJENOSTI.....	17
2.2 SUBJEKTIVNÍ POCIT POHODY.....	18
2.3 KVALITA ŽIVOTA	20
2.4 BLAHO.....	22
3 KORELÁTY ŽIVOTNÍ SPOKOJENOSTI	24
3.1 OSOBNOST.....	24
3.2 POHLAVÍ.....	25
3.3 ZDRAVOTNÍ STAV	26
3.4 VĚK.....	27
3.5 RODINA A RODINNÉ VZTAHY	28
3.6 PRACOVNÍ SPOKOJENOST	30
4 NEZAMĚSTNANOST	32
4.1 VYMEZENÍ POJMU NEZAMĚSTNANOST	32
4.2 TYPY NEZAMĚSTNANOSTI.....	33
4.3 RIZIKOVÉ SKUPINY	35
4.4 DŮSLEDKY NEZAMĚSTNANOSTI	38
4.5 TEORIE STÁDIÍ NÁSLEDKŮ NEZAMĚSTNANOSTI	43
4.6 CHOVÁNÍ LIDÍ V NEZAMĚSTNANOSTI	44
5 VÝSLEDKY NĚKTERÝCH VÝZKUMŮ Z OBLASTI NEZAMĚSTNANOSTI	45
II PRAKTICKÁ ČÁST	47
6 METODOLOGICKÝ RÁMEC VÝZKUMU	48
6.1 CÍL VÝZKUMU	48
6.2 STANOVENÍ HYPOTÉZ	48
6.3 APLIKOVANÁ METODIKA	49
6.3.1 Dotazníky	49
6.3.2 Statistika.....	51
6.4 PRŮBĚH A ORGANIZACE VÝZKUMU.....	55
6.5 ZKOUMANÝ SOUBOR	55
7 VÝSLEDKY VÝZKUMU	72

7.1	ZÁKLADNÍ VÝSTUPY Z HLAVNÍCH PROMĚNNÝCH DOTAZNÍKU ŽIVOTNÍ SPOKOJENOSTI DŽS	72
7.2	ZÁKLADNÍ VÝSTUPY DOTAZNÍKU MIRON.....	107
7.3	VYBRANÉ KORELÁTY	110
7.4	ROZDÍLY U DŽS A MIRON	117
7.5	K PLATNOSTI HYPOTÉZ	129
	ZÁVĚR	132
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	137
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	140
	SEZNAM OBRÁZKŮ	141
	SEZNAM TABULEK.....	143
	SEZNAM PŘÍLOH.....	146

ÚVOD

Otázka životní spokojenosti je problematikou, která lidstvo provází již od počátku jeho existence. Motivem spokojeného života se zabývali filozofové a myslitelé již v kulturách starověkého Řecka, Říma i Číny.

Také naše kultura usiluje o co největší míru životní spokojenosti a proto se v posledních desetiletích touto problematikou, na odborné úrovni, intenzivně zabývá. Tento zvýšený zájem o výzkum životní spokojenosti je pochopitelný, neboť získané poznatky lze aplikovat v praxi se snahou o zlepšení životní spokojenosti, jak jednotlivců, tak celých skupin.

Termín životní spokojenost je ve skutečnosti velmi členitou a rozsáhlou mozaikou komponent a hodnot, z nichž se náš život skládá, a jež mají hmotnou i duchovní povahu. Výsledný efekt působení všech těchto složek pocítujeme sami na sobě právě v duchovní složce našeho bytí, jako úroveň vlastní životní spokojenosti.

Každý jedinec má svůj vlastní úhel pohledu na to, co pro něho spokojenost v životě znamená. Proto také výzkum životní spokojenosti je problematický, má svá úskalí a je svým způsobem složitý. V současné době, která je charakteristická svou dynamikou a rychlým vývojem téměř ve všech oblastech lidské činnosti, je stanovení kritérií životní spokojenosti velmi obtížné. Rychlý vývoj civilizace ovlivňuje jednotlivce i celé skupiny, mění strukturu jejich hodnot i náhled na tyto hodnoty. V posledních dvou desetiletích se v naší společnosti naskýtají lidem velké možnosti k uskutečnění a naplnění jejich představ, cílů a snů. Moderní doba umožňuje dosažení úspěchů a zisků jak v oblasti hmotného vlastnictví, tak i v oblasti duševní. Na jedné straně společenské a ekonomické postavení dává možnosti k dosažení vlastní seberealizace a uspokojení v maximální možné míře, na straně druhé má tato společnost i svá úskalí a odvrácené stránky. Jedinec se může kdykoliv dostat přičiněním vlastním nebo vlivem jiných činitelů nebo jejich kombinací až téměř na okraj společnosti.

Úroveň životní spokojenosti je dána zejména zdravotním stavem, hmotným zabezpečením, rodinnými poměry, spokojeností s prací, způsobem trávení volného času a množstvím harmonických vztahů s přáteli a ostatními lidmi kolem nás. V neposlední řadě je určována také splněnými sny, dosaženými cíli, překonáním životních problémů a krizí, celkovým hodnocením dosavadního života, životními perspektivami a smyslem života.

Cílem této diplomové práce je nastínit problematiku životní spokojenosti nezaměstnaných, zmapovat aktuální úroveň životní spokojenosti a míru identifikace s rolí nezaměstnaného u nezaměstnaných osob a zjistit, zda vybrané proměnné souvisí s životní spokojeností. Záměrem je také zjistit existující rozdíly mezi nezaměstnanými muži a ženami v hlavních proměnných vybraných metodik a dále rozdíly v míře identifikace s rolí nezaměstnaného mezi nezaměstnanými dlouhodobě a krátkodobě.

Práce je rozdělena do dvou částí, na část teoretickou a část empirickou.

Teoretická část je zaměřena především na koncept životní spokojenosti a problematiku nezaměstnanosti. První kapitola pojednává o některých současných problémech nezaměstnaných. V navazující kapitole jsou rozebrány pojmy životní spokojenosti, subjektivního pocitu pohody, kvality života a blaha. Další část práce se soustředí na vybrané koreláty životní spokojenosti, kterými jsou osobnost, pohlaví, zdravotní stav, věk, rodina a pracovní spokojenost. Ve čtvrté kapitole je vymezen pojem nezaměstnanosti, dále zmíněny její základní typy a rizikové skupiny nezaměstnaných. Tato kapitola se rovněž zabývá důsledky nezaměstnanosti, teoretickými koncepty stádií nezaměstnanosti a chováním lidí při ztrátě zaměstnání. Závěrečná kapitola teoretické části popisuje výsledky vybraných výzkumů v oblasti nezaměstnanosti.

Výzkumná část prezentuje průběh a výsledky výzkumu, který zjišťoval životní spokojenost a míru identifikace s rolí nezaměstnaného u nezaměstnaných mužů a žen registrovaných na úřadě práce. Cílem výzkumu bylo také porovnání úrovně jednotlivých dimenzí životní spokojenosti a celkové životní spokojenosti u nezaměstnaných mužů a žen a dále porovnání míry identifikace s rolí nezaměstnaného u skupiny dlouhodobě a krátkodobě nezaměstnaných.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 K NĚKTERÝM SOUČASNÝM PROBLÉMŮM NEZAMĚSTNANÝCH

Fenomén nezaměstnanosti se vyskytl v naší společnosti již v první polovině minulého století. Nejvýrazněji se u nás nezaměstnanost projevila v meziválečném období, kdy se dostala z počtu evidovaných 105 000 osob v roce 1930 až na počet 738 000 osob v roce 1933, kdy byla na svém maximu. Tehdejší neoficiální statistiky uváděly počet nezaměstnaných ještě o několik set tisíc vyšší (Buchtová, 2002).

Problematika nezaměstnanosti se u nás znovu objevila po změně politických poměrů v devadesátých letech minulého století. Míra nezaměstnanosti měla tehdy pozvolně vzestupnou tendenci a postupně dosáhla výše kolem 8 procent. V průběhu následujících let se podařilo procento nezaměstnaných snížit, ale pak začalo opět narůstat. K nebývalému vzestupu nezaměstnanosti začalo docházet ve druhé polovině roku 2008, kdy i v naší republice začal působit tlak celosvětové finanční krize a během následujícího roku nezaměstnanost překročila hranici 9 procent. V současné době dosáhla míra registrované nezaměstnanosti 9,7% (MPSV, 2010). Procentuální vyjádření nezaměstnanosti blížící se deseti procentům ubírá optimismu jak nezaměstnaným, jejichž vyhlídky na zlepšení situace se pravděpodobně ani v následujících měsících výrazně nezmění, tak státním institucím, které se touto problematikou a jejím řešením zabývají.

Se vzrůstajícím počtem nezaměstnaných začíná situace nabývat na vážnosti, neboť počet uchazečů na jedno volné pracovní místo se podstatně zvyšuje. Velkým problémem nezaměstnaných je rozdílná míra nezaměstnanosti v jednotlivých regionech a možnosti nabídky a vytváření nových pracovních míst. Nejvíce nezaměstnaných je evidováno již dlouhodobě na severu Čech a na severu a jihu Moravy. Oproti tomu „nejpříznivější“ situace je v Praze a jejím okolí, kde se nezaměstnanost drží stále na nejnižší úrovni v zemi.

Poměrně vysoká míra nezaměstnanosti není způsobena pouze obecným úbytkem pracovních míst k nimž došlo vlivem celosvětové ekonomické krize, i když ta je hlavní příčinou. Jistou roli v této problematice hraje také systém sociálních dávek. Tento sociální systém vyhovuje určité skupině nezaměstnaných. Ti nehledají aktivně zaměstnání nebo hledání oddalují, nabídky odmítají a využívají poskytovaných sociálních dávek a různých sociálních podpor, které jsou dostupné. Na stranu druhou je pravdou, že takových lidí u nás postupně ubývá a zvyšuje se počet osob, které o zaměstnání přišli a zájem o práci mají, ale jen s obtížemi ji nalézají.

Jedním z dalších dlouhodobě a neúspěšně řešených problémů v oblasti nezaměstnanosti je zaměstnávání absolventů středních a vysokých škol a mladých lidí bez praxe obecně. Zájem většiny firem je směřován k lidem kvalifikovaným, k odborníkům s praxí, neboť tito, na rozdíl od absolventů škol, jsou pro firmy a instituce výhodnější. Rychleji se adaptují, zapracují a téměř okamžitě produkují zisk, na který je kladen ve firmách prvotní důraz. Zaměstnání se hůře hledá také osobám s nižším vzděláním nebo zdravotním handicapem, ženám s malými dětmi a osobám předdůchodového věku.

V problematice získání zaměstnání hraje poměrně výraznou roli neochota většiny nezaměstnaných dojíždět do zaměstnání delší trasu nebo se stěhovat za práci do jiných míst v rámci naší republiky. Tato neochota je způsobena z části obecnými dlouhodobými zvyklostmi v naší zemi, kdy většina lidí své zaměstnání mění jen několikrát za život a pokud je to možné, hledá si zaměstnání v blízkosti svého bydliště.

Status nezaměstnaného ovlivňuje negativně život nejen samotného jedince, který se v této pozici nachází, ale i jeho blízké okolí v němž žije. U nezaměstnaných osob se ztráta zaměstnání projevuje problémy jak v psychické, tak i v tělesné oblasti. Tento stav je doprovázen změnami nálad, jako jsou projevy smutku, pocity beznaděje, nepotřebnosti, apatie vůči okolí, které často přecházejí až v depresi. Následkem těchto psychických změn dochází často také ke zhoršení zdravotního stavu, k poruchám sociálních vztahů uvnitř rodiny a k určitému omezení a ztrátě dosavadních vztahů s okolním světem.

Dlouhodobá nezaměstnanost se projevuje také výrazným zhoršením finanční situace a poklesem životní úrovně nejen nezaměstnaného, ale v konečném důsledku také celé jeho rodiny. Špatná ekonomická situace má za následek zvýšení napětí a možnost vzniku vzájemných konfliktů mezi jednotlivými členy rodiny.

Nezaměstnanost působí nejen na jedince či skupiny lidí, kteří o práci přišli, ale i na lidi zaměstnané, neboť u nich zkušenost se vzrůstající nezaměstnaností v jejich okolí vyvolává obavu a strach z hrozícího propuštění, což se například projevuje snížením solidarity mezi zaměstnanci nebo omezením oprávněných nástupů na nemocenskou, atd. (Buchtová, 2002).

V našich podmínkách se setkáváme s rysy nezaměstnanosti, které jsou specifické a které jsou pravděpodobně z velké části dány minulým vývojem naší společnosti. Buchtová (2007) se domnívá, že faktory, které tuto zvláštnost způsobují, ovlivňují strategie chování lidí (zejména střední generace) a znemožňují jejich adekvátní reakce na nové podmínky trhu práce. V osobnostní rovině jde o snížený pocit občanské odpovědnosti, nedostatečnou

reflexi sebe sama, myšlenkovou rigiditu, ale také o neprožitou zkušenost změny zaměstnání a ztráty práce. Jedná se o různé varianty pocitu méněcennosti při ztrátě práce, o chybějící osobní odvalu a ochotu investovat do vlastní kvalifikace.

Všechny výše zmíněné faktory výrazně ovlivňují každodenní život nezaměstnaných a promítají se do všech aspektů životní spokojenosti. O nástin tohoto složitého konceptu, kterým životní spokojenost bezesporu je, se pokouší následující kapitola.

2 ŽIVOTNÍ SPOKOJENOST

2.1 Koncept životní spokojenosti

Spokojenost obecně vyjadřuje míru osobního štěstí, osobního vyrovnání, míru osobního působení a zařazení se ve společnosti. Životní spokojenost je jedním z klíčových pojmů v širší oblasti psychologie osobní pohody.

Životní spokojenost, štěstí a subjektivní blaho jsou pojmy, které spolu úzce souvisí. Štěstí se týká pouze kladných emocí a spokojenost je úzce spojena s postoji člověka a jeho kognitivním hodnocení. Pokud má člověk kladný postoj ke svému životu, tak bude v životě i daleko spokojenější a bude prožívat více pocitů blaha a štěstí. Lidé jsou šťastní a spokojení, když to o sobě říkají (Hamplová, 2004).

Termín životní spokojenost zahrnuje hodnocení našeho života jak prožitého a přítomného, tak i vyhlídek do budoucna. Koncept životní spokojenosti jako takový není dostatečně definován. Fahrenberg a kol. (2001, s. 6) uvádí: „často jsou zaměňovány pojmy životní spokojenost, subjektivní dobré zdraví a kvalita života. Jednota panuje ovšem v názoru, že kognitivní a afektivní komponenty všech oblastí života jako je například zdraví, psychická stabilita, sociální vztahy atd., mohou přispívat k životní spokojenosti“.

Spokojenost v životě každého jedince je ovlivňována a podmiňována mnoha faktory. U většiny populace se životní spokojenost vztahuje k věku a s jeho nárůstem má větší význam. Avšak věk je jen jeden z mnoha faktorů, které ovlivňují kvalitu života a míru životní spokojenosti.

Dalším faktorem, který velmi významně ovlivňuje životní spokojenost je zdravotní stav. Dobré zdraví má vliv na celkový fyzický i duševní stav, ovlivňuje kvalitu života, na naši úspěšnost člověka v životě. Hodnotu zdraví si člověk uvědomuje s postupujícím věkem, když se postupně objevují určité zdravotní problémy nebo v okamžicích života, kdy se jeho úroveň, z jakýkoliv příčin, velmi citelně zhorší.

Z dalších oblastí majících zásadní vliv na úroveň životní spokojenosti lze jmenovat socioekonomický status. Socioekonomické postavení si budujeme už od mladého věku. Je podmíněno úrovní dosaženého vzdělání, které pak ovlivňuje to, jaké povolání si volíme, jestli ho dosáhneme, jak jsme s tímto povoláním spokojeni po stránce zaměření i náplně a v neposlední řadě také to, jaké je naše finanční ohodnocení. Finanční zajištění má pak vliv na to jaké si vytvoříme zázemí, bydlení, rodinu i na to, jaké cíle si vytyčujeme do

budoucná, na jejich náročnost a rozsah. Finanční příjem ovlivňuje také kvalitu volnočasových aktivit, jestli se budeme věnovat vlastním koníčkům nebo jestli je budeme trávit s blízkými nebo přáteli. Samotné aktivity ve volném čase, ať již fyzické nebo duševní, napomáhají k regeneraci životních sil, k udržování psychické rovnováhy, pomáhají odpočinout si od každodenního stresu, kterému jsme vystavováni a tím posilují zdraví jako jednu z významných komponent životní spokojenosti.

Za významnou oblast životní spokojenosti lze pokládat také duševní stránku jedince. Ta prochází během životní cesty změnami a u většiny osob se zvyšujícím se věkem nabývá na významu. Člověk přehodnocuje své postoje k materiálním stránkám života ve prospěch duševních, do nichž řadíme vztahy v rodině, k příbuzenstvu, vztahy s přáteli, náboženské zaměření, vztahy k umění i prožitkům, které nám poskytují každodenní život.

Zajímavostí ve výzkumu souvislosti mezi pohlavím a životní spokojeností je to, že vliv rozdílů mezi pohlavími na globální životní spokojenost je nepatrný. Ve většině výzkumů se neprokázaly žádné významné rozdíly. Ve dvou reprezentativních studiích (Fahrenberg a kol. a Hersbach) vykazovali tendenci k vyšší spokojenosti muži než ženy.

Podle doposud provedených studií, zkoumajících závislost životní spokojenosti na věku, lze předpokládat, že spokojenost v různých oblastech života se s rostoucím věkem vyvíjí rozdílně. S postupujícím věkem bude patrně klesat spokojenost se zdravotním stavem, spokojenost s finančními poměry, ale může naopak stoupat, protože již není nutné zaopatřovat děti a snižují se vlastní nároky. Celkově se ovšem zdá, že existuje trend k vyšší spokojenosti s přibývajícím věkem (Fahrenberg a kol. 2001).

2.2 Subjektivní pocit pohody

Pocit pohody je důležitou součástí životní spokojenosti. V anglosaské odborné literatuře se nejčastěji objevuje termín „subjective well-being“, v české terminologii se používá slovního spojení „subjektivní nebo osobní pohoda“.

Diener, Lucas, Oishi (in Křivohlavý, 2004, s. 181) definují subjektivní životní pohodu jako „kognitivní a emocionální vyhodnocení vlastního života.“ Osobní pohodu lze tedy z psychologického hlediska zařadit na pomezí mezi afekty, nálady a osobnostní rysy; protože však v rámci utváření osobní pohody jde současně též o průběžně se odehrávající hodnotící vztahy, obsahuje kromě kognitivních a emotivních složek i důležitou

komponentu postojovou. Kromě individuální úrovně osobní pohody, zahrnující její strukturu a dynamiku, je třeba vzít i v úvahu i její důležitou sociální dimenzi.

Kebza a Šolcová (2003) shrnují osobní pohodu do čtyř základních komponent:

- psychická osobní pohoda v užším slova smyslu, kterou tvoří různé emoční a kognitivní dimenze, např. Pozitivní a negativní afektivita, životní spokojenost a nálada, psychosomatické symptomy atd.,
- sebeúcta (self-esteem),
- sebeuplatnění (self-efificecy),
- osobní zvládání situací (personal control),

Ryffová (in Dosedlová, 2008) ve své práci uvádí následujících šest faktorů osobní pohody:

- sebeakceptace (self - acceptance)
- pozitivní vztahy s druhými (positive relations with others)
- autonomie
- schopnost ekologicky působit v prostředí (inviromental mastery)
- smysl života (purpose in life)
- osobnostní růst (personal growth).

Osobní pohoda bývá obvykle operacionalizována jako prožitek, který trvá spíše dny či týdny, než okamžiky. Řadí se spíše ke stabilnějším emočním charakteristikám a náladám, obsahuje však i některé proměnlivější charakteristiky, související jednak s aktuálním psychickým stavem, jednak s určitou proměnlivostí a dynamikou nálad a též s celou řadou možných podnětů vnitřního i vnějšího prostředí.

Prožívání osobní pohody a je determinováno také osobnostními charakteristikami jedince, tedy tím, zda se člověk cítí šťastný nebo naopak. Do komplexu komponent osobní pohody je nutné zařadit také společenské normy a kulturní standardy, mezi něž patří mravnost, ctnost, ideál, ale také pochvala, společenská prestiž, uznání druhých, vážnost, atd.

Mezi hlavní determinanty úrovně osobní pohody patří také lidské zdraví, prožívání osobní spokojenosti a postavení jednotlivce v sociální hierarchii. Jako další determinanty je

třeba jmenovat etnicitu, okolnosti penzionování, vdovství, rodičovství, sociální oporu, životní události, osiření, sebeúctu (Blatný, Dosedlová, Kebza, Šolcová, 2005) .

V neposlední řadě je nutné zmínit vztah motivace a pocitu pohody. Znamená to, že cítí-li se člověk dobře, snaží se tento stav stabilizovat a udržet ho co nejdéle. K hlavním strategiím, pomocí nichž si lidé udržují osobní pohodu, patří zejména pozitivní myšlení, pozitivní přístup ke světu a druhým lidem a také eliminace stresu prostřednictvím volby přiměřených cílů (Hrdlička, Kuric, Blatný, 2006). Naopak, jsou-li jeho subjektivní pocity pohody spíše negativní, usiluje obvykle o jejich zlepšení, protože stav nepohody a stresu není normální a nelze jej dlouhodobě zvládat a snášet.

2.3 Kvalita života

Pravděpodobně neexistuje žádná přesná definice, jež by pojem kvality života vystihla přesně i přesto, že je předmětem zájmu psychologů, sociologů, politologů, lékařů a dalších odborníků.

Hartl a Hartlová (2009) ve své knize uvádějí pod pojmem kvalita života, nejprve vyjádření pocitu životního štěstí. Dále pak k nejobecnějším znakům kvality života patří pohyblivost a soběstačnost v obsluze vlastní osoby. Z psychologického hlediska označujeme kvalitu života jako míru životní spokojenosti nebo nespokojenosti ve smyslu vlastní seberealizace a duševní harmonie.

K dalším pojmům, jimiž se popisuje kvalita života, patří autonomie, důstojnost, seberealizace, spokojenost v rodinných, partnerských a ostatních mezilidských vztazích, sociální a kulturní integrovanost, tvořivost.

Z pohledu sociologického je nutné dále do kvality života zařadit pocity a životní úroveň specifických společenských skupin jako jsou staří lidé, etnické menšiny, nezaměstnaní.

V dnešní době je kvalita života hodnocena především z pohledu ekonomického, který je určen výší hrubého domácího produktu (HDP), výškou ceny nákupního koše a dle průměrného platu. Dalšími složkami vztahujícími se ke kvalitě života, jsou dobré tělesné a duševní zdraví, prožívání pozitivních a negativních emocí, funkční rodina, sociální vztahy, uspokojování individuálních potřeb každého, vlastnictví materiálních statků a civilizačních vymožeností.

Ačkoliv může být kvalita života v jedné oblasti hodnocena velmi dobře nebo alespoň uspokojivě, v jiných oblastech života může vykazovat hodnocení neuspokojivé. Jednotlivé složky kvality života se mění v čase a náhlost či pozvolnost jejich změn je závislá na mnoha faktorech. Subjektivní pohoda, jako jedna ze složek kvality života, je velmi úzce závislá na aktuálním emočním stavu a proto dochází k jejím častým výkyvům. Osobnost každého jedince zásadně ovlivňuje kvalitu života a je poměrně stabilní, téměř se neměnicí složkou. Také vnější životní podmínky, jež mají neustálý vliv na kvalitu života, se mění, i když, až na výjimečné události, k těmto změnám dochází většinou pozvolna.

Z výše uvedených skutečností vyplývá, že podmínky životní pohody a kvality života jsou určovány jak individuálně, tak sociokulturním zázemím, životním standardem i ekonomickými podmínkami. Snahou a zájmem většiny lidí je tedy zkvalitnění jejich vlastního života, udržení a zlepšení jeho úrovně a zachování si pokud možno pozitivního postoje k životu a tím zachování určitého standardu kvality života.

Výzkumná studie, zabývající se vlivem materialistické orientace, sebeúcty, neuroticismu a extroverze na spokojenost se životem, provedla analýzu důsledků vlivu tržní ekonomiky, peněz a materiálních statků na kvalitu života. Soubor respondentů zahrnoval 148 žen a 60 mužů ve věku od 17 do 74 let. Výsledky studie prokázaly, že materialistická hodnotová orientace vykazuje signifikantní záporný vztah se spokojeností se životem. V analýze vztahů byla dále potvrzena zjištění, že sebeúcta vykazuje se spokojeností se životem statisticky významný kladný vztah, neuroticismus nevykazuje se spokojeností se životem nezávislý signifikantní vztah, ale vztah pouze zprostředkovaný. Ve výzkumu se také ukázalo, že extroverze vykazuje s životní spokojeností signifikantní kladný vztah a část vlivu extroverze na životní spokojenost je zprostředkována sebeúctou (Hnilica, 2005).

V dalším výzkumu, který zahrnoval 431 žen a 348 mužů ve věku 18 – 92 let, byly testovány vztahy mezi objektivním a subjektivním zdravím a spokojeností se životem a vlivy socioekonomického statusu a katastrof na tyto proměnné.

Ze závěrů výzkumu je patrné, že subjektivní zdraví má významný vliv na spokojenost se životem. Vzdělání a objektivní zdraví vykazuje také velmi významný vztah, Naproti tomu výše příjmů se zdravím tak významný vztah nevykazovaly. Další část studie ukázala, že není rozdílu ve spokojenosti se životem u lidí, kteří prodělali důsledky katastrofy záplav a lidí, kterých se záplavy nedotkly.

Při porovnání všech zjištěných údajů se potvrdilo, že na spokojenost se životem mají výrazně větší účinky rozdílů ve vzdělání, příjmu a zdraví, než krátkodobá živelná katastrofa (Hnilica, 2006).

2.4 Blaho

Dle slovníku spisovné češtiny pro školu a veřejnost (2005), lze blaho definovat jako vrcholný stav uspokojení. V pohledu významové příbuznosti přirovnává tento slovník blaho či blaženost k rozkoši. V Malé československé encyklopedii (1984) je zařazen tento termín do oboru filozofie, kde jej označuje přímo za nejobecnější pojem pro kladnou hodnotu. Z tohoto pohledu můžeme blaho označit jako dobro. Blaho je tedy pojem, který není nijak přesně ohraničený, definovatelný a není pro něj dáno pevné kritérium.

Obecně je blaho pocit štěstí, spokojenosti, blahobytu, blaženosti. Proto se pojem blaha vyskytuje v naší společnosti dosti frekventovaně, ale vždy ve spojení s dalším termínem, který specifikuje oblast k němuž se blaho vztahuje. Tak známe například osobní blaho, duševní blaho, tj. blaho týkající se individuálně každého jedince. Dalšími termíny jsou: blaho národa, blaho společnosti, blaho veřejné nebo termín vše zastřešující, tak zvané obecné blaho. Obecné blaho je filozofický a teologický termín. Je vyjádřením snahy o co největší dobro pro co největší množství lidí a zároveň termínem pro vztah mezi jedincem a společností. Myšlenka obecného blaha vychází z personální existence člověka, vzájemné slučitelnosti osobních zájmů se zájmy ostatních. Obecné blaho spočívá v tom, že dbá práv a povinností občana. Tyto souvislosti a skutečnosti vedou k faktu, že dosahování společenského blaha, má svůj základ v dosažení a trvání subjektivního pocitu spokojenosti i blaha jedince. Proto blaho jako takové je součástí životní spokojenosti.

Blaho je ukotveno v etice, jako součástí filozofie a je také významným prvkem náboženských systémů. Náboženský přístup hledá podstatu dobra nebo zla v absolutním duchu nebo vůli Boha. Podle teologického voluntarismu sv. Augustina „ konečným dobrem sluje to, jehož dosažením činí každého blaženým“. Racionalistická teologie Tomáše Akvinského absolutizuje primát rozumu nad dobrem. „Jsouco podle rozumu je dříve nežli dobro“, přitom rozlišuje čestné, užitečné a radostné dobro. Kant naopak ve své deontologické morálce podřizuje dobro morálnímu zákonu, což v Kantově etice znamená, že podstatou morálního jednání není dosažení nějakého cíle, štěstí a podobně, ale prostý

požadavek k naplnění samotné morálky jako takové. Kant také trvá na rozlišování hodnoty dobra, jež pramení z rozumu, od podobných pojmů, které souvisí s pocity příjemnosti. Podle Kanta to znamená, že vše co se považuje za dobro nemusí být příjemné. Arthur Schopenhauer vnímá dobro a zároveň špatnost v souvislosti s vlastním učením o objektivizaci vůle a podle vztahu k němu určuje dobro absolutní a dobro relativní. Absolutní dobro je, podle Schopenhauera, fikce, jež nejde uskutečnit. Relativní dobro souvisí s morálkou a odpovídá morálnímu cítění jedince. Otázkou blaha jako dobra se zabýval i sociální psycholog, psychoanalytik a humanistický psycholog Erich Fromm. V rámci Frommovy humanistické etiky znamená dobro „přítakání životu, rozvíjení lidských sil“. Podle Fromma jsou imanentní tendence člověka k růstu, což je podmínkou individuálního štěstí a jediným kritériem dobra (Cakirpaloglu, 2009).

Blaho je možno chápat z psychologického hlediska jako soubor déle trvajících emocí, při nichž zažíváme příjemné pocity, pocity slasti, radosti, pokud se jedná o prožívání hlubší a intenzivnější. Pocity blaha nebo štěstí či radosti se mění u každého jedince v závislosti na jeho duševním rozpoložení, na situaci v níž se nachází a na okolnostech, které tento stav ovlivňují. Blaho má dvě dimenze – materiální a duchovní. V dnešní době, která se orientuje zejména na vlastnictví materiálních věcí, jsou v materiální dimenzi pocity blaha spojeny s pojmy jako jsou peníze, jídlo, bydlení, automobily, dovolené, odívání, nakupování atd. V duchovní oblasti jsou pocity blaha ztotožněny s morálními hodnotami, vybudovanými a udržovanými mezilidskými vztahy. Blaho je v této dimenzi spojováno se získanými vědomostmi, uměleckými a estetickými zážitky.

3 KORELÁTY ŽIVOTNÍ SPOKOJENOSTI

3.1 Osobnost

Z psychologického hlediska je osobnost, jen velmi těžce uchopitelný pojem. Dle teorií osobnosti lze osobnost definovat jako dynamický zdroj chování, identity a jedinečnosti každé osoby (Drápela, 1997).

Někteří z autorů teorií osobnosti definují osobnost reakcemi ostatních lidí. Avšak například Allportův pohled na osobnost je biosociální. Naznačuje, že osobností člověka je jeho stimulační hodnota. Podle biofyzické definice, má osobnost určitou organickou anebo vrozenou složku, která souvisí se specifickými kvalitami osoby, které je možné popsat a změřit. Naopak souhrnná definice osobnosti zaznamenává každý pojem, který je při popisování osobnosti považován za důležitý, zatímco integrativní definice osobnosti specifikuje osobnost množstvím různých způsobů chování, do kterých člověk vstupuje, a které do ní vnáší řád a kongruenci. Podle některých názorů se osobnost soustřeďuje do úsilí jedince v přizpůsobení se prostředí. Z jiného úhlu pohledu je osobnost definována rozdíly, kterými se liší od ostatních lidí (Hall, et al., 2002). Antičtí lékaři Hipokrates a Galenos vymezili ve vztahu k osobnosti čtyři základní temperamenty (sangvinik, choleric, melancholik a flegmatik), jež se od sebe odlišují dynamikou osobnosti.

Z obecného pohledu je tedy osobnost člověka chápána jako dynamická organizace jeho psychofyzických systémů. Tyto systémy člověku pomáhají při jeho adaptaci na prostředí. Osobnost člověka je charakteristická svými způsoby chování a prožívání, které se u každého jedince vyznačují svojí jedinečností, výlučností, odlišností od ostatních lidí. Tyto osobnostní charakteristiky každého jedince, velmi významným způsobem přispívají ke zvládnutí každodenních situací, při řešení konfliktů, rodinných, životních a pracovních problémů. Proto mají osobnostní charakteristiky přímý vliv na stabilitu a úroveň životní spokojenosti a je nutné s nimi počítat.

Vliv osobnosti a míry životní spokojenosti je jedním z hledisek, které jsou středem zájmu výzkumu životní spokojenosti.

Na základě studií DeNeveho a Coopera, které byly uskutečněny v roce 1998, a také studií, které provedl Fahrenberg a kol. bylo prokázáno, že lidé, kteří jsou extravertovaní, jsou se svým životem spokojenější na rozdíl od lidí introvertovaných. U DeNeveho a Coopera vyšly korelace životní spokojenosti ($r = 0,17$) a štěstí ($r = 0,27$). K velmi

podobnému výsledku dospěli ve své studii také Kircaldy a Hodappa v roce 1989. V této studii výsledek korelace mezi extravertí a životní spokojeností vyšel ve výši ($r = 0,15$) a štěstím ($r = 0,38$).

Další výzkumy, které prováděli Kircaldy a Hodappa v souvislosti s životní spokojeností byly zaměřeny na neuroticismus. Výsledkem tohoto výzkumu bylo zjištění, že lidé nespokojení dosahovali ve škále neuroticismu vyšších hodnot. Také při výzkumu souvislosti mezi životní spokojeností a depresí, který provedli Silveira a Ebrahim v roce 1998, byla prokázána signifikantní souvislost mezi úrovní životní spokojenosti a depresí (Fahrenberg a kol., 2001).

Výše uvedené výzkumy tedy potvrdily vliv osobnosti a jejích charakteristik na životní spokojenost.

3.2 Pohlaví

Psychologický slovník Hartlové a Hartla (2009) vysvětluje pojem pohlaví jako soubor sociokulturně vytvořených rolí osvojených během enkulturace, jež se váží k biologickému pohlaví.

Ve výzkumu Willitise a Criedera z roku 1988, který provedli u amerických žen a mužů, nebyl nalezen v globální životní spokojenosti žádný rozdíl vázaný na pohlaví. Nizozemská studie, která byla provedena u 318 osob s poraněním páteře, ale také u 507 osob zdravých, byla zjišťována jak globální životní spokojenost, tak i spokojenost v různých oblastech života. Ani u jednoho ze souborů nebyl prokázán signifikantní rozdíl mezi pohlavími. Odlišné výsledky prokázala Fahrenbergova reprezentativní studie, kde se muži ve srovnání se ženami popisovali jako spokojenější. Také v reprezentativním výzkumu Herschbacha vykazovali tendenci k vyšší celkové spokojenosti muži než ženy (Fahrenberg, 2001).

Na základě výše uvedených studií je patrné, že vliv rozdílů mezi pohlavími na globální spokojenost je nepatrný. Dá se však předpokládat, že z rozdílu obou pohlaví se liší škála hodnot, která slouží jako určující zdroj k vyjádření míry životní spokojenosti. U většiny žen patří k základní a určující míře jejich životní spokojenosti především rodina, a partnerské a přátelské vztahy. U mužů je důležitou oblastí úrovně životní spokojenosti jejich zaměstnání a výše příjmu, postavení, úspěch, ale také koníčky a záliby.

3.3 Zdravotní stav

Nejznámější a nejčastěji uváděná definice Světové zdravotnické organizace (World Health Organization) zdraví definuje jako: „stav, kdy je člověku dobře, a to jak fyzicky, tak psychicky i sociálně. Není to jen nepřítomnost nemoci a neduživosti“ (Křivohlavý, 2001, s. 37).

Dle Hartla a Hartlové (2009) je zdraví definováno jako souhrn vlastností organismu, které umožňují vyrovnávat se s měnícími se vlivy vnějšího prostředí, včetně pracovního a interpersonálního, aniž jsou narušeny jeho fyziologicky důležité funkce.

Zdraví je ovlivňováno vnitřními a vnějšími činiteli. Vnitřní vlivy, k nimž patří genetický základ, vrozené dispozice, věk a pohlaví, jsou neovlivnitelné. Naopak vnější vlivy jako životní styl, životní prostředí, lékařská péče jsou ovlivnitelné, a to jak jedincem samotným, tak působením celé společnosti.

Fahrenberg (2001) uvádí, že zdravotní stav je patrně nejdůležitějším faktorem všeobecné životní spokojenosti. Lze očekávat úzkou souvislost mezi subjektivní tělesnými obtížemi a životní spokojeností, neboť se to zatím prokázalo u všech prováděných studií. Ve výzkumu Willitse a Cridera z r. 1988, který byl prováděn na vzorku 1484 osob, byl potvrzen předpoklad vlivu subjektivního zdraví na životní spokojenost. Zkoumané osoby, které se cítily spokojenější, se cítily také zdravější. Korelace životní spokojenosti a zdraví byla vypočtena v hodnotě $r = 0,30$. Zdravotní stav též koreloval se spokojeností v zaměstnání $r = 0,16$, a také se spokojeností v manželství $r = 0,08$.

Také skupina McIsaaca, která prováděla v roce 1998 výzkum na vzorku větším než 42 tisíc osob, zjistila, že lidé odpovídající záporně na otázku „Jste celkově šťastný s tím, co Vás život nabízí?“, navštěvovali lékaře dvaapůlkrát častěji než osoby, které na tuto otázku odpověděly kladně (Fahrenberg a kol., 2001).

Z výsledků několika výše uvedených studií je patrné, že zdravotní stav ovlivňuje velmi výrazným způsobem život a zejména životní spokojenost. Úroveň zdravotního stavu se pak odráží v náladě, chuti do života, projevuje se na celkové psychické pohodě a také v rodinných, přátelských i pracovních vztazích.

V neposlední řadě ovlivňuje zdravotní stav vytyčování a náročnost životních cílů, jejich dosahování a také smysl života.

3.4 Věk

Věk člověka je důležitým demografickým faktorem, který může ovlivňovat životní spokojenost jedince. Lze předpokládat, a vědecké průzkumy to dokazují, že se vzrůstajícím věkem se zhoršuje zdravotní stav. S postupujícím věkem se snižuje celkový tělesný i duševní výkon, snižuje se tělesná vytrvalost, ale i obranyschopnost organismu. Dochází ke zhoršování funkčnosti smyslových orgánů (zrak, sluch). Ženy i muži zaznamenávají změny ve svých životních rolích, vzrůstající věk postupně připravuje jedince o možnosti a šance pracovní realizace a o uskutečňování osobních cílů. Z těchto skutečností by se dalo usuzovat, že se vzrůstajícím věkem se bude spokojenost se životem mírně zhoršovat, ale není tomu tak vždy.

Podle reprezentativního výzkumu, který provedl Fahrenberg a kol. v roce 1994 u vzorku 2000 respondentů, korelovala škála životní spokojenosti s věkem na hodnotě $r = 0,10$. Podle tohoto výsledku byla spokojenost se životem u osob s vyšším věkem vyšší. Tento mírně kladný vzestup se dá částečně vysvětlit tím, že se vzrůstajícím věkem bývá člověk materiálně i finančně více zajištěn a proto v této oblasti i více spokojen, což také potvrdil výzkum Harrera a kol. v r. 1993. Tato studie prokázala statisticky významný rozdíl životní spokojenosti v závislosti na věku v otázce příjmů a finanční jistoty, se vzrůstajícím věkem životní spokojenost respondentů mírně narůstala.

Stejně výsledky zaznamenal reprezentativní výzkum provedený Herschbachem v r. 1999. Na vzorku 2201 respondentů potvrdil závislost životní spokojenosti na věku. Zatímco životní spokojenost ve věkových skupinách od 20 let až do 50 let byla relativně konstantní, ve vyšších věkových skupinách byl pozorován průběžný mírný pokles spokojenosti.

Dle provedených výzkumů se dá předpokládat, že se životní spokojenost v různých oblastech života s věkem vyvíjí rozdílně. Se vzrůstajícím věkem bude patrně klesat spokojenost s vlastním zdravím, naopak spokojenost s finančními poměry může stoupat. Příčinou tohoto stavu je pravděpodobně odchod dospívajících dětí z rodiny a snižující se vlastními nároky. Celkově se zdá, že existuje trend k vyšší spokojenosti s přibývajícím věkem (Fahreberg, 2001).

3.5 Rodina a rodinné vztahy

V současné době existuje celá řada různých definic rodiny. Množství různých pohledů na rodinu naznačuje, o jak složitý jev se jedná.

Sociologický pohled definuje rodinu jako formu dlouhodobého solidárního soužití osob spojených příbuzenstvím a zahrnujícím přinejmenším rodiče a děti, vymezenou sociokulturně podmíněnými znaky, jako např. společné bydlení, příslušnost ke společné příbuzenské linii nebo společná produkce a konzumování statků (Jandourek, 2001).

Psychologický pohled definuje rodinu jako společenskou skupinu, která je spojena manželstvím nebo pokrevními vztahy, ale kromě toho také odpovědností a vzájemnou pomocí (Hartl, Hartlová, 2009).

Rodina je pro jedince první společenskou skupinou a pokud je funkční, ovlivňuje pozitivně celkovou úroveň spokojenosti všech jejích členů. Má různé funkce a jako celek prochází neustálými změnami (velikost, význam, začlenění do společnosti). Při nejširším pojetí můžeme rodinu chápat jako průsečík vztahů jejích členů s nejrůznějšími komponentami prostředí a to jak společenského, tak přírodního. Hlavním posláním rodiny je poskytnutí péče a ochrany, a to zvláště ve chvílích, kdy se jedinec sám o sebe neumí, případně nemůže postarat. Umožňuje, ale i respektuje tělesný, duševní a citový rozvoj člověka, dává mu pocit jistoty a teplo domova. Podle potřeby se světu otevírá, ale taky uzavírá, aby chránila a pečovala o svoje členy.

Jandourek (2001) uvádí, že rodina je formou dlouhodobého solidárního soužití osob spojených příbuzenstvím a zahrnujícím přinejmenším rodiče a děti.

Současná doba posílila význam rodiny jako útočiště před veřejným světem. V sociálně slabém prostředí rodina často vystupuje jako jediný opěrný bod, kam se její členové mohou uchýlit. Je tedy stále nenahraditelnou institucí, protože spojuje specifické a univerzální, bez něhož by se děti jen těžce vychovávaly nebo se vychovat vůbec nedaly (Matoušek, 1997).

Rodina představuje sociální zařízení, jehož základním účelem je vytvářet soukromý prostor pro reprodukci společnosti, stíněný proti vířícímu a nepřehlednému světu veřejnému. Chrání své členy, vyrovnává změny ve svém okolí. Ve svých funkcích a základní struktuře se ve své dnešní podobě neliší významně od toho jak vypadala rodina na počátku naší civilizace (Možný, 2006).

Z výčtu výše uvedeného je patrná důležitost rodiny, jejího zdravého fungování, vztahů mezi jednotlivými členy i její zařazení do struktur společenského systému.

Každý rodinný systém se skládá z několika subsystémů, z nichž nejpodstatnější je manželský (partnerský) subsystém, subsystém rodič - dítě a sourozenecký subsystém. Manželský subsystém je základní, hraje ústřední roli ve všech vývojových fázích životního cyklu. Není pochyb o tom, že celkový úspěch jakékoli rodiny závisí do značné míry na schopnosti ženy a muže vypracovat si dobře fungující vztah (Sobotková, 2007). Zdravé fungování každé rodiny stojí na třech základních nosných principech – soudržnosti, adaptabilitě a komunikaci.

Plaňava (2000) v souvislosti s rodinným systémem zmiňuje komponenty a procesy fungující rodiny, přičemž za čtyři základní komponenty uvádí: struktura rodiny, intimita, osobní autonomie a hodnotová orientace včetně postojů. Za dva nejdůležitější procesy označuje dynamiku a komunikaci v rodině.

Existuje řada studií, které se zabývají rodinou a manželstvím. Výsledky těchto studií převážně prokazují, že lidé žijící v partnerském vztahu jsou v životě více spokojeni než lidé, kteří žijí z jakéhokoli důvodu osaměle. Tato zjištění potvrzuje také studie Fehrenberga a kol. z r. 1994 a dále také studie Willitse a Cridera z r. 1988. V těchto studiích bylo zjištěno, že osoby žijící s partnerem byly se svým životem spokojenější. Ve studii prováděné Iwatsubou a kol. v r. 1996, která byl provedena na vzorku 464 respondentů, byli ženatí muži a muži, kteří žili s partnerkami, spokojenější než muži osamělí. U žen studie prokázala důležitost jejich vztahu k přátelům. Spokojené ženy udržovaly více přátelských vztahů než ženy nespokojené. V dalších studiích se uvádí, že manželská spokojenost, která se odráží v celkové životní spokojenosti, se váže k vyšší jistotě v oblasti finančního zabezpečení (Fahreberg, 2001).

Z těchto studií je patrné, že rodina a její dobré fungování je jednou z nejdůležitějších oblastí života, která velmi významným způsobem ovlivňuje míru celkové životní spokojenosti každého jedince.

3.6 Pracovní spokojenost

Práce patří k jedné z rozhodujících částí lidského života, která tvoří nezbytnou součást každého dne a tím má vliv i na obecnou kvalitu života a rodinné i další sociální vztahy. Uspokojení z práce je jedním z indikátorů psychické pohody jedince nebo jeho duševního zdraví. Je nepravděpodobné, že člověk, který je nešťastný v práci, bude obecně šťastný (Arnold a kol., 2007).

Proto ke korelátům životní spokojenosti patří také práce a úroveň spokojenosti s prací ve smyslu pracovního zaměření, výkonu povolání. Spokojenost s prací má pro každého jedince poměrně velký význam, neboť většina z nás tráví v pracovním procesu při výkonu povolání nejproduktivnější část svého života. Mnozí jedinci pracovní zaměření i místo výkonu práce, několikrát za život změní. K těmto změnám v povolání dochází jak vlivem nároků a změn životních podmínek, tak i snahou o zvýšení našeho uspokojení z práce.

Pauknerová (2006) chápe pracovní spokojenost jako spokojenost zaměstnanců s prací a pracovními podmínkami. Pracovní podmínky působí na výkonnost, spokojenost a spolehlivost zaměstnanců. Mimo to ovlivňují také chování, prožívání a nakonec i zdravotní stav pracovníka. Z pohledu pracovníka může být pracovní spokojenost spojena se seberealizací, radostí z práce, ale na druhé straně i s určitým sebeuspokojením. Svůj subjektivní vztah k práci pracovníci obvykle vyjadřují specifickým hodnocením jejího obsahu a charakteru podmínek, za nichž je vykonávána. Tento vztah se projevuje v jejich postojích, které mohou být ve vztahu k působícím skutečnostem spíše pozitivní nebo naopak negativní. Může se jednat o dílčí postoje k jednotlivým aspektům práce a pracovního zařazení člověka, které závisí jak na samostatných objektivních vlastnostech působících podnětů, tak i na osobnosti každého pracovníka.

Pracovní spokojenost se dá rozdělit na základě Herzbergovy dvoufaktorové teorie na vnější spokojenost či nespokojenost, která obsahuje spokojenost s podmínkami práce, a na vnitřní spokojenost či nespokojenost, jejímž vyjádřením je vnitřní uspokojení z práce.

Úroveň pracovní spokojenosti ovlivňuje na jedné straně obsah a charakter práce, dostatečný prostor pro seberealizaci, tvůrčí uplatnění, sebeprosazení a na straně druhé atraktivnost, monotónnost a míra zátěže.

Mzdové hodnocení je dalším významným ukazatelem pracovní spokojenosti a to jak z pohledu mzdy každého jednotlivce, tak i mzdové diference mezi jednotlivými

zaměstnanci. Další součástí pracovní spokojenosti jsou pracovníci, pracovní a mezilidské vztahy na pracovišti, vzájemná interakce a komunikace. Podle Pauknerové (2006) z výzkumu provedeného CVVM v roce 2005 vyplývá, že lidé jsou obecně se vztahy se svými spolupracovníky spokojeni. Zejména pro ženy jsou spolupracovníci a spolupracovnice často jedním z nejdůležitějších a rozhodujících faktorů ovlivňujících jejich pracovní spokojenost.

Na spokojenost s prací, jak uvádí ve své knize Pauknerová (2006), mají vliv také fyzické podmínky práce, které se mohou jevit jako příznivé nebo nepříznivé, někdy se mohou stát až ohrožujícími. Tyto fyzické podmínky práce jsou charakteristické pro práci fyzickou ve výrobním procesu, ale i pro práci vykonávanou v kancelářích, kde se fyzickými podmínkami rozumí čistota, hluk, osvětlení, uspořádání pracoviště a koncentrace pracovníků.

Vedle fyzických podmínek působí na spokojenost v práci zejména úroveň péče o zaměstnance, např. závodní stravování, příspěvky na kulturu, dovolenou a sport, využívání rekreačních podnikových zařízení, zdravotní péče, podpora vzdělání a zvyšování kvalifikace u pracovníků.

Nezanedbatelnou úlohu ve spokojenosti zaměstnanců s prací hraje také vedoucí pracovník, který svým přístupem k zaměstnancům, organizací práce, stylem řízení, osobnostními rysy, autoritou a celkovým způsobem jednání ovlivňuje klima na pracovišti a mezilidské vztahy a tím i pracovní spokojenost či nespokojenost jednotlivých pracovníků.

Všechny tyto komponenty ve svém celkovém působení ovlivňují subjektivní pocit životní spokojenosti v pracovní oblasti, která tvoří velkou část našeho života.

4 NEZAMĚSTNANOST

4.1 Vymezení pojmu nezaměstnanost

Nezaměstnanost je jedním ze zásadních sociálních, psychologických, kulturních, politických a zejména pak ekonomických problémů, který má závažné celospolečenské dopady.

Buchtová (2002) uvádí, že nezaměstnanost je jeden z nejsledovanějších a nejdiskutovanějších jevů tržních hospodářství. Podle obecné definice jsou za nezaměstnané považovány osoby, které jsou schopné práce, jsou bez zaměstnání či příjmu, aktivně hledají práci a jsou ochotny do práce nastoupit. Zjednodušeně lze nezaměstnanost definovat jako jev, kdy lidé, kteří pracovat chtějí a mají předpoklady pracovat, nemohou práci najít.

Ztráta zaměstnání, která je neočekávaná, může způsobit existenciálně stresující zážitek. Nezaměstnanost může být okolím vnímána jako životní selhání, proto znamená pro jedince určité stigma a je vždy velkým zásahem do jeho života.

Při nezaměstnanosti nevzniká jen nerovnováha na trhu práce, ale i problémy spočívající ve snížené efektivitě ekonomického systému, v rostoucím sociálním napětí a sociální krizi. Tyto doprovodné problémy se projevují nárůstem chudoby, zhoršeným zdravím, krizí rodinného a komunitního života, nárůstem kriminality a sociálně patologických jevů (Mareš, 2002).

Pokud lidé pracovat nechtějí, dávají přednost volnému času před vykonáváním práce, nebo hledají jiné pracovní příležitosti než mají a jsou dočasně bez zaměstnání, hovoříme o nezaměstnanosti dobrovolné. Skutečná nezaměstnanost je proto vždy vyšší než nezaměstnanost registrovaná.

4.2 Typy nezaměstnanosti

Nezaměstnanost lze členit jednak podle příčin, tak i podle některých dalších charakteristik. Rozlišujeme několik rozdílných typů nezaměstnanosti:

Frikční nezaměstnanost

Frikční nezaměstnanost bývá někdy označovaná jako normální. Je to krátkodobá nezaměstnanost, která je spojena s přechodem zaměstnance z jednoho zaměstnání do druhého. Při frikční nezaměstnanosti se lidé pohybují mezi pracovními místy, hledají pracovní místo s lepšími podmínkami nebo změnou pracovního místa chtějí předejít očekávanému propouštění. Mezi pracovními místy dochází běžně, v důsledku potřeb zaměstnanců nebo potřeb ekonomického vývoje, k přesunům osob (Mareš, 2002).

Tento typ nezaměstnanosti není pro jedince příliš náročný ani psychicky ani materiálně.

Strukturální nezaměstnanost

Strukturální nezaměstnanost souvisí se změnami v ekonomických strukturách ve společnosti. Šimek (2005) uvádí, že tento typ nezaměstnanosti vzniká, jestliže nabídka práce určitého druhu, je vyšší než je poptávka v uvedené struktuře, a když nejsou osoby hledající zaměstnání dostatečně mobilní na to, aby si v jiných odvětvích, v jiných profesích nebo v jiných regionech našly práci.

Indikátorem strukturální nezaměstnanosti je vysoký počet neobsazených, volných pracovních míst a vysoký počet nezaměstnaných, dále růst průměrné délky trvání nezaměstnanost a také nárůst času na obsazení pracovního místa. Za hlubší příčiny této nezaměstnanosti lze považovat: prostorovou mobilitu pracovních sil, pokles poptávky po práci v důsledku technologických změn, růst nabídky práce z důvodu ekonomických nebo politických příčin a pokles poptávky po práci, která vyžaduje určitou kvalifikaci. Tento typ nezaměstnanosti je závažný a může být příčinou rychlého vzestupu počtu dlouhodobě nezaměstnaných.

Cyklická nezaměstnanost

Za cyklickou nezaměstnanost lze považovat nezaměstnanost, která je vyvolaná cyklickými změnami hospodářství. Tato nezaměstnanost vzniká tehdy, když poptávka po zboží a službách není dostatečná. Důsledkem je nevyužití stávajících pracovních kapacit.

Podle Mareše (2002) jde o nezaměstnanost z nedostatečné poptávky, což jde vyložit tak, že existuje nedostatečná poptávka po práci ve vztahu k její nabídce, ale také nedostatečná poptávka po zboží. Pokud se cyklická nezaměstnanost vyskytuje pravidelně a je spojená s přírodním cyklem, označuje se jako sezónní nezaměstnanost.

Dlouhodobá nezaměstnanost

Mareš (2002) definuje dlouhodobou nezaměstnanost jako dobu bez zaměstnání delší než jeden rok, či déle než dva roky a považuje ji za významný psychologický, sociální i kulturní problém. Čím déle jsou lidé bez zaměstnání, tím menší mají šanci práci opět najít. Postihuje především osoby v předdůchodovém věku, mladé lidi do 30 let, nekvalifikované jedince, příslušníky etnických minorit i imigranty a osoby zdravotně postižené. Tyto skupiny osob bývají označovány za tzv. rizikové skupiny. Dlouhodobá nezaměstnanost rovněž přispívá k procesům sociální marginalizace a exkluze.

Při zprostředkování zaměstnání je věnována zvýšená péče také osobám, které jsou vedeny v evidenci uchazečů o zaměstnání nepřetržitě déle než pět měsíců. Ke zvýšení možnosti uplatnění těchto uchazečů vypracovává úřad práce vždy individuální akční plán (zákon č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti).

4.3 Rizikové skupiny

Jednotlivé sociální skupiny mají odlišné možnosti a schopnosti uplatnit se na trhu práce. Řada charakteristik jako je věk, pohlaví, zdravotní stav, vzdělání nebo příslušnost k etnické skupině vyčleňuje skupiny osob s výrazně větším rizikem ztráty práce a ohrožuje je dlouhodobou a opakovanou nezaměstnaností (Buchtová, 2002).

Nekvalifikovaná pracovní síla

Odborné analýzy dokazují, že nejvíce zasaženi nezaměstnaností jsou ti, kteří nemají žádnou nebo jen velmi nízkou kvalifikaci. Růst úrovně složitosti práce vyžaduje stále vyšší úroveň kvalifikace a lidé, kteří jí nedosáhnou, budou pracovní příležitosti hledat stále obtížněji. Pozici lidí bez kvalifikace dále zhoršují zahraniční pracovníci, nacházející uplatnění právě na nejméně kvalifikovaných místech a pracující za velice nízkou mzdu.

Ženy

Další skupinou vystavenou většímu riziku nezaměstnanosti jsou ženy. Jedná se zejména o ty ženy, které ve svém aktuálním postavení spojují nízkou či neperspektivní kvalifikaci s plněním rodičovských povinností. Míra nezaměstnanosti žen je dlouhodobě vyšší než mužů.

Buchtová (2002) uvádí, že zaměstnavatelé upřednostňují muže a většinou nevytváří pracovní místa se zkrácenou pracovní dobou. Velmi obtížné je skloubit pracovní a mateřské povinnosti, protože ženy s malými dětmi mají absence v práci, jsou často negativně hodnocené a zaměstnavatelé je nechtějí zaměstnávat. V současné době jsou ekonomicky ohrožené zejména ženy samoživitelky.

Absolventi škol

Vývoj nezaměstnanosti ukazuje, že nejvíce problémů s hledáním pracovního uplatnění mají mladí lidé po skončení přípravy na povolání. Příčiny problémů, se kterými se setkávají absolventi škol jsou jednak obecné, týkající se celé populace, a jednak ty, které

se vztahují k pozici absolventů. K těm obecným patří zejména značné rozdíly v regionální nabídce pracovních míst a dále i rozdíly v situaci na regionálních trzích práce.

Hlavní příčiny problémů absolventů samých lze rozdělit do dvou základních okruhů: na ty, které uvádějí uchazeči o zaměstnání (např. velká vzdálenost nabízeného vzdělání od místa bydliště, nízký nabízený plat), a na ty, které uvádějí jejich potenciální zaměstnavatelé (např. chybějící širší profesní dovednosti, základní pracovní návyky).

Podle Kuchaře (2007) je velmi důležité zjištění, jak dalece je nezaměstnanými absolventy jejich nezaměstnanost vnímána jako problémová situace. Ve výzkumu absolventů škol bylo zjištěno, že pouze třetina z těch, kteří měli zkušenost s nezaměstnaností, hodnotila svoji nezaměstnanost jako vážný problém. Druhá třetina absolventů vnímala svoji nezaměstnanost jako situaci bezproblémovou a poslední třetina přiznala, že zaměstnání ani nehledala. Pokud si lidé v mladém věku neosvojí základní pracovní návyky, nejsou schopni pracovat ani v dospělosti a nuda je dovede k sociálně patologickému chování.

Předdůchodový věk

Lidé, kteří jsou na konci profesní dráhy, a blíží se jim termín odchodu do důchodu, jsou ve zvýšené míře vystaveni problémům na trhu práce. Řeší především to, jak co nejdéle udržet svoji profesní dráhu, případně jak vytvořit co nejlepší podmínky pro její ukončení. Do předdůchodového a důchodového věku přicházejí početnější poválečné ročníky, které budou měnit poměr počtu lidí v produktivním a poproduktivním věku. Dojde tak ke zvýšení tlaku i na tuto pracovní sílu, takže lze předpokládat zvýšení významu odpovídající kvalifikační úrovně stejně, jako je tomu v mladších věkových skupinách. Zřejmě také dojde ke zvýšení míry nezaměstnanosti těch, jejichž kvalifikace bude nízká či žádná.

Buchtová (2002) tvrdí, že ve srovnání s mladými jsou starší lidé pro zaměstnavatele horší investicí. Pokud starší jedinec získá znovu zaměstnání prožívá pocity neuspokojení a nevyužití, uzavírá se do své práce, stává se úzkostlivě opatrným, méně kreativním, jeho aktivita je defenzivní.

Osoby se zdravotním postižením

Další skupinou, která má výrazné potíže s nalezením odpovídajícího pracovního uplatnění, jsou lidé se zdravotním postižením. Možnosti jejich zapojení do pracovního procesu se s přechodem na tržní ekonomiku značně zhoršily. V minulosti existovaly specializované firmy, které tyto osoby zaměstnávaly. V průběhu první poloviny 90. let ovšem většina z nich z ekonomických důvodů omezila či ukončila svoji činnost. Tím se také výrazně omezily pracovní příležitosti pro zdravotně postižené, což následně vedlo k růstu jejich nezaměstnanosti. Ke změně došlo také v pojetí samotné situace zdravotně postižených. V minulosti byly zdůrazňovány spíše medicínské souvislosti (příčiny postižení, způsoby léčení a rehabilitace) s cílem vrátit postižené zpět do majoritní společnosti. Naproti tomu současná praxe vychází z konceptu zdravotního postižení jako souhrnu sociálních bariér znemožňujících uplatnění postižených ve společnosti. Cílem je začlenit zdravotně postižené do společnosti a využít tak jejich pracovního i sociálního potenciálu. Zlepšení nezaměstnanosti zdravotně postižených osob lze nalézt zejména ve třech oblastech. První je rozšiřování možností pro jejich dodatečné vzdělávání, druhou je podpora motivace pro vstup na trh práce úpravou pravidel pro výplatu sociálních dávek a třetí by měla odstranit bariéry znemožňující zaměstnavatelům přijímat zdravotně postižené do zaměstnání bez obav z nemožnosti jejich případného propuštění. Předpokladem těchto změn je především změna společenského klimatu k lidem se zdravotním postižením (Kuchař, 2007).

Romské etnikum

Obecné příčiny problémového postavení Romů v české společnosti jsou známé. Především je to nižší adaptabilita na sociální prostředí majoritní populace, způsobená odlišným sociálním a kulturním vývojem ve spojení se specifickým demografickým chováním. Jednou z těchto odlišností je postoj ke vzdělání, které zaujímá v hodnotovém systému většiny romských rodin okrajové místo. Důsledkem je skutečnost, že většina dětí vychází ze zvláštních škol, řada romských uchazečů o zaměstnání má jen základní nebo neukončené základní vzdělání. Obtížně překonatelná je tak i jazyková bariéra, neboť tyto děti neovládají dobře český jazyk. Vyústěním tohoto stavu jsou obrovské problémy na trhu práce, jejichž základním výrazem je masová nezaměstnanost. Kuchař (2007) uvádí, že k základním příčinám vedoucím k problémům v uplatnění Romů na trhu práce patří již zmíněná nízká vzdělanostní a kvalifikační úroveň, neodpovídající pracovní morálka, návyk na pří-

jem sociálních dávek a z toho plynoucí relativizace vnímání nutnosti příjmů z pracovní činnosti a horší zdravotní stav. Faktem také je, že romská pracovní síla byla vytlačena ze svých tradičních pracovních míst levnější, kvalifikovanější a pracovitější zahraniční pracovní silou.

4.4 Důsledky nezaměstnanosti

Práce je pro člověka základem jeho identity, přináší mu prostředky existence, možnost seberealizace, status a sociální zařazení. Její ztráta, zejména dlouhodobého charakteru, má prokazatelné negativní následky - sociální, psychologické i zdravotní. Dochází k ohrožení smyslu individuálního života, perspektivy jedince a jeho budoucnosti.

Základním psychologickým problémem nezaměstnanosti je deprivace zaměstnání. Nejedná se jen o finanční, ale zejména o psychologickou deprivaci, která nezaměstnanost provází. Teorie psychologické deprivace předpokládá, že záměr získat zaměstnání způsobuje uplatnění latentních funkcí, které jsou pro zaměstnance velmi důležité. Patří k nim: stanovení časové struktury dne a týdne, sdílení kontaktu a zkušeností mimo domov, posilování aktivity, úspěchy, testování a potvrzování vlastních schopností. Při nezaměstnanosti jsou tyto latentní funkce ztraceny, což vede k negativním psychologickým jevům.

Intenzita dopadů nezaměstnanosti na jedince je individuální, závisí na jeho minulých zkušenostech, na věku, vzdělání, jeho osobnostních vlastnostech a dalších statusových a demografických parametrech. Obecně v zásadě souvisí s: životní úrovní, sociálním statutem, deprivací, změnami struktury činností v čase, změnami v možnostech participace, změnami pozice, role a vlivu v rodině, změnami ve fyzickém a psychickém zdraví, reprodukčním chováním a sociálně patologickými jevy (Vtípil, 2005).

Významným důsledkem nezaměstnanosti je stigma, označující společenské selhání jedince, jeho společenské outsiderovství.

Podle Buchtové (2002) se ztráta zaměstnání projevuje poklesem životní úrovně, někdy až chudobou, vytrácí se smysl života, dochází k omezení sociálních kontaktů a nastává postupný rozklad integrity osobnosti.

Psychické dopady

Výzkumy britských psychologů Fryera a Faganové (2003) dokládají, že lidé, kteří měli zkušenost s nezaměstnaností, trpí nižší úrovní osobního štěstí, životního uspokojení, sebeúcty a duševní pohody než lidé, kteří jsou zaměstnaní.

Podle Buchtové (2002) k psychologickým projevům ztráty zaměstnání patří hluboká deprivace, pochybnosti o svých schopnostech, pokles sebevědomí, sebeúcty, pocity beznaděje, neužitečnosti, neúspěchu, strachu, tísně, nejistoty a stavy bezmocnosti. Někteří lidé se vyhýbají společnosti a cítí se vyřazení ze života.

Studiemi dopadů nezaměstnanosti na psychické zdraví lidí byly identifikovány následující obtíže:

- ztráta pocitu štěstí,
- životní nespokojenost,
- snížení sebeúcty,
- nízké sebehodnocení,
- celkový stres,
- celkové zhoršení psychického i somatického zdraví,
- suicidální pokusy,
- tzv. postoj naučené bezmocnosti,
- nadměrná konzumace alkoholu.

Nezaměstnaní si často stěžují na poruchy spánku a příjmu potravy, podrážděnost, nervozitu, potíže s koncentrací, které mohou přerůst až v somatické onemocnění. Rozhodující roli přitom hraje již zmiňovaná délka nezaměstnanosti. Lékaři diagnostikují u osob, které nechtěně přišly o zaměstnání, deprese z pracovní deprivace. V případě depresí nezaměstnaných osob je nutné ovšem odlišit první depresivní reakci na ztrátu zaměstnání od chorobného stavu vleklé deprese. Deprese z nezaměstnanosti vyvolávají pocity viny a bezmocnosti.

Ke snížení dopadu nezaměstnanosti na duševní pohodu přispívá vysoká úroveň sociální podpory a schopnost rozčlenit si čas (Arnold a kol., 2007).

Honzák a Novotná (1994) uvádějí desatero pro lidi procházející krizí nezaměstnanosti:

1. Berte současný stav jako východisko do budoucnosti, nikoliv jako definitivní porážku.
2. Co chci, to mohu.
3. Zachovejte si navyký životní rytmus.
4. Zachovejte si úroveň.
5. Zachovejte si přátele.
6. Zachovejte a upevněte své rodinné zázemí.
7. Udělejte něco pro zlepšení svého zdravotního stavu.
8. Vyhněte se alkoholu a nadměrnému užívání sedativ.
9. Buďte aktivní v úvahách i v jednání.
10. Pomozte slabším.

Zdravotní dopady

Nezaměstnanost je spojená se zvýšenými zdravotními riziky, které se projevují větší potřebou zdravotnických služeb, mortalitou, psychologicky, zdravotně i tělesně podmíněnými potížemi.

Více než polovina nezaměstnaných ve výzkumech Buchtové (2004) uváděla zhoršení zdravotního stavu. Jednalo se zejména o subjektivní příznaky neurotických potíží projevujících se úzkostí, vnitřním neklidem, podrážděností, bolestmi hlavy, nespavostí, zvýšenou únavou, žaludečními potížemi. Častěji se neurotické příznaky vyskytovaly u žen. U mužů a žen, kteří měli zdravotní potíže již před ztrátou práce, došlo následkem nezaměstnanosti ke zhoršení jejich zdravotního stavu (hypertenze, diabetes mellitus, astma, žaludeční vředy, onemocnění srdce, problémy s páteří atd.). U dlouhodobě nezaměstnaných jedinců se projevila silná závislost výskytu neurotických příznaků na věku. Tyto potíže se ve skupině nad 40 let vyskytovaly častěji u mužů než u žen.

Problém vztahu mezi fyzickým zdravím a nezaměstnaností má společného jmenovatele a tím je stres, který může přispívat ke vzniku somatických onemocnění. Ukazuje se, že stres dokáže měnit řadu funkcí lidského organismu, o nichž se to dříve nepředpokládalo. Stresu se nepřiznával tak zásadní vliv. Vlivem stresu dochází například ke snížení imunity protiinfekční a protinádorové, ke snížení odolnosti buněčných membrán proti poškození,

ke změnám metabolismu řady látek s dopadem na zvýšený výskyt alergií, diabetu, astmatu a dalších onemocnění.

Sociální dopad

Ztráta zaměstnání se dotýká sociální roviny lidského života. Mareš (2002) uvádí několik aspektů změn, ke kterým během nezaměstnanosti dochází. Jedná se například o:

- ztrátu statusu,
- sociální izolaci,
- rodinné neshody,
- ztrátu participace na životě společnosti,
- stigmatizaci.

Buchtová (2002) považuje za hlavní sociální dopad nezaměstnanosti pokles sociálního statutu, který je často doprovázen ponižující stigmatizací.

Podle Mareše (2002) vede ztráta zaměstnání k sociální izolaci, k přerušení kontaktů, které nelze rovnocenně nahradit užšími kontakty v nejbližším okolí. V průběhu nezaměstnanosti dochází ke snížení frekvence sociálních styků, jak v širším okolí, tak i v nukleární rodině. Příčinou může být izolace z kontaktů fyzickou nepřítomností či pocit stigmatizace ztrátou zaměstnání. U mladých nezaměstnaných je tendence opačná, zaměřující se na život v širších sociálních sítích vrstevníků. Nezaměstnaný má negativní vliv v době zátěžové situace na celou rodinu. Nezaměstnanost některého člena rodiny téměř vždy ovlivní rodinné soužití. Mění se vztahy, dělba práce při domácích pracích, dochází ke změnám sociálního statusu a postavení jako člena rodiny.

Většina nezaměstnaných ve svých výpovědích uvádí, že rodinné zázemí je pro ně hlavní životní oporou, která jim významně pomáhá překonávat obtížnou životní situaci. Vliv sociální opory však podstatně ovlivňovala také délka nezaměstnanosti. U dlouhodobě nezaměstnaných byli největší oporou zejména životní partner a děti, tedy lidé, žijící v bezprostřední blízkosti nezaměstnaného člověka. U jedinců s kratší dobou ztráty práce byli oporou především příbuzní, přátelé a kamarádi. Sociální opora ze strany rodiny, zejména životního partnera, patří mezi důležité faktory, které pomáhají zvládnout tuto zátěžovou situaci. Dlouhodobě nezaměstnaný člen rodiny ovlivní rodinné soužití. Tato situace tedy prověřuje kvalitu rodinných vztahů a jak jsme se již zmínili, lépe ji zvládají lidé,

kteří se mají o koho opřít, kteří mají možnost otevřeně o své situaci hovořit s rodinou, a to bez výčitek a bez planého litování. V současné době přibývá v České republice nesezdaných párů a vzrůstá podíl domácností jednotlivců. Ten se dokonce blíží jedné třetině. Singlovství jako životní styl je tak vystaveno novým limitům, zbavené ochrany jedince rodinou (Buchtová, 2007).

Ekonomický dopad

I když se ztráta zaměstnání nemusí rovnat bídě, stále se v dnešních podmínkách vyhrocuje finanční strádání. Finanční problémy způsobují zátěž i nepřímo. Nezaměstnaní lidé musí omezit výdaje na nejnnutnější základní potřeby, prioritou je bydlení a stravování a výdaje na osobní zájmy či jiné aktivity jsou výrazně zredukovány (např. omezení volnočasových aktivit), což může vyvolat nepříjemné pocity v rámci dosavadního plnohodnotného životního stylu (Buchtová, 2002).

Nezaměstnanost a sociálně patologické jevy

K dalším rizikům spojeným s nezaměstnaností patří také řada sociálně patologických jevů, jako jsou závislost na alkoholu či jiných návykových látkách, sklon k násilí, kriminalita i chudoba, vyšší výskyt sebevražedných pokusů, proces marginalizace až sociální exkluze.

Podle Buchtové (2002) jsou průvodními jevy vysoké dlouhodobé nezaměstnanosti zvýšená míra kriminality, rasových i meziskupinových konfliktů, krizí v rodině a v sociálních institucích. Dochází ke ztrátě úcty k autoritám, politickým stranám. Vzniká třída deklasovaných – lidí bez kvalifikace a pracovních dovedností, kteří jsou v trvalé závislosti na systému podpor.

4.5 Teorie stádií následků nezaměstnanosti

Následky nezaměstnanosti se projevují v určitém časovém pořadí a s určitými mechanismy v celé nezaměstnané populaci. Dopad nezaměstnanosti se mění s časem a s tím se mění i reakce jedince. Postoje a pocity dlouhodobě nezaměstnaného člověka jsou pravděpodobně odlišné od jiného, který je nezaměstnaný krátkodobě. Změny v prožívání jedince probíhají v určitých stádiích s rozeznatelnými psychologickými charakteristikami, typickými pro každé takové stadium.

Podle modelu, který popsali Eisenberger a Lazrsfeld ve třicátých letech minulého století, přichází nejprve šok, následuje aktivní shánění zaměstnání, přičemž během této doby je nezaměstnaný jedinec stále optimistický a činorodý. Ve třetím stadiu dochází k poklesu aktivity, nezaměstnaný rezignuje, adaptuje se na nový stav omezením požadavků a očekávání.

Hill popisuje následující stadia: prvotní odezva, střední fáze a usazení se v nezaměstnanosti.

V sedmdesátých a osmdesátých letech 20. stol. vznikly další modely:

Model autorů Finka a Briara rozlišuje dvě fáze – optimismus a nezaměstnanost jako způsob života. Další autoři Beales a Lambert popisují stadia – optimismus, pesimismus a fatalismus.

Kaufmanův model je strukturovanější, obsahuje čtyři stadia: 1. šok, úleva, relaxace, 2. organizované úsilí, 3. kolísání, pochyby o sobě samém a zloba, 4. rezignace a ústup (Vtípil, 2005).

Reakcí na ztrátu zaměstnání existuje celá řada. Buchtová (2002) uvádí čtyři skupiny reakcí na zprávu o výpovědi ze zaměstnání. První z nich je psychický šok, psychickou náročnost této situace snášejí ženy hůře než muži. Další reakcí je pasivita či rezignace, nechuť k práci a plnění úkolů organizace. Vše doprovází ztráta motivace ke společenské aktivitě. Obranný postoj bývá spíše strategií mužů, závisí na době praktických zkušeností. Projevuje se snahou diskutovat o problému a přesvědčit o svých schopnostech, nalézat vysvětlení výpovědi a nesmířit se s direktivním rozhodnutím zaměstnavatele. Poslední reakcí je výzva k hledání nové práce. Část osob reaguje na ztrátu zaměstnání aktivně, považuje tuto

skutečnost za výzvu k něčemu novému. Jedná se častěji o muže a věkové kategorie osob do 40 let.

4.6 Chování lidí v nezaměstnanosti

Při popisu chování nezaměstnaných osob se vychází z obdobných předpokladů jako u fází vznikajících při reakci na stresovou situaci. Další modely interpretují chování nezaměstnaných pomocí sebehodnocení, atribuční teorie či dynamismu naučené bezmocnosti.

Vtípil (2005) uvádí, že modely zvládnutí chování jedince ve stresu při ztrátě zaměstnání jsou zaměřeny na průběh, alternativy a okolnosti kognitivního hodnocení situace po ztrátě zaměstnání a dále na popis různých typů emocionálně a problémově orientovaného zvládnutí situace. V úvahu se berou také materiální a finanční zdroje, které zvládnutí ovlivňují.

Dalším přístupem využitelným v souvislosti se strategiemi zvládnutí chování v nezaměstnanosti je interpretace chování z pohledu sebehodnocení. Sebehodnocení významně predikuje chování a je činitelem, který ovlivňuje výkonovou motivaci, aspirace a úroveň cílů.

Atribuční teorie při aplikaci na chování nezaměstnaného jedince umožňují analýzu jeho očekávání a hodnocení a současně predikuje dispozice nezaměstnaného pro řešení situace a dosahování stanovených cílů.

Jako poslední se v popisu chování nezaměstnaných uplatňuje model naučené bezmocnosti, vycházející z teorie atribuce. Dokresluje možnosti diagnostiky jedinců rezignovaných na úsilí získat nové zaměstnání. Tito jedinci vidí svou situaci jako neovlivnitelnou. Hledání práce, které je dlouhodobě neúspěšné, může vést k přesvědčení o bezmocnosti.

5 VÝSLEDKY NĚKTERÝCH VÝZKUMŮ Z OBLASTI NEZAMĚSTNANOSTI

V závěrečné kapitole teoretické části popíšeme některé výzkumy z oblasti nezaměstnanosti, tedy téma, kterým se zabýváme v této diplomové práci.

Buchtová - Kvalita života dlouhodobě nezaměstnaných

Studii, jejímž cílem bylo zkoumat vztah mezi dlouhodobou ztrátou práce, kvalitou života a věkem, pohlavím, vzděláním a délkou ztráty práce, provedla v roce 2004 Buchtová. K měření subjektivního hodnocení kvality života bylo použito metody SEIQoL (O'Boyle, McGee, Joyce, 1994) formou strukturovaných rozhovorů. Výzkumný vzorek zahrnoval 966 dlouhodobě nezaměstnaných, 949 zaměstnaných, 22 bezdomovců a 20 nezaměstnaných matek po mateřské dovolené. Výsledky výzkumu prokázaly:

1. V profilu kvality života zaměstnaných i nezaměstnaných respondentů jsou významné stejné životní oblasti v pořadí důležitosti - rodina, zdraví, práce, duševní pohoda a vztahy mezi lidmi. U lidí bez domova a nezaměstnaných matek po MD bylo preferováno odlišné pořadí životních oblastí, podmíněné jejich životní situací.
2. Vlivem ztráty práce nabývají důležité životní oblasti rozdílné relativní četnosti sémantických významů i odlišné pořadí.
3. Dlouhodobá ztráta práce negativně ovlivňuje celkové subjektivní hodnocení kvality života, spokojenost s jednotlivými oblastmi života a hodnocení smysluplnosti života.
4. Korelační analýzy potvrdily u zaměstnaných i nezaměstnaných statisticky významné souvislosti mezi oblastmi kvality života, spokojenosti s nimi a proměnnými věkem, pohlavím, vzděláním a délkou ztráty práce.
5. Délka nezaměstnanosti výrazně negativně koreluje se vzděláním.
6. Nezaměstnaní muži se obtížněji než ženy vyrovnávají se ztrátou finančního zázemí. Ztrátu práce významně častěji kompenzují zájmy a koníčky.
7. U věkově starších mužů má s rostoucí délkou nezaměstnanosti prožívání ztráty práce tíživější dopad na smysluplnost života, než u ostatních nezaměstnaných.

8. Výsledky ANOVY potvrdily statisticky významné rozdíly v průměrných hodnotách kvality života pro jednotlivé životní oblasti a spokojenosti s nimi, a to jak mezi muži a ženami (bez ohledu na zaměstnanost), tak i mezi nezaměstnanými muži a ženami (Buchtová, 2004).

Schraggeová - Osobnostné a situačné prediktory vnímania príčin nezamestnanosti

Osobnostní a situační prediktory vnímání příčin nezaměstnanosti zjišťoval výzkum realizovaný na vzorku 491 nezaměstnaných z různých regionů Slovenska. Cílem výzkumu bylo objasnit spolupůsobení některých situačních a osobnostních proměnných na způsob vysvětlování příčin vlastní nezaměstnanosti. Na základě dotazníku příčin nezaměstnanosti se faktorovou analýzou potvrdily dva základní způsoby vysvětlování, a to interní a externí.

V dalším statistickém zpracování se zjišťovaly vztahy těchto dvou faktorů s:

- délkou nezaměstnanosti, předcházející zkušeností s nezaměstnaností, věkem, vzděláním,
- třemi úrovněmi sebekategorizace,
- osobnostními atribučními styly.

Hlavní otázkou bylo to, jaký je vztah mezi příčinami nezaměstnanosti a atribucemi neúspěchu při hledání práce. Interní způsob vysvětlování vykazoval více významných vztahů se sledovanými proměnnými a nespojoval se se stabilním vnímáním neúspěchu při hledání práce. Výsledky naznačily nárůst externího vnímání příčin u dlouhodobě nezaměstnaných se základním vzděláním. Externí faktor významně souvisel se stabilním vnímáním neúspěchu při hledání práce. Výsledky potvrdily vztah sebeidentity „nezaměstnaný“ se zvýšeným interním vysvětlováním oproti sebeidentitě „profese“ (Schraggeová, 2007).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 METODOLOGICKÝ RÁMEC VÝZKUMU

6.1 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu této diplomové práce bylo zjistit, jaká je aktuální úroveň životní spokojenosti nezaměstnaných osob a jak se tito nezaměstnaní identifikují se svou rolí nezaměstnaného. Výzkumným cílem bylo také ověřit nakolik se teoretická východiska a předpoklady popsané v první části práce shodují, nebo přibližují poznatkům zjištěným u nezaměstnaných osob evidovaných na Úřadě práce ve Zlíně. Bylo stanoveno:

- Zjistit profil dimenzí životní spokojenosti souboru nezaměstnaných.
- Zjistit míru identifikace s rolí nezaměstnaného u nezaměstnaných respondentů.
- Zjistit, zda věk nezaměstnaných osob má vliv na jednotlivé dimenze životní spokojenosti, celkovou životní spokojenost a míru identifikace s rolí nezaměstnaného.
- Zjistit, zda míra identifikace s rolí nezaměstnaného souvisí s celkovou životní spokojeností.
- Zjistit, zda existuje signifikantní rozdíl v hlavních proměnných zvolených metodik mezi nezaměstnanými muži a ženami.
- Zjistit, zda existuje signifikantní rozdíl v míře identifikace s rolí nezaměstnaného mezi nezaměstnanými krátkodobě a dlouhodobě.

6.2 Stanovení hypotéz

Na základě předložených informací v teoretické části, které byly čerpány z odborné literatury a stanovení cílů výzkumu, byly stanoveny následující hypotézy:

- H1:** Se zvyšujícím se věkem nezaměstnaných osob se statisticky významně zvyšuje celková životní spokojenost.

- H2:** Se zvyšujícím se věkem nezaměstnaných se statisticky významně snižuje míra identifikace s rolí nezaměstnaného.
- H3:** Nezaměstnaní muži budou vykazovat statisticky významně vyšší celkovou životní spokojenost než nezaměstnané ženy.
- H4:** Dlouhodobě nezaměstnaní budou vykazovat statisticky významně vyšší míru identifikace s rolí nezaměstnaného než nezaměstnaní krátkodobě.

6.3 Aplikovaná metodika

Šetření bylo provedeno pomocí dvou testových metod. Ke zjištění životní spokojenosti byl použit standardizovaný Dotazník životní spokojenosti DŽS (viz. Příloha č. 1). Pro posouzení míry identifikace s rolí nezaměstnaného byl předložen Dotazník míry identifikace s rolí nezaměstnaného MIRON (viz. Příloha č. 2).

6.3.1 Dotazníky

Data potřebná k výzkumu byla získána použitím dvou dotazníků: Dotazníku životní spokojenosti DŽS a Dotazníku míry identifikace s rolí nezaměstnaného MIRON.

Dotazník životní spokojenosti

K výzkumu životní spokojenosti u nezaměstnaných respondentů byl použit Dotazník životní spokojenosti dále DŽS, jehož autory jsou J. Fahrenberg, M. Myrtek, J. Schumacher, E. Brähler. Česká verze Dotazníku životní spokojenosti byla u nás vydána v roce 2001 firmou Testcentrum v Praze (překlad a úprava Kateřina Rodná a Tomáš Rodný).

Dotazník je rozdělen na deset oblastí života: 1. zdraví, 2. práce a zaměstnání, 3. finance, 4. volný čas, 5. manželství a partnerství, 6. děti, 7. vlastní osoba, 8. sexualita, 9. přátelé, příbuzní a známí a 10. bydlení. Respondenti zaškrtovali v každé z deseti životních oblastí u sedmi tvrzení míru spokojenosti vyjádřenou hodnocením od velmi nespokojen, až po velmi spokojen, kdy 1 = velmi nespokojen, 2 = nespokojen, 3 = spíše nespoko-

jen, 4 = ani spokojen ani nespokojen, 5 = spíše spokojen, 6 = spokojen, 7 = velmi spokojen. Tato spokojenost byla bodována na škále 1–7 bodů dle míry vyjádřené spokojenosti.

Oblast práce a zaměstnání byla u nezaměstnaných osob hodnocena vzhledem k jejich poslednímu zaměstnání.

Doba potřebná pro vyplnění záznamového listu dotazníku není pevně stanovena a u většiny respondentů se pohybuje v rozmezí od 5 do 10 minut.

Při vyhodnocování dotazníku životní spokojenosti se sečtou odpovědi každé z deseti životních oblastí a to od hodnoty 1 bodu za odpověď „velmi nespokojen“ až vzestupně k hodnotě 7 bodů za odpověď „velmi spokojen“. Čím je vyšší bodové ohodnocení za jednotlivou otázku v každé oblasti, tím vyšší je míra životní spokojenosti v této otázce a naopak.

Celkovou životní spokojenost SUM DŽS vypočítáme tak, že sečteme hodnoty škál ZDR, FIN, VLC, VLO, SEX, PZP a BYD. Ve škálách, které se týkají PAZ, MAN a DET, chybí často data, takže je nelze zahrnout do celkové hodnoty životní spokojenosti.

Pokud se vyskytne v jednotlivé životní oblasti více než jedna nezodpovězená otázka, tato škála se nevyhodnocuje. Jestliže se v dotazníku objeví více než sedm nezodpovězených otázek, pak je lépe dotazník nevyhodnocovat. Při vyhodnocování dotazníku životní spokojenosti byly použity tabulky středních hodnot, které jsou součástí manuálu Dotazníku životní spokojenosti.

Dotazník MIRON

Dotazník MIRON, který byl použit při výzkumu respondentů z řad nezaměstnaných, je nestandardizovaným dotazníkem, jehož autorem je doc. PhDr. Z. Vtípil, CSc., z UP v Olomouci.

Tento dotazník je zaměřen na zjištění míry identifikace osloveného respondenta s jeho nynější rolí nezaměstnaného. Záznamový list dotazníku má rozsah dvou stran formátu A4. Za úvodním popisem se nachází první položka, označená nulou. Jedná se o ukázkový příklad jak postupovat při vyplňování dotazníku (záznamového listu). Dotazník MIRON obsahuje 20 výroků, které jsou posuzovány na pětibodové škále. Na uvedené výroky odpovídá respondent hodnocením, kdy 1 = silně nesouhlasím, 2 = nesouhlasím, 3 = nemám názor, nedovedu se rozhodnout, 4 = souhlasím, 5 = silně souhlasím. V závěrečné části dotazníku se nachází ještě dvě další doplňující otázky. První

z nich se týká délky nezaměstnanosti a druhá otázka je směřována na délku působení respondenta v jeho posledním zaměstnání.

Vzhledem k jednoduchosti a srozumitelnosti dotazníku, nepřekročí doba jeho vyplňování délku pěti minut. Pro každou otázku je platná pouze jedna z nabízených možností na škále 5 až 1, kterou je nutno označit kroužkem. V dotazníku lze získat minimálně 20 bodů a maximálně 100 bodů. Při vyhodnocování dotazníku postupujeme tak, že u všech otázek č. 2, 4, 6, 8, 10, 12, 13, 15, 17 a 19 se hodnota zakroužkované odpovědi změní z čísla 5 na 1, ze 4 na 2, atd. Pouze hodnota čísla 3 zůstává nezměněna. Po tomto vyhodnocení provedeme součet jednotlivých odpovědí. Tato výsledná hodnota je míra identifikace s rolí nezaměstnaného. Čím je tato hodnota vyšší, tím vyšší je i míra identifikace s rolí nezaměstnaného a naopak. Dotazník byl předkládán současně s Dotazníkem životní spokojenosti DŽS.

6.3.2 Statistika

Statistické zpracování dat, získaných dotazníky DŽS a MIRON, bylo provedeno pomocí počítačového programu Microsoft Excel.

Statusová data a základní údaje o zkoumaném souboru, jako věk, vzdělání, rodinný stav, délka nezaměstnanosti a délka posledního zaměstnání, byly zpracovány pomocí statistické metody – absolutní a relativní četnost a uspořádány do tabulek a grafů.

Absolutní četnost f_i – udává počet prvků se stejnou obměnou statistického znaku nebo s hodnotami spadajícími do určité třídy nebo intervalu. Součtem všech absolutních četností dostaneme celkovou četnost v souboru.

Relativní četnost f_i/n – udává poměr absolutní četnosti a rozsahu souboru. Součet všech relativních četností je roven 1 (Reiterová, 2004).

Vyhodnocení výsledků jednotlivých škál dotazníku DŽS a výsledků dosažených v dotazníku MIRON bylo provedeno statistickou metodou absolutní a relativní četnost a dále byla vypočítána střední hodnota souboru. Všechna data byla zaznamenána do tabulek a grafů.

Ke zjištění vztahu mezi věkem nezaměstnaných a hlavními proměnnými Dotazníku životní spokojenosti DŽS, věkem a mírou identifikace s rolí nezaměstnaného, dále ke zjištění vztahu mezi celkovou životní spokojeností a mírou identifikace s rolí nezaměstnaného a také pro ověření hypotéz H1 a H2 byla použita Pearsonova korelace pro metrická data. Jestliže máme pro obě proměnné X a Y k dispozici metrické údaje, můžeme pomocí Pearsonova korelačního koeficientu popsat stupeň jejich závislosti.

Pole 1 – je soubor nezávislých hodnot

Pole 2 – je soubor závislých hodnot

Vzorec pro výpočet Pearsonova korelačního koeficientu:

$$r = \frac{\sum (x - \bar{x})(y - \bar{y})}{\sqrt{\sum (x - \bar{x})^2 \sum (y - \bar{y})^2}}$$

r – Pearsonův korelační koeficient

\bar{x} a \bar{y} - jsou střední hodnoty výběru PRŮMĚR (pole 1) a PRŮMĚR (pole 2).

Tento koeficient se označuje r a nabývá hodnot v intervalu $\langle -1, +1 \rangle$. Je-li $r = -1$, pak mezi oběma proměnnými je výrazně protikladný vztah – negativní korelace. Je-li $r = +1$, pak mezi proměnnými existuje pozitivní lineární souvislost. Korelační koeficient $r = 0$ znamená, že proměnné nejsou v žádné souvislosti a jsou rozptýlené nezávisle na sobě. Z velikosti r se dá zjistit těsnost zkoumaného stavu. V psychologickém výzkumu se hodnota korelačního koeficientu 0,6 a vyšší považuje za dosti vysokou. Korelace mezi 0 a 0,2 musí být posuzovány velmi opatrně a ve vytváření předpovědí jsou minimálně užitečné.

Získané výsledky byly vypočítány v programu Microsoft Excel, jejich správnost byla ověřena pomocí výše uvedeného vzorce a výsledky byly porovnány s tabulkou kritických hodnot korelačního koeficientu (signifikantnost korelace) s hladinami významnosti 1%, 2 % a 5% pro 40, 50 a 90 respondentů.

Kritické hodnoty „r“ u vybraných hladin významnosti:

Při: N = 40

P = 0,01 (1% hladina významnosti) r = 0,3932

P = 0,02 (2% hladina významnosti) r = 0,3578

P = 0,05 (5% hladina významnosti) r = 0,3044

Při: N = 50

P = 0,01 (1% hladina významnosti) r = 0,3541

P = 0,02 (2% hladina významnosti) r = 0,3218

P = 0,05 (5% hladina významnosti) r = 0,2732

Při: N = 90

P = 0,01 (1% hladina významnosti) r = 0,2673

P = 0,02 (2% hladina významnosti) r = 0,2422

P = 0,05 (5% hladina významnosti) r = 0,2050.

Ke zjištění, zda existuje signifikantní rozdíl v hlavních proměnných zvolených metodik mezi nezaměstnanými muži a ženami, dále zda existuje signifikantní rozdíl v míře identifikace s rolí nezaměstnaného mezi krátkodobě a dlouhodobě nezaměstnanými a k testování hypotéz H3 – H4, byly zvoleny Studentovy t-testy. Studentovy t-testy jsou testy významnosti dvou průměrů. Před použitím t-testů je třeba nejprve porovnat rozptyly výběrů a to pomocí Fischerova F-testu. Za předpokladu, že F-testem prokážeme rovnost rozptylů základního souboru, použijeme t-test s rovností rozptylů.

Vzorec pro výpočet t-testu pro rozdíl dvou nezávislých výběrů s rovností rozptylů:

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{\frac{\sum x_i^2 - \frac{(\sum x_i)^2}{n_1} + \sum x_j^2 - \frac{(\sum x_j)^2}{n_2}}{n_1 + n_2 - 2} \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}}$$

$x_1; x_2$ aritmetické průměry prvního a druhého výběru

$n_1; n_2$ počty subjektů v prvním a ve druhém výběru.

V případě, že F-testem prokážeme, že mezi rozptyly je statisticky významný rozdíl, použijeme pro testování významnosti rozdílu průměrů t-test s nerovností rozptylů.

Vzorec pro výpočet t-testu pro rozdíl dvou nezávislých výběrů s nerovností rozptylů:

$$t = \frac{|\bar{x}_1 - \bar{x}_2|}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1 - 1} + \frac{S_2^2}{n_2 - 1}}}$$

$x_1; x_2$ aritmetické průměry prvního a druhého výběru

$S_1; S_2$ rozptyly prvního a druhého výběru

$n_1; n_2$ počty subjektů prvního a druhého výběru (Reiterová, 2004).

Testování proběhlo na hladině významnosti $\alpha = 0,05$ a $\alpha = 0,01$.

Při popisu statistických metod a ke zpracování dat byly využity informace a formáty tabulek a grafů z mé bakalářské práce (Polášková, 2008).

6.4 Průběh a organizace výzkumu

Pro získání potřebných údajů, týkajících se životní spokojenosti a míry identifikace s rolí nezaměstnaného byla zvolena nejrozšířenější metoda sběru dat - dotazníková metoda.

Výhody dotazníkové metody:

- nepřítomnost výzkumníka při vyplňování dotazníku,
- získání údajů i od osob prostorově vzdálených,
- jednoznačná formulace otázek bez emocí dotazovaného,
- možnost hromadného počítačového zpracování,
- není náročná po stránce organizační ani finanční.

Nevýhody této metody jsou spatřovány v tom, že:

- při eventuálním nepochopení nelze nic opravit, doplnit nebo zpřesnit.

Data k výzkumu byla získána od 49 nezaměstnaných mužů a 44 nezaměstnaných žen evidovaných na Úřadu práce ve Zlíně.

Sběr dat byl proveden v období měsíce ledna až února 2010. Distribuce dotazníků proběhla s informovaným souhlasem vedení Úřadu práce ve Zlíně. Souhlas vedení výše zmíněného úřadu práce s provedením dotazníkového šetření byl podmíněn informováním o výsledcích výzkumu.

Celkem bylo rozdáno 150 dotazníků. Vyplněných dotazníků bylo vráceno 128, z tohoto počtu bylo vyřazeno z důvodu špatného nebo neúplného vyplnění 25 dotazníků. Zbýlých 93 dotazníků bylo rozděleno podle pohlaví. Dotazníky byly anonymní.

6.5 Zkoumaný soubor

Výzkumu se zúčastnilo celkem 93 nezaměstnaných respondentů evidovaných na Úřadu práce ve Zlíně. V souboru bylo zastoupeno 49 nezaměstnaných mužů a 43 nezaměstnaných žen.

Zkoumaný soubor lze charakterizovat pomocí sociodemografických dat, která byla zjišťována v poslední části Dotazníku životní spokojenosti DŽS a Dotazníku míry identifikace s rolí nezaměstnaného MIRON:

- věk,
- vzdělání,
- rodinný stav,
- doba nezaměstnanosti,
- doba posledního zaměstnání.

Data, zjištěná v dotaznících, jsou uspořádána v tabulkách obsahujících absolutní a relativní četnosti. Grafické vyjádření dat je uvedeno vždy pod jednotlivými tabulkami.

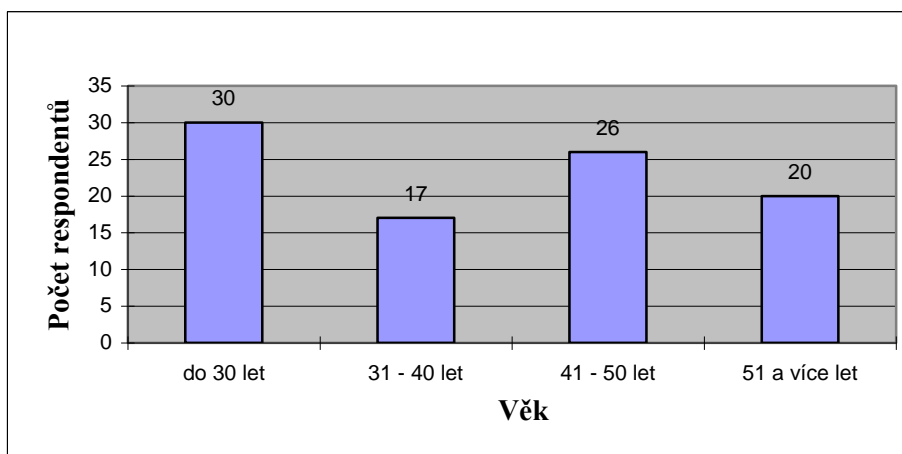
Věková struktura souboru

Věkové rozmezí nezaměstnaných respondentů, kterým byly předloženy dotazníky, nabývalo krajních hodnot 19 – 62 let. Z celkového počtu 93 respondentů se v pásmu 19 – 30 let nacházelo 30 dotazovaných, tj. 32,26%. Ve druhém pásmu, 31 – 40 let, bylo 17 nezaměstnaných, tj. 18,28% a v dalším pásmu, 41 – 50 let, bylo 26 nezaměstnaných, což představuje 27,96% všech respondentů. V posledním pásmu, 51 – 62 let, se nacházelo 20 nezaměstnaných, tj. 21,51%.

Většina nezaměstnaných zkoumaného souboru se nacházela v pásmu 19 – 30 let. Průměrný věk dotazovaných nezaměstnaných činil 39,4 let.

Tab. 1. Věkové rozdělení u celkového počtu nezaměstnaných

Věk	Absolutní četnost	Relativní četnost
do 30 let	30	32,26%
31 - 40 let	17	18,28%
41 - 50 let	26	27,96%
51 a více let	20	21,51%

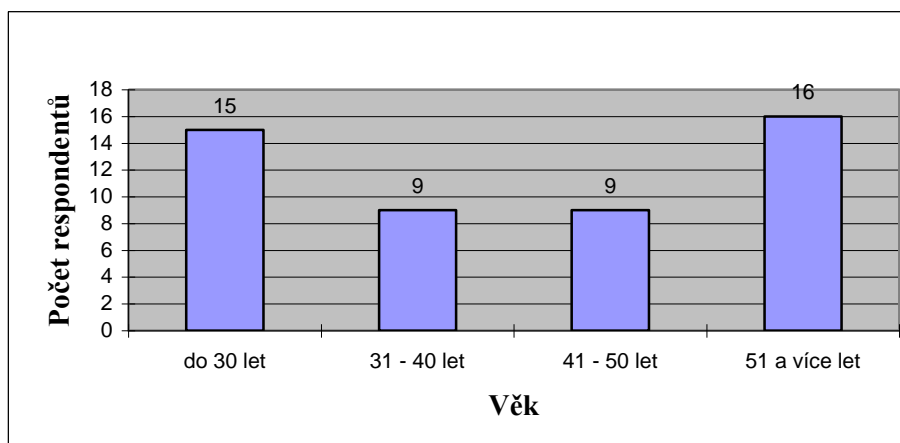

Obr. 1. Věkové rozdělení u celkového počtu nezaměstnaných

Věkové rozmezí nezaměstnaných mužů nabývalo krajních hodnot 21 – 62 let. V souboru nezaměstnaných mužů se v prvním věkovém pásmu, 19 – 30 let, nacházelo 15 mužů, tj. 30,61%. Ve druhém pásmu, 31 – 40 let, bylo 9 mužů, tj. 18,37%. Pásmo 41 – 50 let bylo zastoupeno rovněž 9 dotazovanými, tj. 18,37% a v pásmu 51 – 62 let bylo 16 mužů, tedy 32,65%. Většina nezaměstnaných mužů se nacházela v pásmu 51 – 62 let. Průměrný věk dotazovaných mužů činil 40,7 let.

Tab. 2. Věkové rozdělení u nezaměstnaných mužů

Věk	Absolutní četnost	Relativní četnost
do 30 let	15	30,61%
31 - 40 let	9	18,37%
41 - 50 let	9	18,37%
51 a více let	16	32,65%

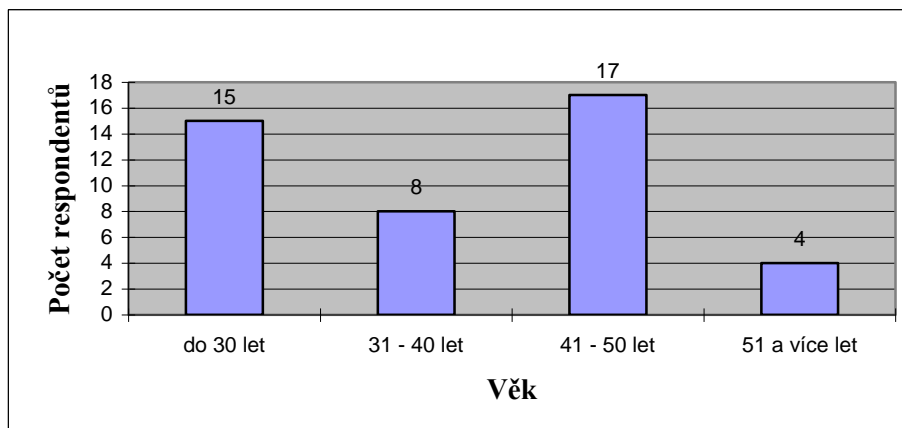

Obr.2. Věkové rozdělení u nezaměstnaných mužů

Věkové rozmezí nezaměstnaných žen nabývalo krajních hodnot 19 – 54 let. V souboru nezaměstnaných žen bylo ve věkovém pásmu 19 – 30 let 15 žen, což činí 34,09%. Další věkové pásmo 31 – 40 let bylo zastoupeno 8 ženami, tj. 18,18 %. Třetí věkové pásmo, 41 – 50 let, bylo zastoupeno 17 respondentkami, tj. 38,64 %. V posledním pásmu 51 – 62 let byly 4 ženy, tj. 9,09%, což je nejméně z celkového počtu nezaměstnaných žen. Nejvíce bylo zastoupeno věkové pásmo 41 – 50 let. Průměrný věk nezaměstnaných žen dosáhl 37,9 let.

Tab. 3. Věkové rozdělení u nezaměstnaných žen

Věk	Absolutní četnost	Relativní četnost
do 30 let	15	34,09%
31 - 40 let	8	18,18%
41 - 50 let	17	38,64%
51 a více let	4	9,09%

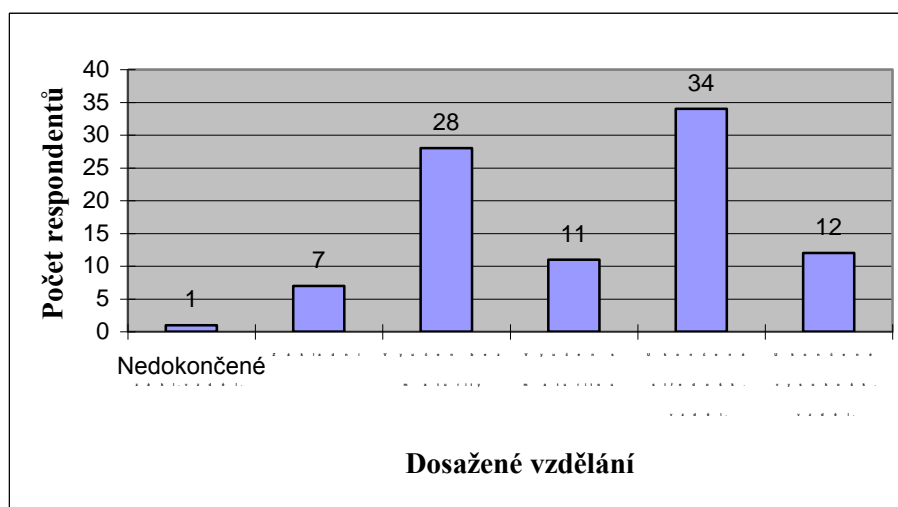
Obr. 3. Věkové rozdělení u nezaměstnaných žen

Dosažené vzdělání

Jedna z otázek části dotazníku DŽS zjišťovala u zkoumaného souboru nezaměstnaných dosažené vzdělání. Nejvíce dotázaných nezaměstnaných mělo ukončené středoškolské vzdělání, tj. 34 nezaměstnaných, což činí 36,56%. Nedokončené základní vzdělání uvedl 1 respondent, tj. 1,08%. Základní vzdělání mělo 7 dotázaných, tj. 7,52%. Vyučení bez maturity uvedlo 28 nezaměstnaných, tj. 30,11 %, 11 respondentů bylo vyučeno s maturitou, tj. 11,83%. Ukončené vysokoškolské vzdělání mělo 12 dotazovaných, tj. 12,90%.

Tab. 4. Rozdělení dosaženého vzdělání u celkového počtu nezaměstnaných

Dosažené vzdělání	Absolutní četnost	Relativní četnost
nedokončené základní vzdělání	1	1,08%
základní	7	7,52%
vyučen bez maturity	28	30,11%
vyučen s maturitou	11	11,83%
ukončené středoškolské vzdělání	34	36,56%
ukončené vysokoškolské vzdělání	12	12,90%

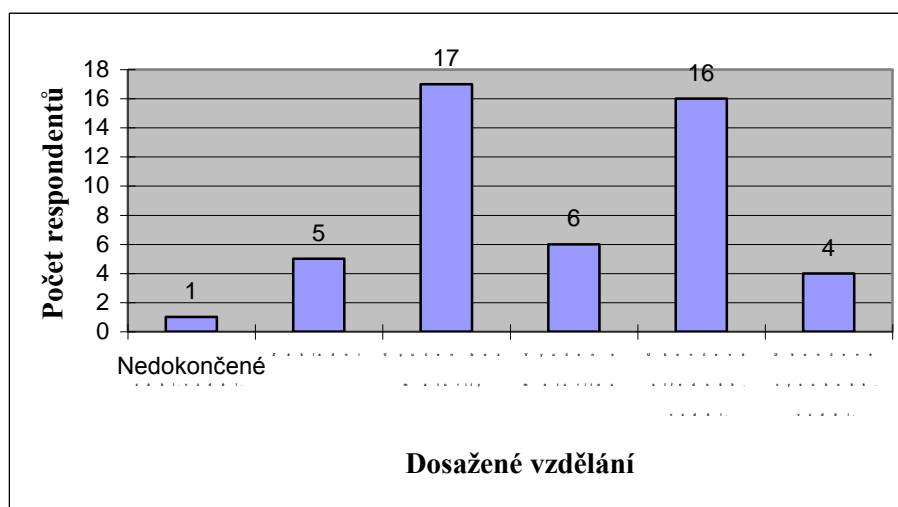

Obr. 4. Rozdělení vzdělání u celkového počtu nezaměstnaných

V souboru nezaměstnaných mužů byl 1 respondent, tj. 2,04% s nedokončeným základním vzděláním. Základní vzdělání uvedlo 5 mužů, tj. 10,20%. Nejvíce nezaměstnaných mužů bylo vyučeno bez maturity – 17 dotázaných, tj. 34,70%. Vyučeno s maturitou bylo 6 mužů, tedy 12,25%. Ukončené středoškolské vzdělání mělo 16 respondentů, což je 32,65%. Vysokoškolské vzdělání uvedli 4 nezaměstnaní, tj. 8,16%.

Tab. 5. Rozdělení dosaženého vzdělání u nezaměstnaných mužů

Dosažené vzdělání	Absolutní četnost	Relativní četnost
nedokončené základní vzdělání	1	2,04%
základní	5	10,20%
vyučen bez maturity	17	34,70%
vyučen s maturitou	6	12,25%
ukončené středoškolské vzdělání	16	32,65%
ukončené vysokoškolské vzdělání	4	8,16%

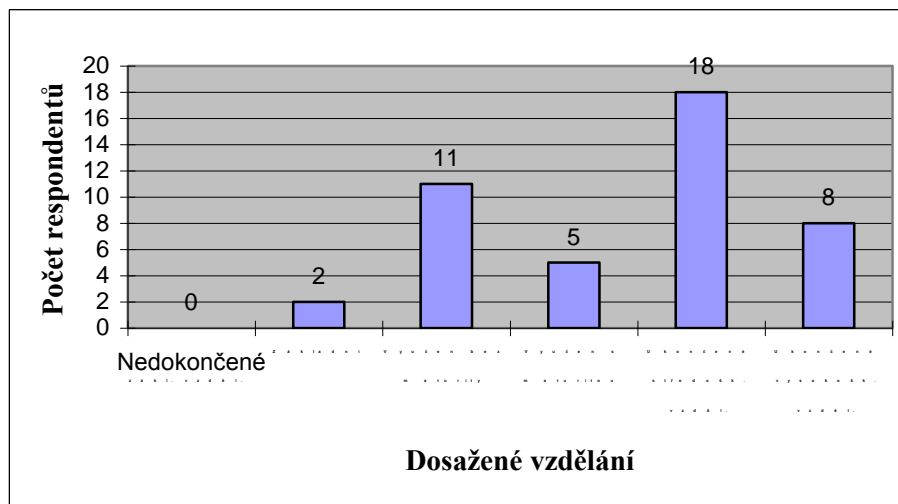

Obr. 5. Rozdělení vzdělání u nezaměstnaných mužů

Ve skupině nezaměstnaných žen nebyl žádná žena s nedokončeným základním vzděláním. Základní vzdělání uvedly 2 ženy, tj. 4,55%. Vyučeno bez maturity bylo 11 dotázaných žen, tedy 25,00% a vyučeno s maturitou bylo 5 respondentek, tj. 11,36%. Nejvíce nezaměstnaných žen mělo ukončené středoškolské vzdělání – 18 žen, tj. 40,91%. Vysokoškolské vzdělání uvedlo 8 dotazovaných žen, což je 18,18%.

Tab. 6. Rozdělení dosaženého vzdělání u nezaměstnaných žen

Dosažené vzdělání	Absolutní četnost	Relativní četnost
nedokončené základní vzdělání	0	0,00%
základní	2	4,55%
vyučen bez maturity	11	25,00%
vyučen s maturitou	5	11,36%
ukončené středoškolské vzdělání	18	40,91%
ukončené vysokoškolské vzdělání	8	18,18%

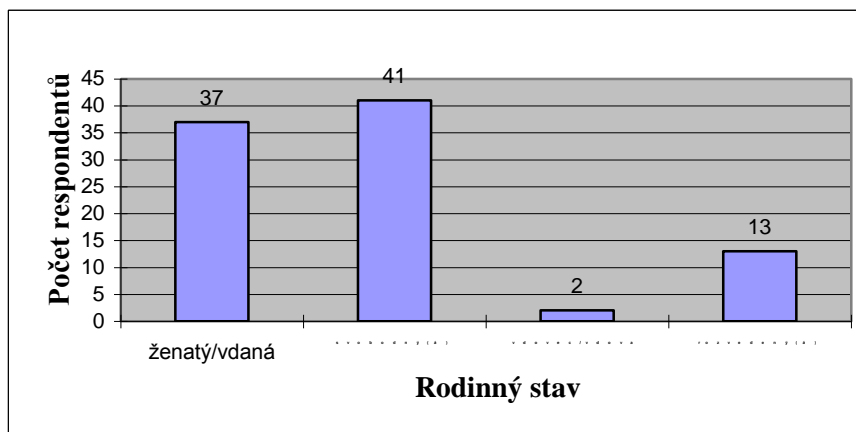
Obr. 6. Rozdělení vzdělání u nezaměstnaných žen

Rodinný stav

Nezaměstnaní respondenti byli také dotazováni na rodinný stav. V celém souboru nezaměstnaných bylo 37 osob ženatých nebo vdaných, tj. 39,78%. Svobodných dotázaných bylo nejvíce – 41 nezaměstnaných, tedy 44,09%. Dva respondenti, tj. 2,15% uvedli stav vdovec/vdova. V celém souboru bylo 13 rozvedených respondentů tj. 13,98%.

Tab. 7. Rozdělení rodinného stavu u celkového počtu nezaměstnaných

Rodinný stav	Absolutní četnost	Relativní četnost
ženatý/vdaná	37	39,78%
svobodný(á)	41	44,09%
vdovec/vdova	2	2,15%
rozvedený(á)	13	13,98%

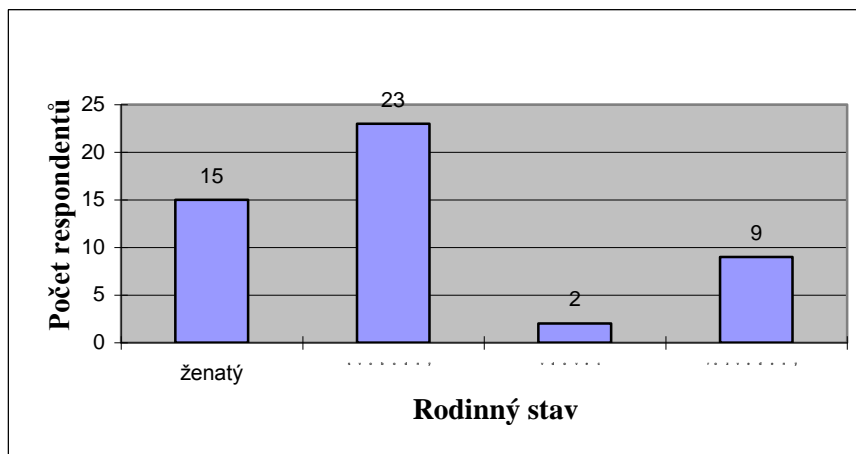

Obr. 7. Rozdělení rodinného stavu u celkového počtu nezaměstnaných

Ve skupině nezaměstnaných mužů bylo 15 dotázaných mužů ženatých, tj, 30,61%. Nejvíce bylo svobodných mužů – 23, tj. 46,94%. Mezi nezaměstnanými muži byli registrováni 2 vdovci, tj. 4,08% a 9 respondentů bylo rozvedených, což je 18,37%.

Tab. 8. Rozdělení rodinného stavu u nezaměstnaných mužů

Rodinný stav	Absolutní četnost	Relativní četnost
ženatý	15	30,61%
svobodný	23	46,94%
vdovec	2	4,08%
rozvedený	9	18,37%

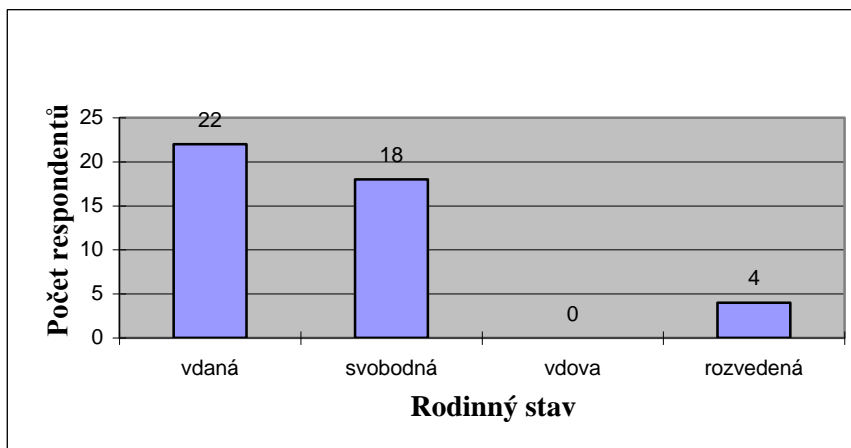

Obr.8. Rozdělení rodinného stavu u nezaměstnaných mužů

V souboru nezaměstnaných žen bylo nejvíce respondentek, tj. 22, vdaných, což je 50,00%. Svobodných žen bylo 18, tj. 40,91%. Mezi ženami nebyla žádná vdova. Rozvedené byly 4 ženy, což činí 9,09%.

Tab. 9. Rozdělení rodinného stavu u nezaměstnaných žen

Rodinný stav	Absolutní četnost	Relativní četnost
vdaná	22	50,00%
svobodná	18	40,91%
vdova	0	0,00%
rozvedená	4	9,09%

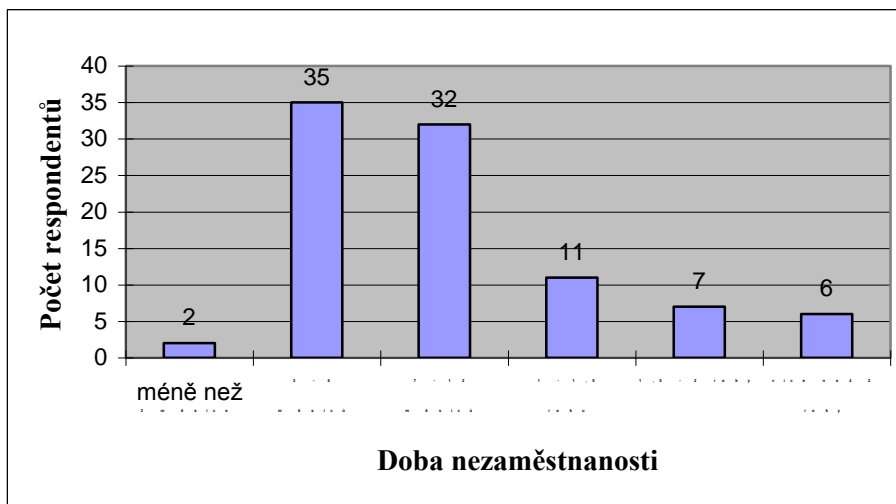
Obr. 9. Rozdělení rodinného stavu u nezaměstnaných žen

Doba nezaměstnanosti

Všichni respondenti byli dotazováni také na to, jak dlouho jsou nezaměstnaní. Méně než 3 měsíce byli bez zaměstnání 2 dotázaní, tj. 2,15%. Dobu nezaměstnanosti 3 – 6 měsíců uvedlo nejvíce respondentů, tj. 35 osob, což činí 37,63%. Doba 7 – 12 měsíců bez zaměstnání byla zaregistrována u 32 osob, tj. 34,41%. 11 nezaměstnaných, tj. 11,83% uvedlo dobu bez zaměstnání 1 – 1,5 roku. 1,5 – 2 roky bez zaměstnání bylo 7 respondentů, což činí 7,53%. Nejdelší dobu bez zaměstnání, a to více než 2 roky uvedlo 6 osob, tj. 6,45%.

Tab. 10. Rozdělení doby nezaměstnanosti u celého souboru nezaměstnaných

Doba nezaměstnanosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
méně než 3 měsíce	2	2,15%
3 - 6 měsíců	35	37,63%
7 - 12 měsíců	32	34,41%
1 - 1,5 roku	11	11,83%
1,5 - 2 roky	7	7,53%
více než 2 roky	6	6,45%

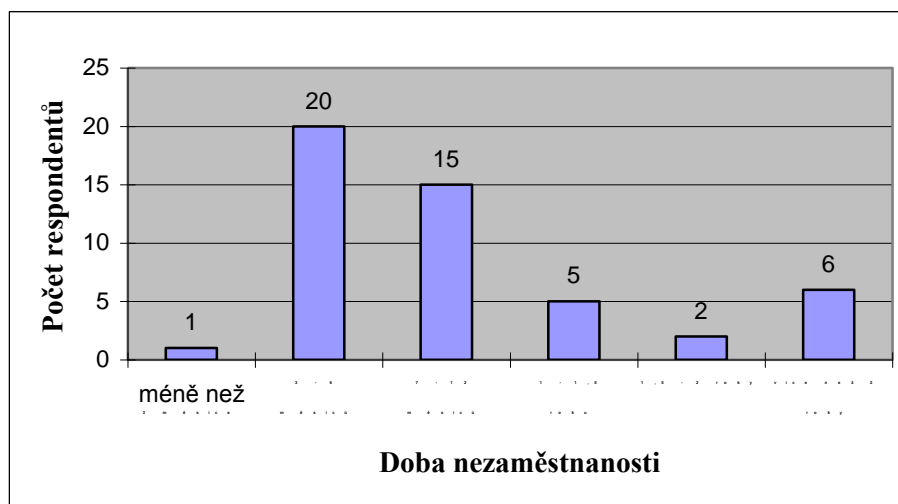

Obr. 10. Rozdělení doby nezaměstnanosti u celého souboru nezaměstnaných

V souboru nezaměstnaných mužů byl 1 respondent, tj. 2,04% bez zaměstnání méně než 3 měsíce. Dobu bez zaměstnání 3 – 6 měsíců uvedlo nejvíce osob, tj. 20 nezaměstnaných, což je 40,82%, 7 – 12 měsíců bez zaměstnání bylo 15 dotázaných, tj. 30,61%. 5 osob, tj. 10,20% uvedlo dobu nezaměstnanosti 1 – 1,5 roku, 2 respondenti, tj. 4,08% byli nezaměstnaní 1,5 – 2 roky. Doba bez zaměstnání delší než dva roky byla zaznamenána u 6 osob, tj. 12,25%.

Tab. 11. Rozdělení doby nezaměstnanosti u nezaměstnaných mužů

Doba nezaměstnanosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
méně než 3 měsíce	1	2,04%
3 - 6 měsíců	20	40,82%
7 - 12 měsíců	15	30,61%
1 - 1,5 roku	5	10,20%
1,5 - 2 roky	2	4,08%
více než 2 roky	6	12,25%

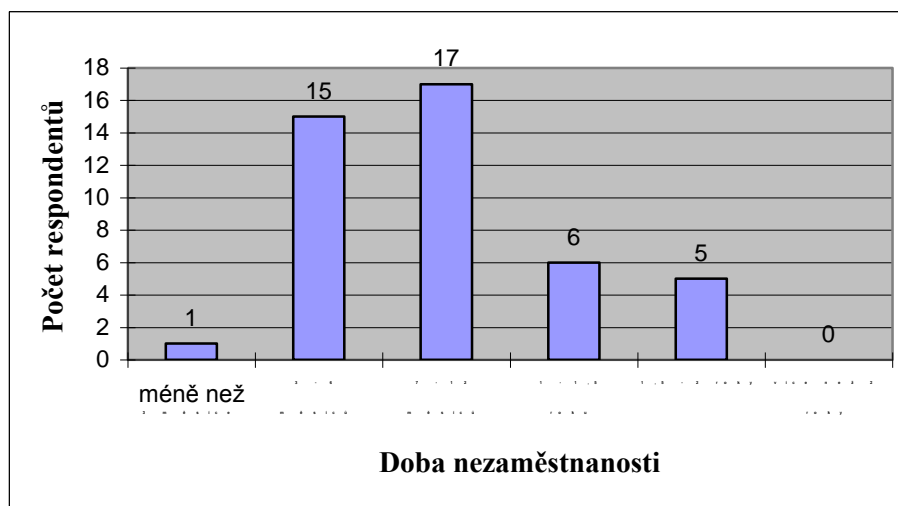

Obr. 11. Rozdělení doby nezaměstnanosti u nezaměstnaných mužů

Ve skupině žen byla 1 nezaměstnaná žena, tj. 2,27% bez zaměstnání méně než 3 měsíce. Dobu 3 – 6 měsíců bez zaměstnání uvedlo 15 respondentek, tj. 34,09%, dobu 7 – 12 měsíců uvedlo nejvíce, tj. 17 žen, což je 38,64%. 6 dotázaných žen, tj. 13,64% bylo bez zaměstnání 1 – 1,5 roku a 5 respondentek, tj. 11,36% uvedlo dobu 1,5 – 2 roky. Doba bez zaměstnání delší než 2 roky nebyla registrována u žádné dotazované ženy.

Tab. 12. Rozdělení doby nezaměstnanosti u nezaměstnaných žen

Doba nezaměstnanosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
méně než 3 měsíce	1	2,27%
3 - 6 měsíců	15	34,09%
7 - 12 měsíců	17	38,64%
1 - 1,5 roku	6	13,64%
1,5 - 2 roky	5	11,36%
více než 2 roky	0	0,00%

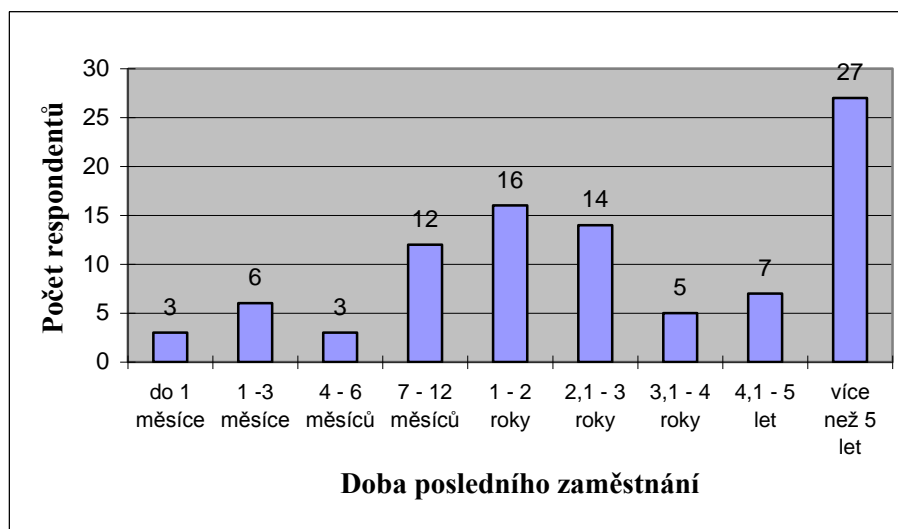
Obr. 12. Rozdělení doby nezaměstnanosti u nezaměstnaných žen

Doba posledního zaměstnání

Doba posledního zaměstnání do 1 měsíce byla v celém výzkumném souboru zjištěna u 3 respondentů, tj. 3,23%, doba 1 – 3 měsíce pak u 6 dotázaných, tj. 6,45% a doba 4 – 6 měsíců u 3 osob, což činí 3,23%. 7 – 12 měsíců pracovalo u svého posledního zaměstnavatele 12 osob, tj. 12,90%, 1 – 2 roky pak 16 respondentů, tj. 17,20% a 2,1 – 3 roky 14 dotázaných, tj. 15,05%. 5 osob, tedy 5,38% uvedlo dobu posledního zaměstnání 3,1 – 4 roky a 7 osob, tj. 7,53% dobu 4,1 – 5 let. Více než 5 let pracovalo v posledním zaměstnání nejvíce respondentů, tj. 27, což činí 29,03%.

Tab. 13. Rozdělení doby posledního zaměstnání u celého souboru nezaměstnaných

Doba posledního zaměstnání	Absolutní četnost	Relativní četnost
do 1 měsíce	3	3,23%
1 - 3 měsíce	6	6,45%
4 - 6 měsíců	3	3,23%
7 - 12 měsíců	12	12,90%
1 - 2 roky	16	17,20%
2,1 - 3 roky	14	15,05%
3,1 - 4 roky	5	5,38%
4,1 - 5 let	7	7,53%
více než 5 let	27	29,03%

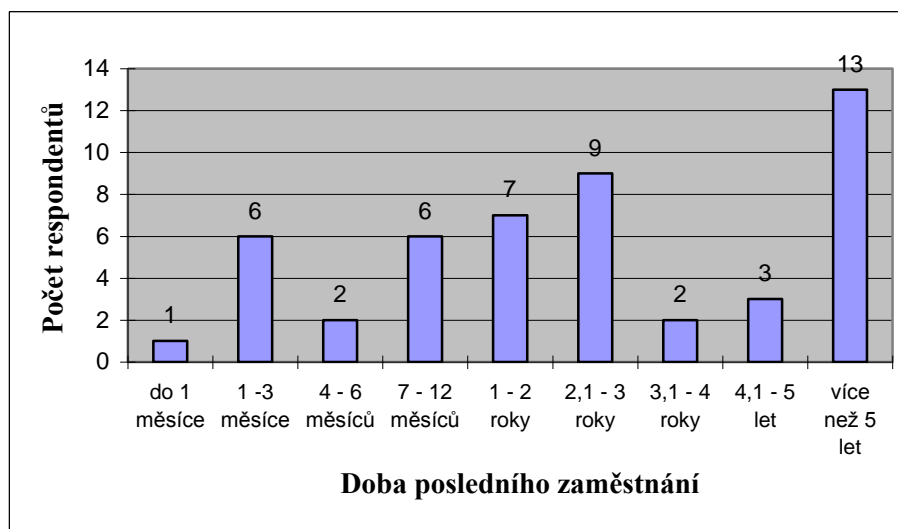

Obr. 13. Rozdělení doby posledního zaměstnání u celého souboru nezaměstnaných

Dobu posledního zaměstnání do 1 měsíce uvedl 1 respondent, tj. 2,04% z celkového počtu dotazovaných mužů. Poslední zaměstnání v délce 1 – 3 měsíce bylo zjištěno u 6 mužů, tj. 12,24%, dále v délce 4 – 6 měsíců u 2 dotázaných, tj. 4,08% a v délce 7 – 12 měsíců u 6 mužů, tj. 12,24%. 1 – 2 roky pracovalo u svého posledního zaměstnavatele 7 mužů, tj. 14,30%, 2,1 – 3 roky pak 9 respondentů, tj. 18,37%, 3,1 – 4 roky 2 muži, tj. 4,08% a 4,1 - 5 let 3 dotázaní muži, tedy 6,12%. Nejvíce mužů, tj. 13, což činí 26,53% uvedlo dobu posledního zaměstnání delší než 5 let.

Tab. 14. Rozdělení doby posledního zaměstnání u nezaměstnaných mužů

Doba posledního zaměstnání	Absolutní četnost	Relativní četnost
do 1 měsíce	1	2,04%
1 - 3 měsíce	6	12,24%
4 - 6 měsíců	2	4,08%
7 - 12 měsíců	6	12,24%
1 - 2 roky	7	14,30%
2,1 - 3 roky	9	18,37%
3,1 - 4 roky	2	4,08%
4,1 - 5 let	3	6,12%
více než 5 let	13	26,53%

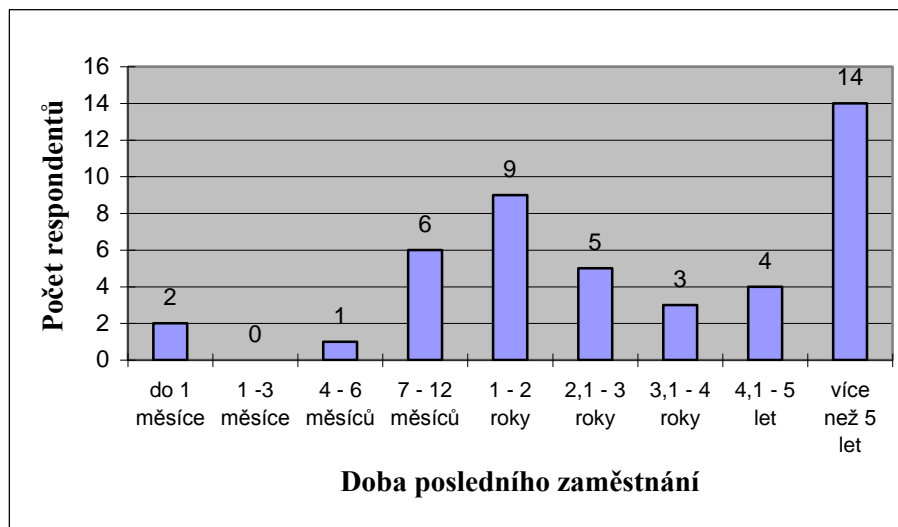

Obr. 14. Rozdělení doby posledního zaměstnání u nezaměstnaných mužů

V souboru nezaměstnaných žen byla doba posledního zaměstnání do 1 měsíce zaznamenána u 2 žen, tj. 4,55%, doba 1 – 3 měsíce u žádné ženy a doba 4 – 6 měsíců u 1 ženy, tj. 2,27%. Doba posledního zaměstnání v délce 7 – 12 měsíců uvedlo 6 respondentek, tj. 13,64%, dobu 1 – 2 roky uvedlo 9 žen, tj. 20,45%. Poslední zaměstnání v délce 2,1 – 3 roky bylo zaregistrováno u 5 žen, tj. 11,36%, doba 3,1 – 4 roky byla zjištěna u 3 dotázaných, tj. 6,82% a doba 4,1 – 5 let u 4 žen, tj. 9,09%. Nejvíce žen, tj. 14, což je 31,82% pracovalo u svého posledního zaměstnavatele více než 5 let.

Tab. 15. Rozdělení doby posledního zaměstnání u nezaměstnaných žen

Doba posledního zaměstnání	Absolutní četnost	Relativní četnost
do 1 měsíce	2	4,55%
1 - 3 měsíce	0	0,00%
4 - 6 měsíců	1	2,27%
7 - 12 měsíců	6	13,64%
1 - 2 roky	9	20,45%
2,1 - 3 roky	5	11,36%
3,1 - 4 roky	3	6,82%
4,1 - 5 let	4	9,09%
více než 5 let	14	31,82%

Obr. 15. Rozdělení doby posledního zaměstnání u nezaměstnaných žen

7 VÝSLEDKY VÝZKUMU

V této kapitole jsou uvedeny výsledky jednotlivých metodik. Ke zjištění spokojenosti s různými oblastmi života a celkové životní spokojenosti nezaměstnaných byl respondentům předložen Dotazník životní spokojenosti DŽS autorů Fahrenberga, Myrteka, Schumachera a Brählera. Výsledky jednotlivých částí tohoto dotazníku - ZDR, PAZ, FIN, VLC, MAN, DET, VLO, SEX, PZP, BYD a SUM DŽS – byly seřazeny do tabulek obsahujících absolutní a relativní četnosti. Bylo provedeno také grafické vyjádření výsledků.

Pro posouzení míry identifikace s rolí nezaměstnaného byl pro tento výzkum použit dotazník MIRON - autor Z. Vtípil. Zjištěné hodnoty byly pro lepší přehlednost uspořádány do tabulek, které obsahují absolutní a relativní četnosti a do grafů. Výsledky posledních částí výše zmíněných dotazníků - věk, vzdělání, rodinný stav, doba nezaměstnanosti a doba posledního zaměstnání - byly popsány v podkapitole 6. 5 Zkoumaný soubor. Výsledky korelací věku a hlavních proměnných Dotazníku životní spokojenosti DŽS, věku a míry identifikace s rolí nezaměstnaného a dále výsledky korelace celkové životní spokojenosti a míry identifikace s rolí nezaměstnaného, byly uspořádány do tabulek. Rozdíly v hlavních proměnných metodik mezi nezaměstnanými muži a ženami a rozdíl mezi skupinami dlouhodobě a krátkodobě nezaměstnaných v míře identifikace s rolí nezaměstnaného byly zjišťovány Studentovými t-testy. Výsledky byly uspořádány do tabulek.

7.1 Základní výstupy z hlavních proměnných Dotazníku životní spokojenosti DŽS

Výsledky hlavních proměnných Dotazníku životní spokojenosti DŽS jsou popsány podle jednotlivých částí tohoto dotazníku.

ZDR – Celkový zdravotní stav

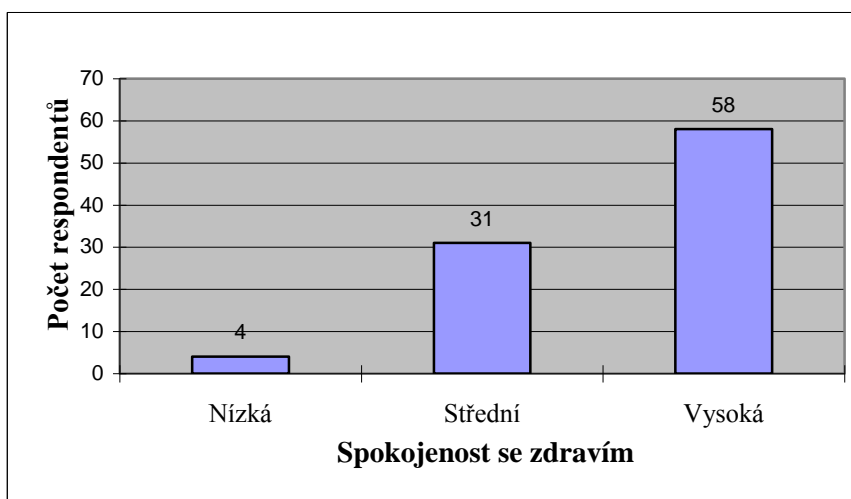
V této části dotazníku byli nezaměstnaní dotazováni na spokojenost se svým celkovým zdravotním stavem.

Podle zjištěných údajů bylo z celkového počtu našeho vzorku nezaměstnaných vysoce spokojeno se svým zdravotním stavem 58 respondentů, tj. 62,37%. Střední spokojenost se zdravím vykazalo 31 dotázaných osob, tj. 33,33% a nízká spokojenost se zdravotním stavem byla zjištěna u 4 nezaměstnaných, tj. 4,30%.

Průměrné získané skóre u celého souboru nezaměstnaných bylo 35 bodů.

Tab. 16. Spokojenost se zdravím (ZDR) u celého souboru nezaměstnaných

ZDR	Absolutní četnost	Relativní četnost
nízká	4	4,30%
střední	31	33,33%
vyšoká	58	62,37%

Obr. 16. Spokojenost se zdravím u celého souboru nezaměstnaných

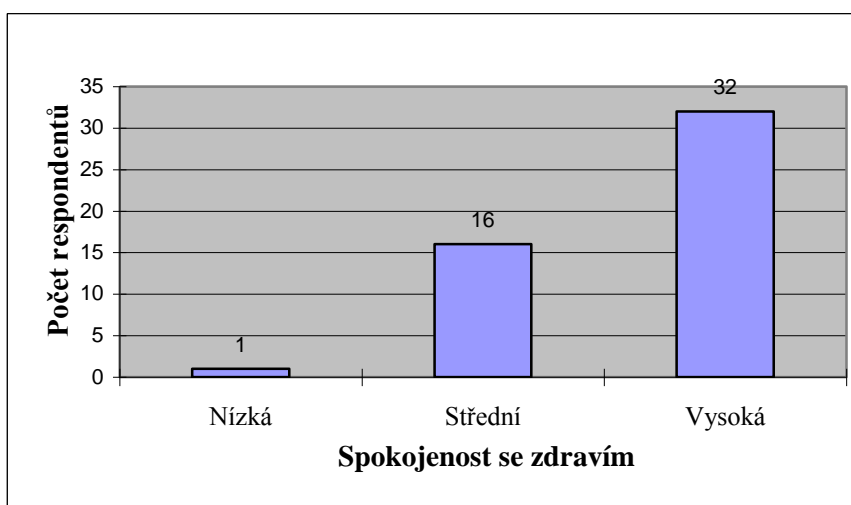
V souboru nezaměstnaných mužů uvedlo nejvíce, tj. 32 respondentů, což je 65,31% vysokou spokojenost se svým celkovým zdravotním stavem. Středně spokojeno se zdravím

bylo 16 dotázaných mužů, tj. 32,65% a nízká spokojenost se zdravotním stavem byla zaznamenána u 1 muže, tj. 2,04%.

Střední hodnota ve škále zdraví u souboru nezaměstnaných mužů činila 35,18 bodů.

Tab. 17. Spokojenost se zdravím (ZDR) u nezaměstnaných mužů

ZDR	Absolutní četnost	Relativní četnost
nízká	1	2,04%
střední	16	32,65%
vysoká	32	65,31%

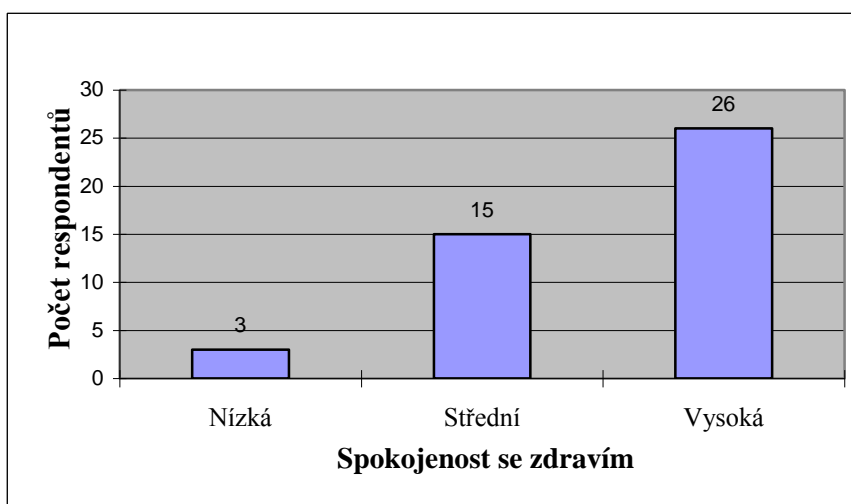
Obr. 17. Spokojenost se zdravím u nezaměstnaných mužů

V souboru nezaměstnaných žen byla vysoká spokojenost se zdravím zjištěna u 26 žen, tj. 59,09%. Střední spokojenost se svým zdravotním stavem uvedlo 15 respondentek, tj. 34,09% a nízkou spokojenost se zdravím vykázaly 3 ženy, tj. 6,82%.

Střední hodnota souboru nezaměstnaných žen činila 34,80 bodů.

Tab. 18. Spokojenost se zdravím (ZDR) u nezaměstnaných žen

ZDR	Absolutní četnost	Relativní četnost
nízká	3	6,82%
střední	15	34,09%
vysoká	26	59,09%

Obr. 18. Spokojenost se zdravím u nezaměstnaných žen

PAZ – Práce a zaměstnání

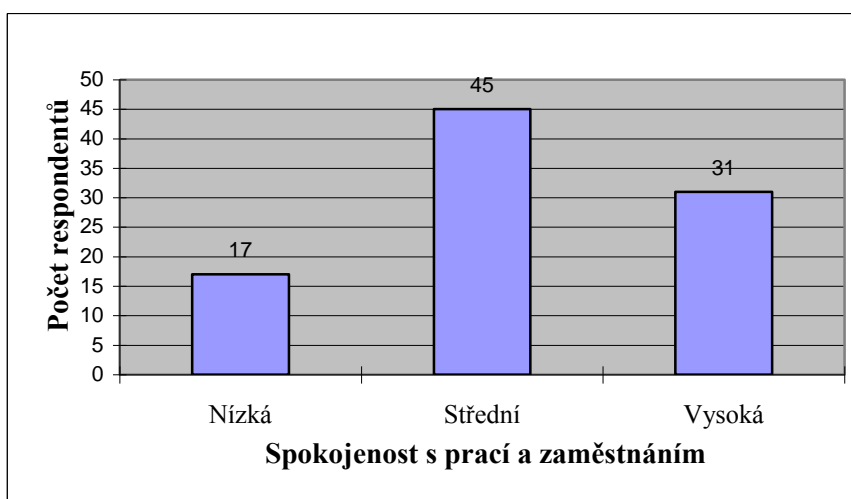
Tato škála dotazníku byla zaměřena na spokojenost s prací a zaměstnáním. Vzhledem k tomu, že respondenti byli nezaměstnaní, hodnotili své bývalé zaměstnání.

Z celkového počtu dotázaných nezaměstnaných respondentů byla převaha těch, kteří uváděli střední spokojenost s prací a zaměstnáním, tj. 45 osob, tedy 48,39%. Nízkou spokojenost s prací a zaměstnáním vykazalo 17 nezaměstnaných, tj. 18,28% a vysoká spokojenost s prací a zaměstnáním byla zjištěna u 31 dotázaných osob, tj. 33,33%.

Průměrné získané skóre u celého souboru nezaměstnaných bylo 30,24 bodů.

Tab. 19. Spokojenost s prací a zaměstnáním (PAZ) u celého souboru nezaměstnaných

PAZ	Absolutní četnost	Relativní četnost
nízká	17	18,28%
střední	45	48,39%
vysoká	31	33,33%

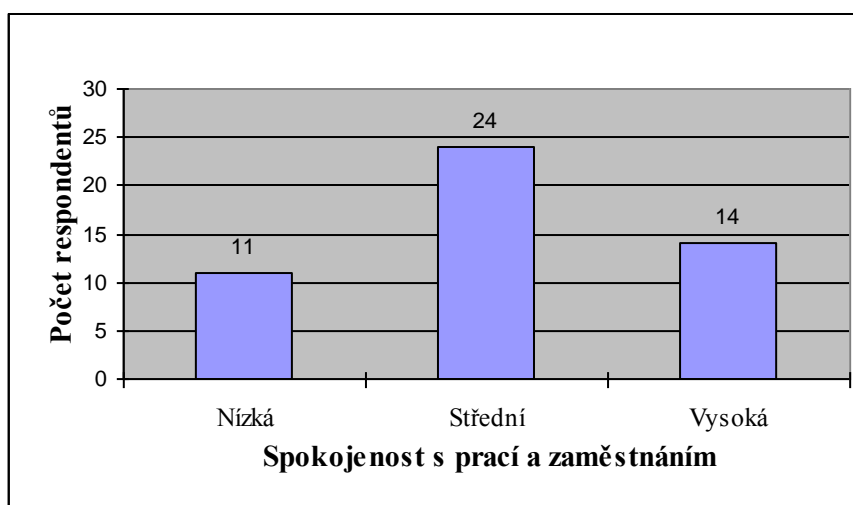
Obr. 19. Spokojenost s prací a zaměstnáním u celého souboru nezaměstnaných

V souboru nezaměstnaných mužů byla zjištěna nízká spokojenost s prací a zaměstnáním u 11 mužů, tj., 22,45%. Střední spokojenost s prací uvedlo nejvíce, tj. 24 respondentů, tedy 48,98% a vysokou spokojenost s prací a zaměstnáním vykazovalo 14 mužů, tj. 28,57%.

Střední hodnota této škály v souboru mužů činila 28,84 bodů.

Tab. 20. Spokojenost s prací a zaměstnáním (PAZ) u nezaměstnaných mužů

PAZ	Absolutní četnost	Relativní četnost
nízká	11	22,45%
střední	24	48,98%
vysoká	14	28,57%

Obr. 20. Spokojenost s prací a zaměstnáním u nezaměstnaných mužů

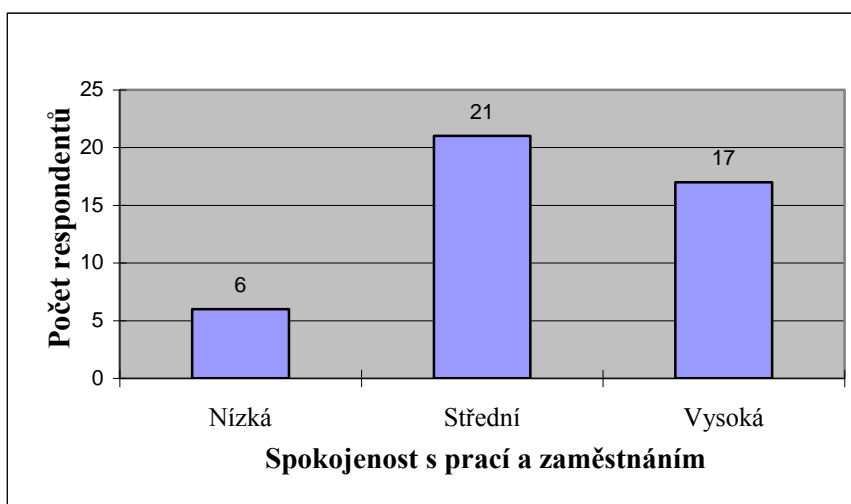
V souboru nezaměstnaných žen byl nejvyšší počet respondentek, tj. 21 žen, tedy 47,73%, které uváděly střední spokojenost s prací a zaměstnáním. Nízká spokojenost byla

zjištěna u 6 žen, tj. 13,64% a vysokou spokojenost s prací a zaměstnáním uvedlo 17 nezaměstnaných žen, tj. 38,64%.

Průměrné skóre v souboru žen dosáhlo 31,80 bodů.

Tab. 21. Spokojenost s prací a zaměstnáním (PAZ) u nezaměstnaných žen

PAZ	Absolutní četnost	Relativní četnost
nízká	6	13,64%
střední	21	47,73%
vysoká	17	38,64%

Obr. 21. Spokojenost s prací a zaměstnáním u nezaměstnaných žen

FIN – Finanční situace

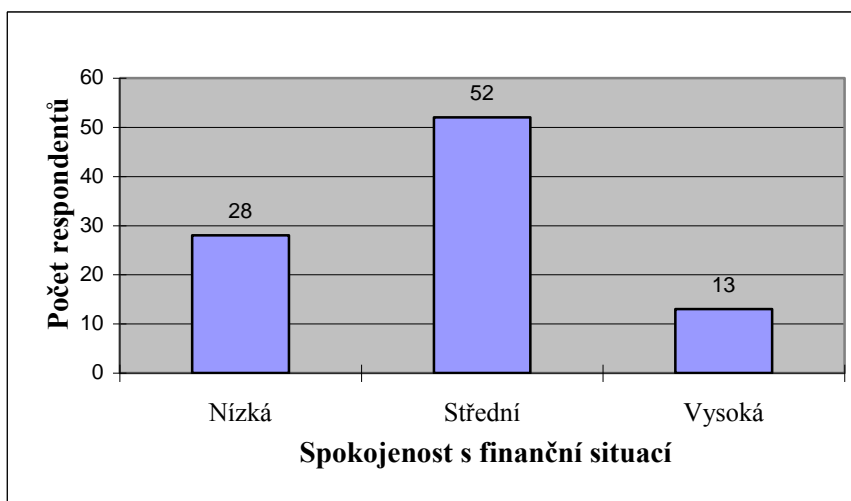
Další část dotazníku zjišťovala u nezaměstnaných osob spokojenost s finanční situací.

Z celého souboru nezaměstnaných respondentů byla zjištěna nízká spokojenost s finanční situací u 28 dotázaných osob, tj. 30,11%. Střední spokojenost uvedlo nejvíce nezaměstnaných tj. 52, tedy 55,91% a vysoce spokojeno bylo 13 osob, tj. 13,98%.

Průměrné získané skóre u celého souboru nezaměstnaných bylo 25,25 bodů.

Tab. 22. Spokojenost s finanční situací (FIN) u celého souboru nezaměstnaných

FIN	Absolutní četnost	Relativní četnost
nízká	28	30,11%
střední	52	55,91%
vyšoká	13	13,98%

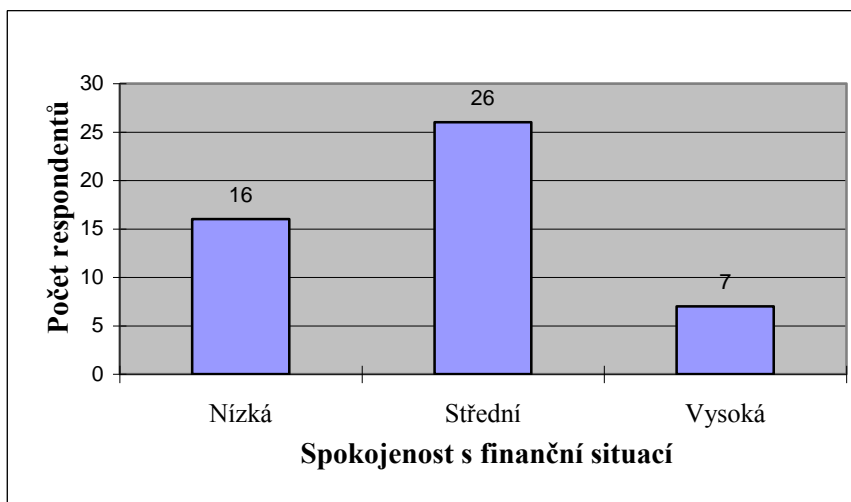
Obr. 22. Spokojenost s finanční situací u celého souboru nezaměstnaných

Ve skupině nezaměstnaných mužů uvedlo nízkou spokojenost s finanční situací 16 mužů, tj. 32,65%, střední spokojenost vykázalo 26 respondentů, tj. 53,06% a vysoká spokojenost byla zjištěna u 7 nezaměstnaných mužů, tj. 14,29%.

Střední hodnota souboru nezaměstnaných mužů činila 24,84 bodů.

Tab. 23. Spokojenost s finanční situací (FIN) u nezaměstnaných mužů

FIN	Absolutní četnost	Relativní četnost
nízká	16	32,65%
střední	26	53,06%
vysoká	7	14,29%

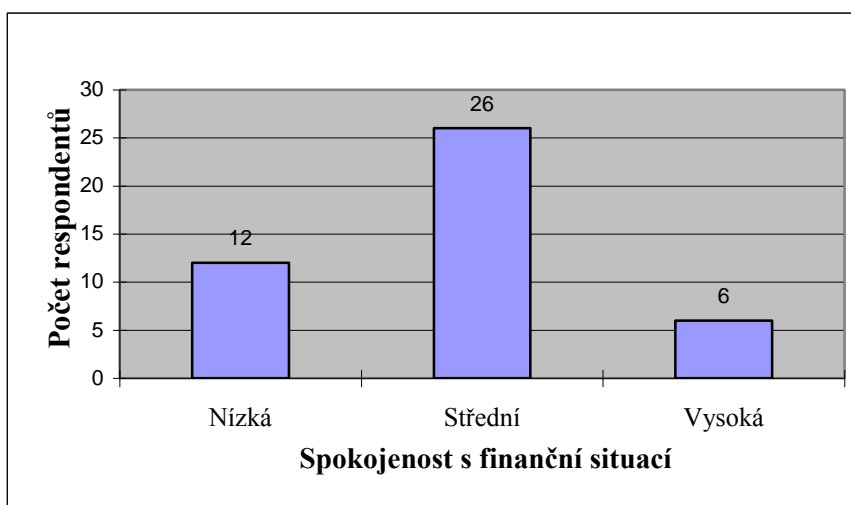
Obr. 23. Spokojenost s finanční situací u nezaměstnaných mužů

V souboru nezaměstnaných žen uvedlo nízkou spokojenost s finanční situací 12 žen, tj. 27,27%. Střední spokojenost byla zaregistrována u 26 žen, tj. 59,09% a vysoce spokojeno bylo 6 nezaměstnaných žen, tj. 13,64%.

Průměrné získané skóre u souboru nezaměstnaných žen bylo 25,70 bodů.

Tab. 24. Spokojenost s finanční situací (FIN) u nezaměstnaných žen

FIN	Absolutní četnost	Relativní četnost
nízká	12	27,27%
střední	26	59,09%
vysoká	6	13,64%

Obr. 24. Spokojenost s finanční situací u nezaměstnaných žen

VLC – Volný čas

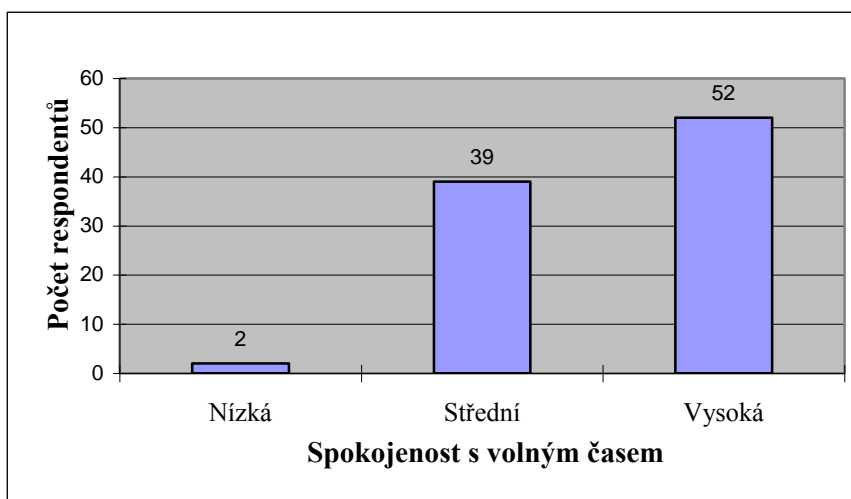
Tato část dotazníku byla zaměřena na spokojenost s volným časem, jak s kvalitou, tak s délkou volného času.

Z celkového počtu dotázaných nezaměstnaných osob uvedly nízkou spokojenost s volným časem 2 osoby, tj. 2,15%. Středně spokojených bylo 39 nezaměstnaných respondentů, tj. 41,94%. Vysoká spokojenost s volným časem byla zaregistrována u 52 osob, tj. 55,91%.

Průměrné získané skóre u celého souboru nezaměstnaných osob bylo 35,24 bodů.

Tab. 25. Spokojenost s volným časem (VLC) u celého souboru nezaměstnaných

VLC	Absolutní četnost	Relativní četnost
nízká	2	2,15%
střední	39	41,94%
vysoká	52	55,91%

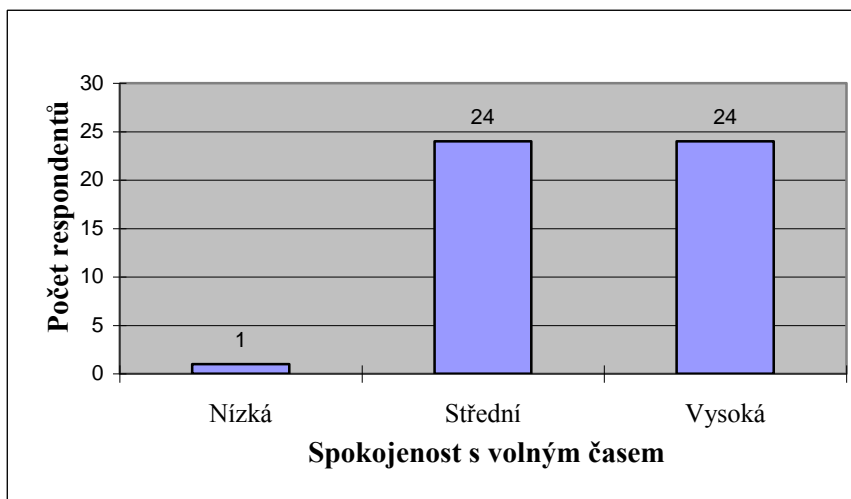
Obr. 25. Spokojenost s volným časem u celého souboru nezaměstnaných

V souboru nezaměstnaných mužů vykázal nízkou spokojenost s volným časem 1 muž, tj. 2,04%. Střední spokojenost uvedlo 24 mužů, tj. 48,98%. Vysoká spokojenost s volným časem byla zjištěna u 24 nezaměstnaných mužů, což činí 48,98%.

Střední hodnota této škály u souboru nezaměstnaných mužů činila 34,10 bodů

Tab. 26. Spokojenost s volným časem (VLC) u nezaměstnaných mužů

VLC	Absolutní četnost	Relativní četnost
nízká	1	2,04%
střední	24	48,98%
vysoká	24	48,98%

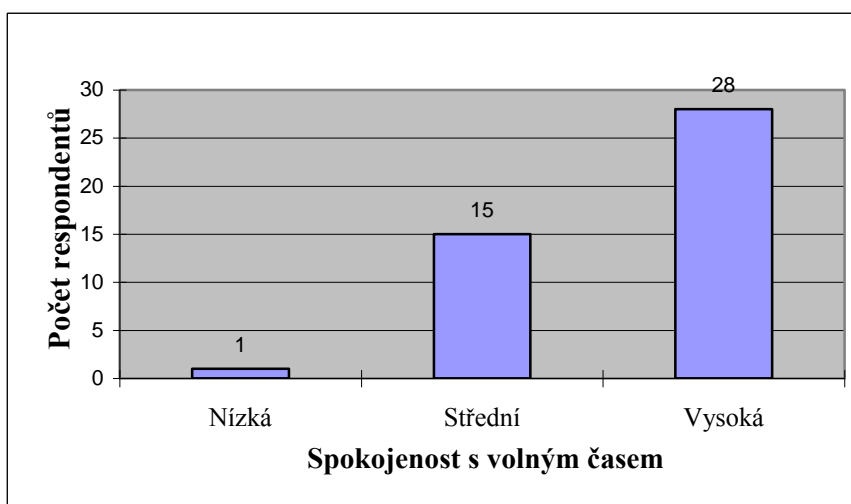
Obr. 26. Spokojenost s volným časem u nezaměstnaných mužů

V souboru nezaměstnaných žen byla zjištěna nízká spokojenost s volným časem u 1 ženy, tj. 2,27%. Střední spokojenost uvedlo 15 žen, tj. 34,09%. Vysoce spokojeno s volným časem bylo 28 nezaměstnaných žen, tj. 63,64%.

Průměrné získané skóre u souboru nezaměstnaných žen bylo 36,50 bodů.

Tab. 27. Spokojenost s volným časem (VLC) u nezaměstnaných žen

VLC	Absolutní četnost	Relativní četnost
nízká	1	2,27%
střední	15	34,09%
vyšoká	28	63,64%

Obr. 27. Spokojenost s volným časem u nezaměstnaných žen

MAN – Manželství a partnerství

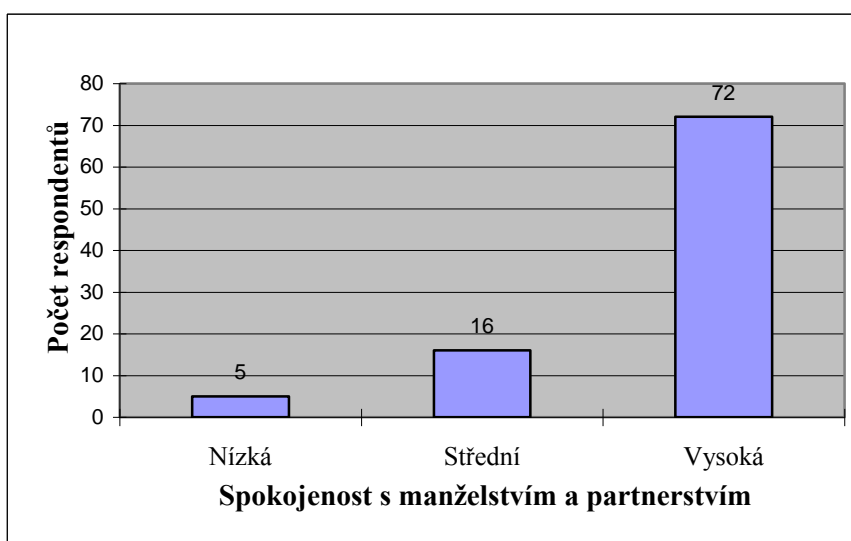
V této části dotazníku byli nezaměstnaní respondenti dotazováni na spokojenost s manželstvím a partnerstvím.

V celém souboru nezaměstnaných osob byla zjištěna nízká spokojenost s manželstvím a partnerstvím u 5 respondentů, tj. 5,38%. Střední spokojenost uvedlo 16 osob, tj. 17,20% a vysokou spokojenost s manželstvím a partnerstvím uvedlo nejvíce dotázaných osob, tj. 72, tedy 77,42%.

Průměrné získané skóre u celého souboru nezaměstnaných osob bylo 37,19 bodů.

Tab. 28. Spokojenost s manželstvím a partnerstvím (MAN) u celého souboru nezaměstnaných

MAN	Absolutní četnost	Relativní četnost
nízká	5	5,38%
střední	16	17,20%
vysoká	72	77,42%

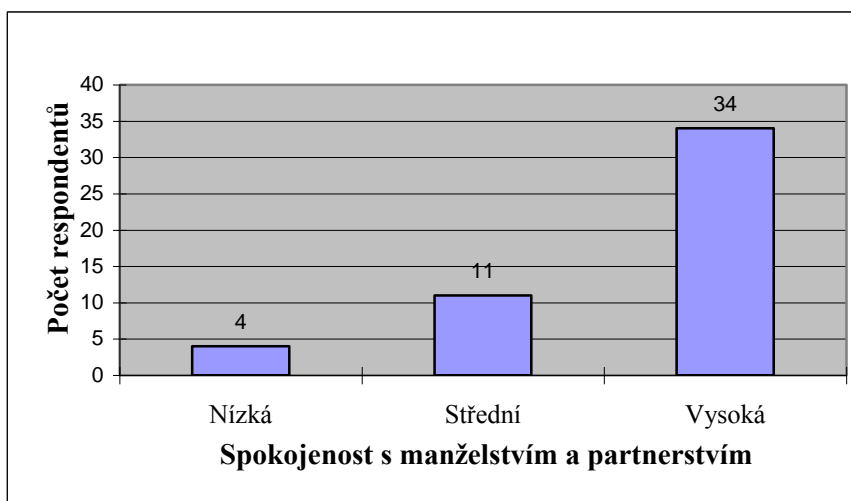
Obr. 28. Spokojenost s manželstvím a partnerstvím u celého souboru nezaměstnaných

V souboru nezaměstnaných mužů uvedli 4 muži, tj. 8,16% nízkou spokojenost s manželstvím a partnerstvím. Střední spokojenost byla zjištěna u 11 respondentů, tj. 22,45% a vysoká spokojenost s manželstvím a partnerstvím byla zaregistrována u 34 mužů, tedy 69,39%.

Průměrné získané skóre u souboru nezaměstnaných mužů bylo 35,29 bodů.

Tab. 29. Spokojenost s manželstvím a partnerstvím (MAN) u nezaměstnaných mužů

MAN	Absolutní četnost	Relativní četnost
nízká	4	8,16%
střední	11	22,45%
vysoká	34	69,39%

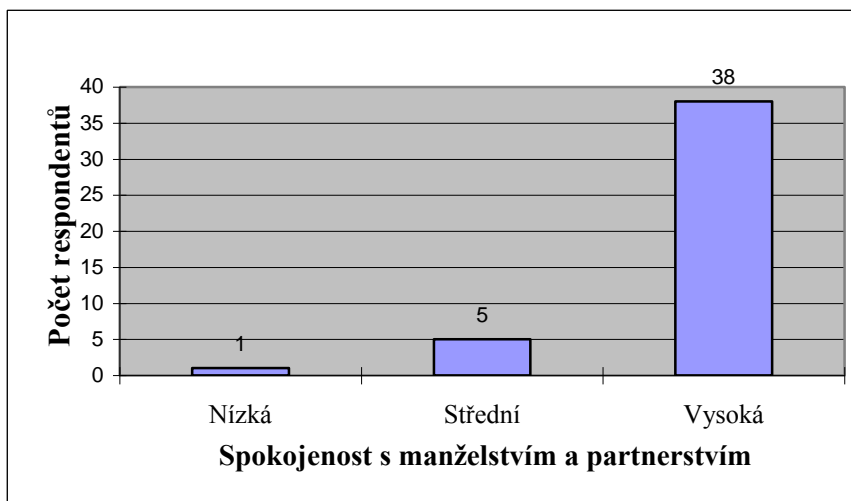

Obr. 29. Spokojenost s manželstvím a partnerstvím u nezaměstnaných mužů

V souboru nezaměstnaných žen uvedla nízkou spokojenost s manželstvím a partnerstvím 1 žena, tj. 2,27%, střední spokojenost vykazalo 5 respondentek, tj. 11,36% a vysoce spokojeno s manželstvím a partnerstvím bylo 38 dotázaných žen, tj. 86,36%. Průměrné získané skóre v této škále u souboru nezaměstnaných žen bylo 39,32 bodů.

Tab. 30. Spokojenost s manželstvím a partnerstvím (MAN) u nezaměstnaných žen

MAN	Absolutní četnost	Relativní četnost
Nízká	1	2,27%
Střední	5	11,36%
Vysoká	38	86,36%

Obr. 30. Spokojenost s manželstvím a partnerstvím u nezaměstnaných žen

DET – Vztah k vlastním dětem

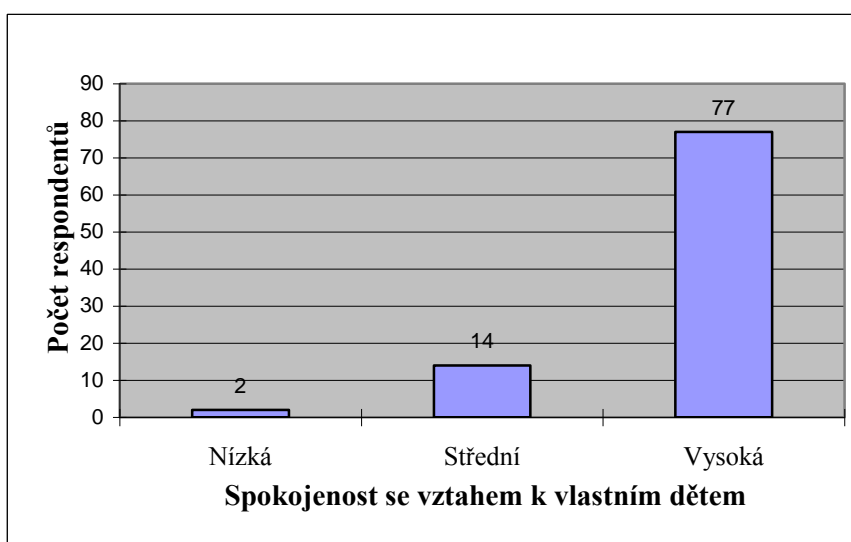
Tato část dotazníku byla zaměřena na spokojenost se vztahem k vlastním dětem.

Z celkového počtu dotázaných nezaměstnaných osob uvedly 2 osoby, tj. 2,15% nízkou spokojenost se vztahem k vlastním dětem. Střední spokojenost byla zjištěna u 14 respondentů, tj. 15,05% a vysokou spokojenost se vztahem k vlastním dětem vykázalo 77 nezaměstnaných osob, tj. 82,80%.

Průměrné získané skóre u celého souboru nezaměstnaných respondentů bylo 37,19 bodů.

Tab. 31. Spokojenost se vztahem k vlastním dětem (DET) u celého souboru nezaměstnaných

DET	Absolutní četnost	Relativní četnost
nízká	2	2,15%
střední	14	15,05%
vysoká	77	82,80%

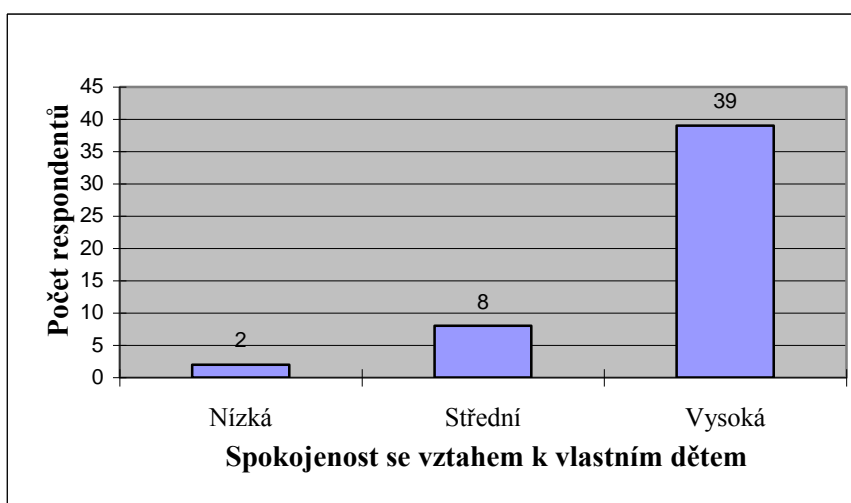
Obr. 31. Spokojenost se vztahem k vlastním dětem u celého souboru nezaměstnaných

Ve skupině nezaměstnaných mužů byla zjištěna nízká spokojenost se vztahem k vlastním dětem u 2 mužů, tj. 4,08%. Střední spokojenost byla zaregistrována u 8 respondentů, tj. 16,33% a vysokou spokojenost se vztahem k vlastním dětem vykázalo 39 mužů, tj. 79,59%.

Průměrné získané skóre u souboru nezaměstnaných mužů bylo 35,82 bodů.

Tab. 32. Spokojenost se vztahem k vlastním dětem (DET) u nezaměstnaných mužů

DET	Absolutní četnost	Relativní četnost
nízká	2	4,08%
střední	8	16,33%
vysoká	39	79,59%

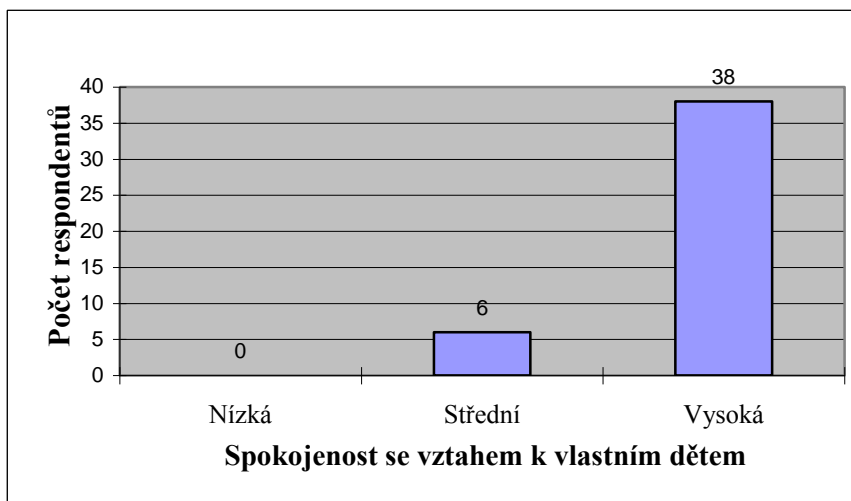

Obr. 32. Spokojenost se vztahem k vlastním dětem u nezaměstnaných mužů

V souboru nezaměstnaných žen neuvedla žádná žena nízkou spokojenost se vztahem k vlastním dětem. Střední spokojenost byla zjištěna u 6 žen, tj. 13,64% a vysokou spokojenost se vztahem k vlastním dětem vykázalo 38 nezaměstnaných žen, tj. 86,36%. Průměrné získané skóre v této škále u souboru nezaměstnaných žen bylo 38,73 bodů.

Tab. 33. Spokojenost se vztahem k vlastním dětem (DET) u nezaměstnaných žen

DET	Absolutní četnost	Relativní četnost
Nízká	0	0,00%
Střední	6	13,64%
Vysoká	38	86,36%

Obr. 33. Spokojenost se vztahem k vlastním dětem u nezaměstnaných žen

VLO – Vlastní osoba

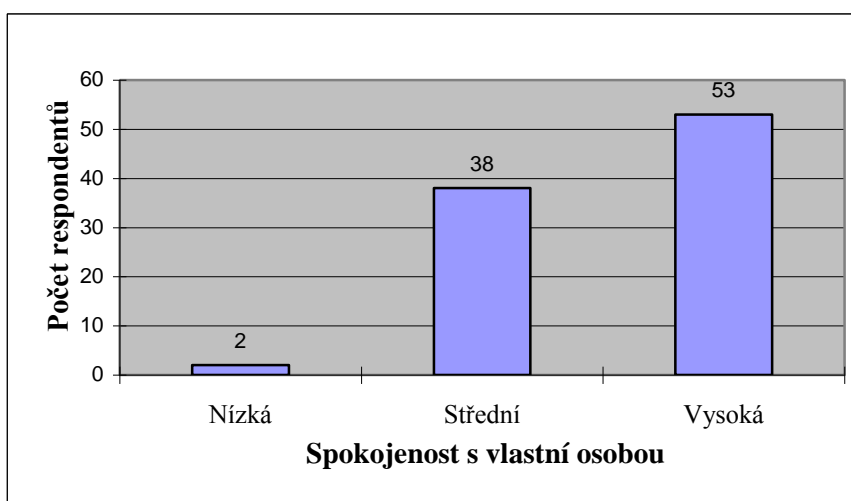
V této části dotazníku byly nezaměstnané osoby dotazovány na spokojenost s vlastní osobou (vzhled, schopnosti, charakter, vitalita, způsob života).

Z celkového souboru nezaměstnaných osob uvedly 2 osoby, tj. 2,15% nízkou spokojenost s vlastní osobou. Střední spokojenost byla zjištěna u 38 nezaměstnaných, tj. 40,86%. Nejvíce respondentů, tj. 53, tedy 56,99%, vykazalo vysokou spokojenost s vlastní osobou.

Průměrné získané skóre u celého souboru nezaměstnaných bylo 34,97 bodů.

Tab. 34. Spokojenost s vlastní osobou (VLO) u celého souboru nezaměstnaných

VLO	Absolutní četnost	Relativní četnost
nízká	2	2,15%
střední	38	40,86%
vysoká	53	56,99%

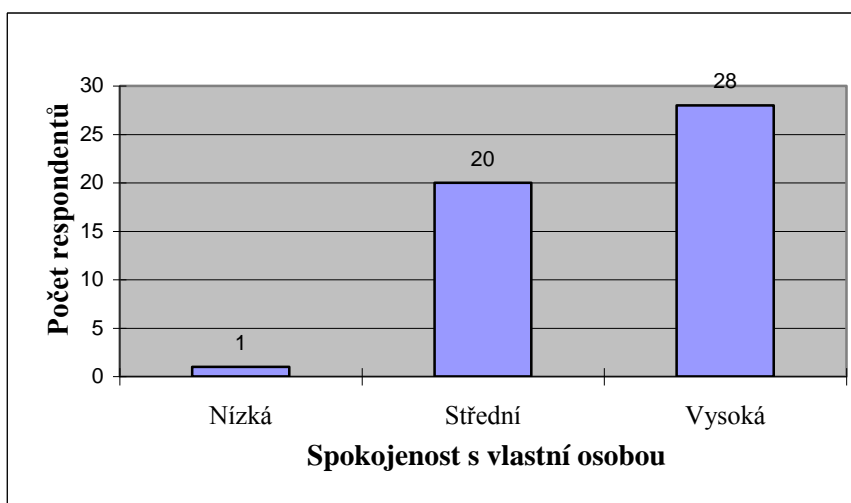
Obr. 34. Spokojenost s vlastní osobou u celého souboru nezaměstnaných

V souboru nezaměstnaných mužů byla zjištěna nízká spokojenost s vlastní osobou u 1 muže, tj. 2,04%. Střední spokojenost byla zaregistrována u 20 mužů, tj. 40,82% a vysokou spokojenost s vlastní osobou uvedlo 28 nezaměstnaných mužů.

Průměrné získané skóre v této škále u souboru nezaměstnaných mužů činilo 35,02 bodů.

Tab. 35. Spokojenost s vlastní osobou (VLO) u nezaměstnaných mužů

VLO	Absolutní četnost	Relativní četnost
nízká	1	2,04%
střední	20	40,82%
vysoká	28	57,14%

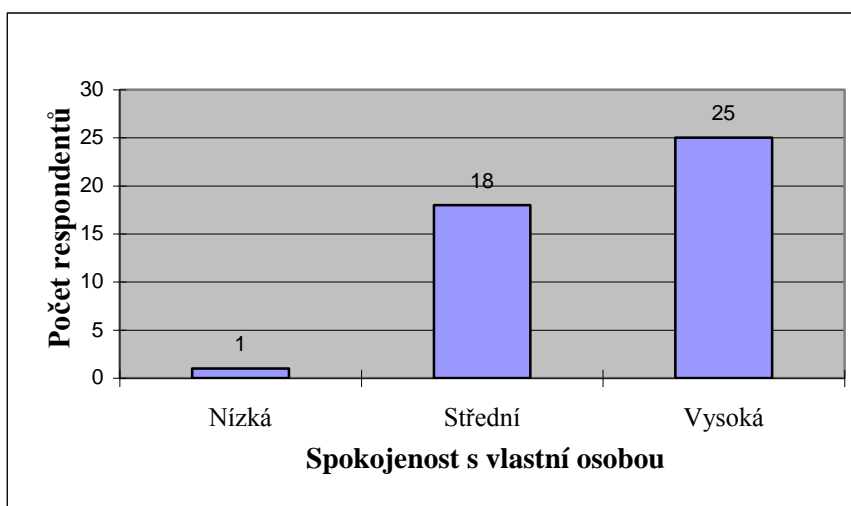
Obr. 35. Spokojenost s vlastní osobou u nezaměstnaných mužů

V souboru nezaměstnaných žen uvedla nízkou spokojenost s vlastní osobou 1 žena, tj. 2,27%. Střední spokojenost byla zjištěna u 18 dotázaných žen, tj. 40,91%. Vysoce spokojeno s vlastní osobou bylo 25 nezaměstnaných žen, tj. 56,82%.

Průměrné získané skóre u souboru nezaměstnaných žen bylo 34,91 bodů.

Tab. 36. Spokojenost s vlastní osobou (VLO) u nezaměstnaných žen

VLO	Absolutní četnost	Relativní četnost
nízká	1	2,27%
střední	18	40,91%
vyšoká	25	56,82%

Obr. 36. Spokojenost s vlastní osobou u nezaměstnaných žen

SEX - Sexualita

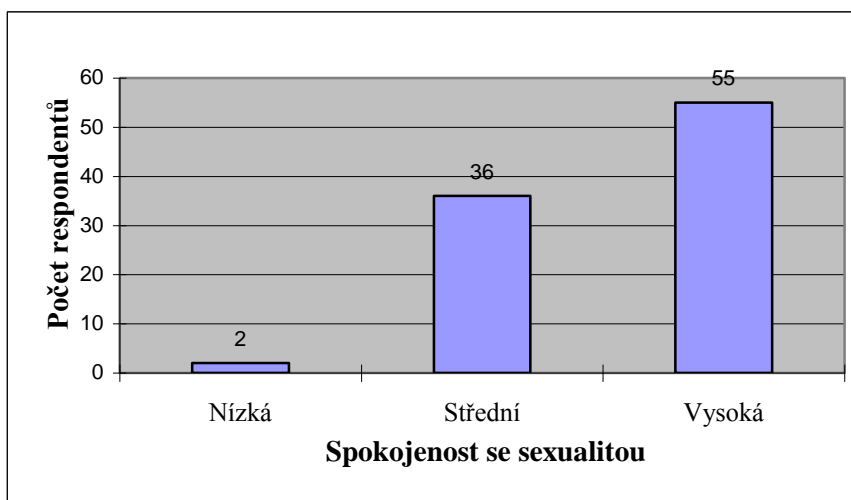
Tato část dotazníku byla zaměřena na spokojenost se sexualitou (fyzická atraktivita, sexuální výkonnost, sexuální kontakty, sexuální reakce, sexuální harmonie s partnerem, atd.).

Z celkového počtu dotázaných respondentů uvedli nízkou spokojenost se sexualitou 2 respondenti, tj. 2,15%. Střední spokojenost byla zjištěna u 36 nezaměstnaných osob, tj. 38,71%. Vysoká spokojenost se sexualitou byla zaregistrována u 55 osob, tedy 59,14%.

Průměrné získané skóre u celého souboru nezaměstnaných osob bylo 35,88 bodů.

Tab. 37. Spokojenost se sexualitou (SEX) u celého souboru nezaměstnaných

SEX	Absolutní četnost	Relativní četnost
nízká	2	2,15%
střední	36	38,71%
vysoká	55	59,14%

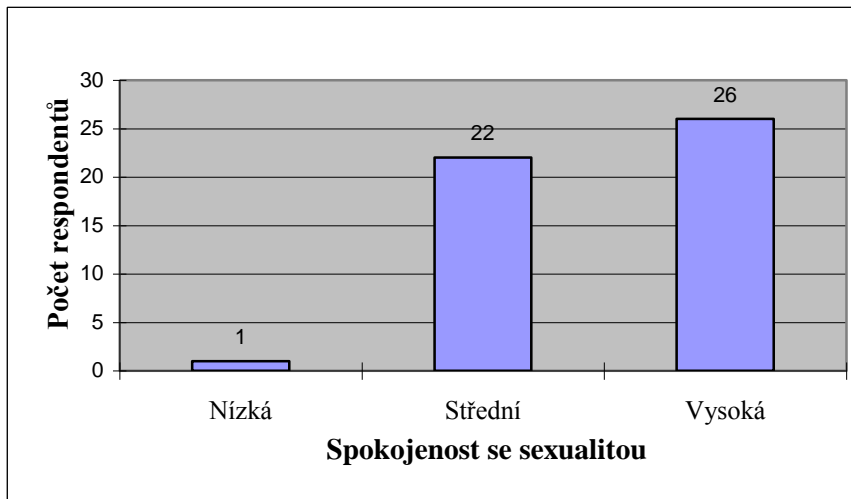
Obr. 37. Spokojenost se sexualitou u celého souboru nezaměstnaných

V souboru nezaměstnaných mužů uvedl 1 respondent, tj. 2,04% nízkou spokojenost se sexualitou. Střední spokojenost byla zaznamenána u 22 mužů, tj. 44,90% a vysoce spokojeno se sexualitou bylo 26 mužů, tj. 53,06%.

Průměrné získané skóre v této škále u souboru nezaměstnaných mužů činilo 34,90 bodů.

Tab. 38. Spokojenost se sexualitou (SEX) u nezaměstnaných mužů

SEX	Absolutní četnost	Relativní četnost
nízká	1	2,04%
střední	22	44,90%
vysoká	26	53,06%

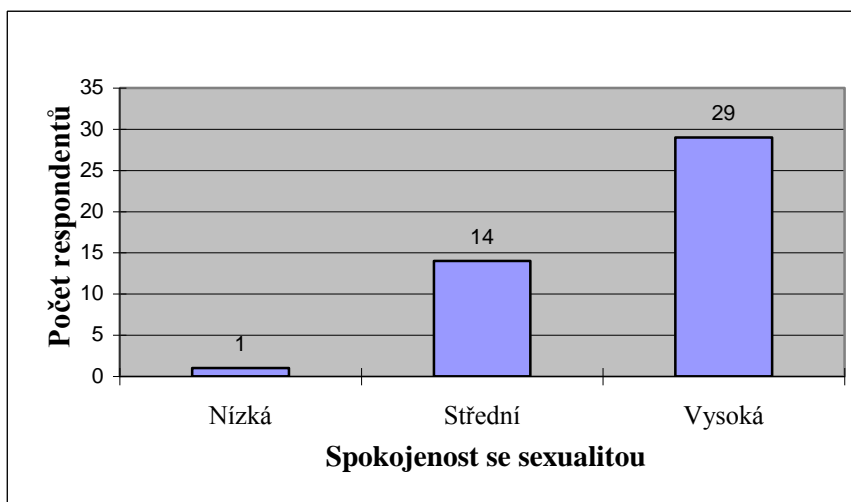
Obr. 38. Spokojenost se sexualitou u nezaměstnaných mužů

Ve skupině nezaměstnaných žen byla zjištěna nízká spokojenost se sexualitou u 1 ženy, tj. 2,27%. Střední spokojenost uvedlo 14 žen, tj. 31,82%. Vysoká spokojenost se sexualitou byla zaregistrována u 29 dotázaných žen, tedy 65,91%.

Průměrné získané skóre u souboru nezaměstnaných žen bylo 36,98 bodů.

Tab. 39. Spokojenost se sexualitou (SEX) u nezaměstnaných žen

SEX	Absolutní četnost	Relativní četnost
nízká	1	2,27%
střední	14	31,82%
vysoká	29	65,91%

Obr. 39. Spokojenost se sexualitou u nezaměstnaných žen

PZP – Přátelé, známí a příbuzní

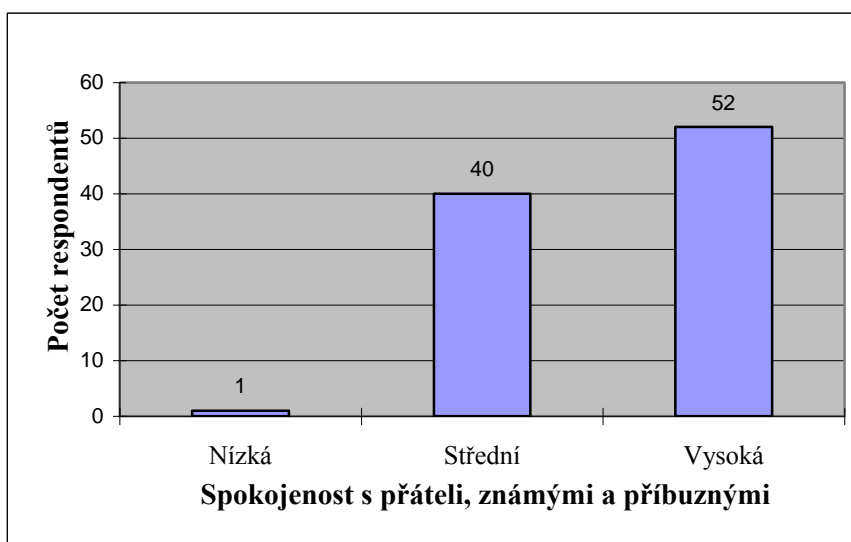
V této části dotazníku byli nezaměstnaní respondenti dotazováni na spokojenost s přáteli, známými a příbuznými (sociální vztahy).

Z celkového počtu nezaměstnaných respondentů uvedla nízkou spokojenost s přáteli, známými a příbuznými 1 osoba, tj. 1,08%. Střední spokojenost byla zjištěna u 40 osob, tj. 43,01% a vysokou spokojenost s přáteli, známými a příbuznými uvedlo 52 nezaměstnaných respondentů, tedy 55,91%.

Průměrné získané skóre u celého souboru nezaměstnaných bylo 35,48 bodů.

*Tab. 40. Spokojenost s přáteli, známými a příbuznými (PZP)
u celého souboru nezaměstnaných*

PZP	Absolutní četnost	Relativní četnost
nízká	1	1,08%
střední	40	43,01%
vysoká	52	55,91%

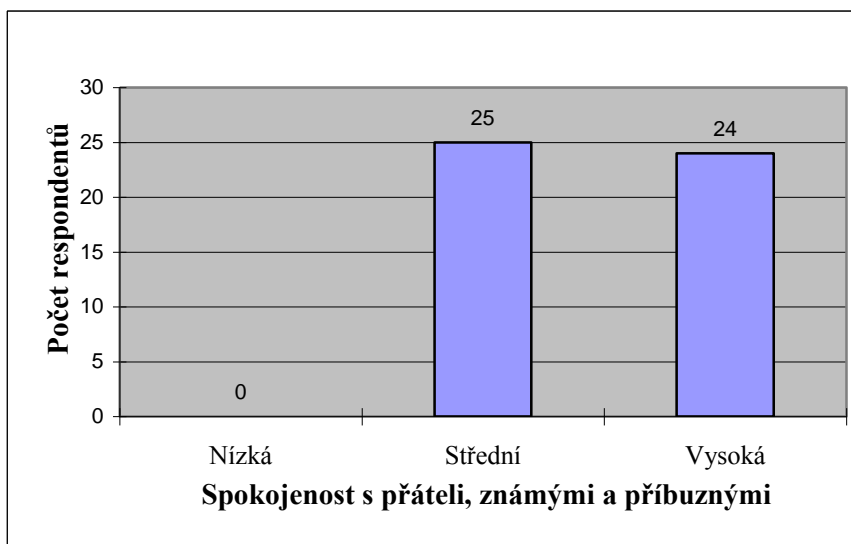
*Obr. 40. Spokojenost s přáteli, známými a příbuznými
u celého souboru nezaměstnaných*

V souboru nezaměstnaných mužů nebyla zaregistrována nízká spokojenost s přáteli, známými a příbuznými u žádného respondenta. Střední spokojenost uvedlo 25 mužů, tj. 51,02% a vysoká spokojenost s přáteli, známými a příbuznými byla zjištěna u 24 mužů, tedy 48,98%.

Průměrné získané skóre u souboru nezaměstnaných mužů bylo 34,41 bodů.

Tab. 41. Spokojenost s přáteli, známými a příbuznými (PZP) u nezaměstnaných mužů

PZP	Absolutní četnost	Relativní četnost
nízká	0	0,00%
střední	25	51,02%
vysoká	24	48,98%

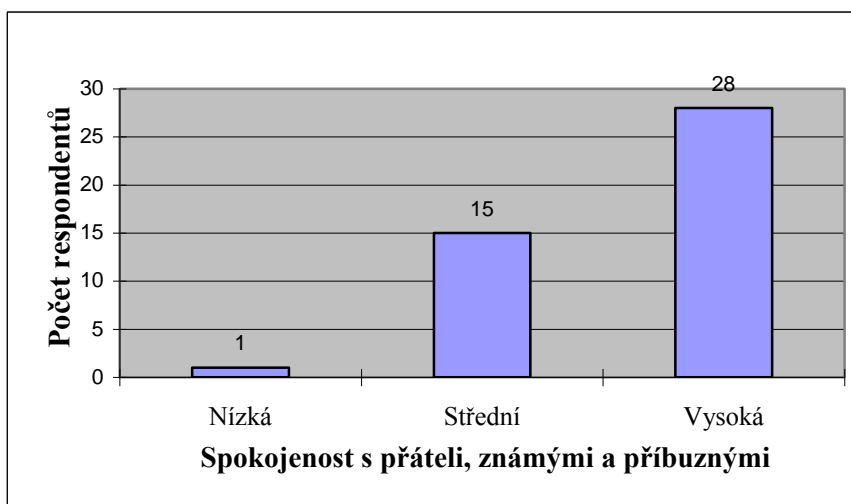
Obr. 41. Spokojenost s přáteli, známými a příbuznými u nezaměstnaných mužů

V souboru nezaměstnaných žen uvedla 1 žena, tj. 2,27% nízkou spokojenost s přáteli, známými a příbuznými. Střední spokojenost byla zjištěna u 15 žen, tj. 34,09% a vysoká spokojenost s přáteli, známými a příbuznými byla zaregistrována u 28 nezaměstnaných žen, což je 63,64%.

Průměrné získané skóre u souboru nezaměstnaných žen bylo 36,68 bodů.

Tab. 42. Spokojenost s přáteli, známými a příbuznými (PZP) u nezaměstnaných žen

PZP	Absolutní četnost	Relativní četnost
nízká	1	2,27%
střední	15	34,09%
vysoká	28	63,64%

Obr. 42. Spokojenost s přáteli, známými a příbuznými u nezaměstnaných žen

BYD – Bydlení

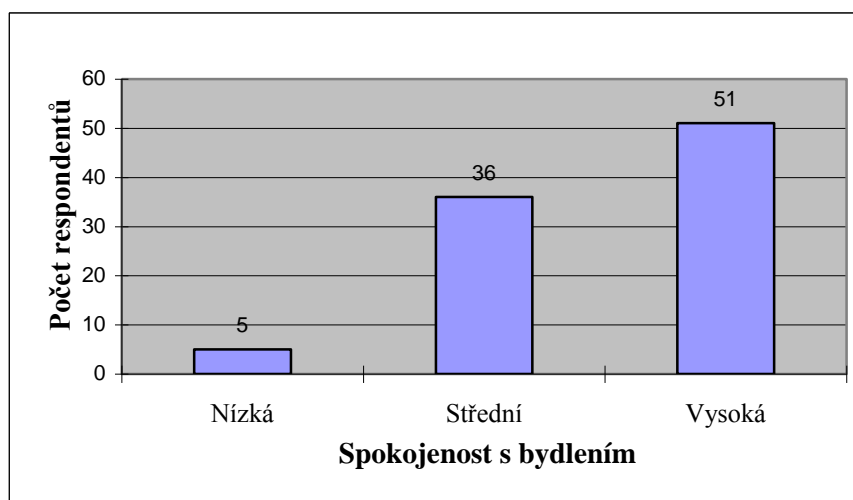
Tato část dotazníku byla zaměřena na spokojenost s bydlením (velikost, stav a poloha bytu, dostupnost dopravních prostředků, případná hluková zátěž, náklady, standard bydlení).

Z celkového počtu dotázaných nezaměstnaných osob vykázalo nízkou spokojenost s bydlením 5 osob, tj. 5,43%. Středně spokojených bylo 36 nezaměstnaných respondentů, tj. 39,13%. Vysoká spokojenost s bydlením byla zaregistrována u 512 osob, tj. 55,43%.

Průměrné získané skóre u celého souboru nezaměstnaných osob bylo 34,43 bodů.

Tab. 43. Spokojenost s bydlením (BYD) u celého souboru nezaměstnaných

BYD	Absolutní četnost	Relativní četnost
nízká	5	5,43%
střední	36	39,13%
vysoká	51	55,43%

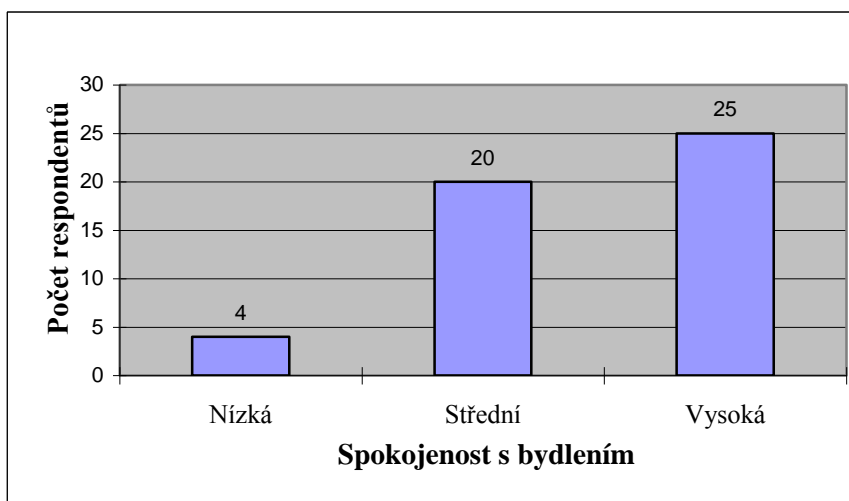
Obr. 43. Spokojenost s bydlením u celého souboru nezaměstnaných

V souboru nezaměstnaných mužů byla zjištěna nízká spokojenost s bydlením u 4 mužů, tj. 8,16%. Střední spokojenost uvedlo 20 mužů, tj. 40,82%. Vysoce spokojeno s bydlením bylo 25 nezaměstnaných mužů, což činí 51,02%.

Střední hodnota této škály u souboru nezaměstnaných mužů činila 32,90 bodů

Tab. 44. Spokojenost s bydlením (BYD) u nezaměstnaných mužů

BYD	Absolutní četnost	Relativní četnost
nízká	4	8,16%
střední	20	40,82%
vysoká	25	51,02%

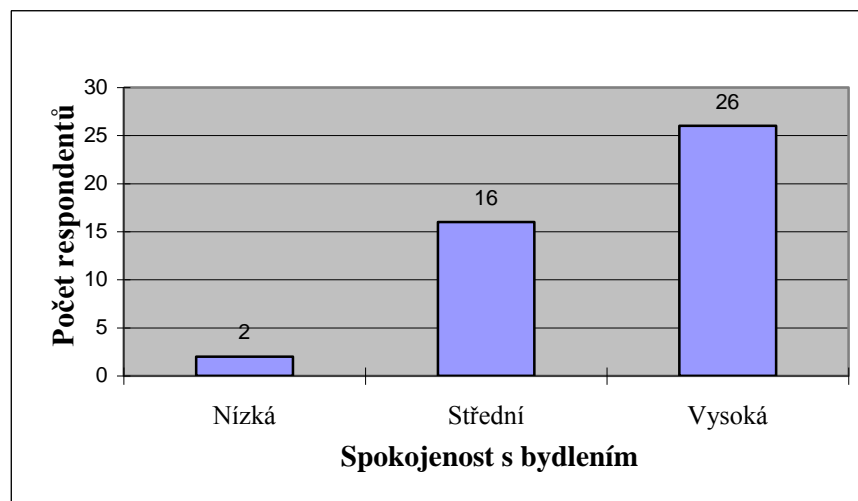
Obr. 44. Spokojenost s bydlením u nezaměstnaných mužů

V souboru nezaměstnaných žen byla zjištěna nízká spokojenost s bydlením časem u 2 žen, tj. 4,55%. Střední spokojenost uvedlo 16 žen, tj. 36,36%. Vysoce spokojeno s bydlením bylo 26 nezaměstnaných žen, tj. 59,09%.

Průměrné získané skóre u souboru nezaměstnaných žen bylo 36,14 bodů.

Tab. 45. Spokojenost s bydlením (BYD) u nezaměstnaných žen

BYD	Absolutní četnost	Relativní četnost
nízká	2	4,55%
střední	16	36,36%
vyšoká	26	59,09%

Obr. 45. Spokojenost s bydlením u nezaměstnaných žen

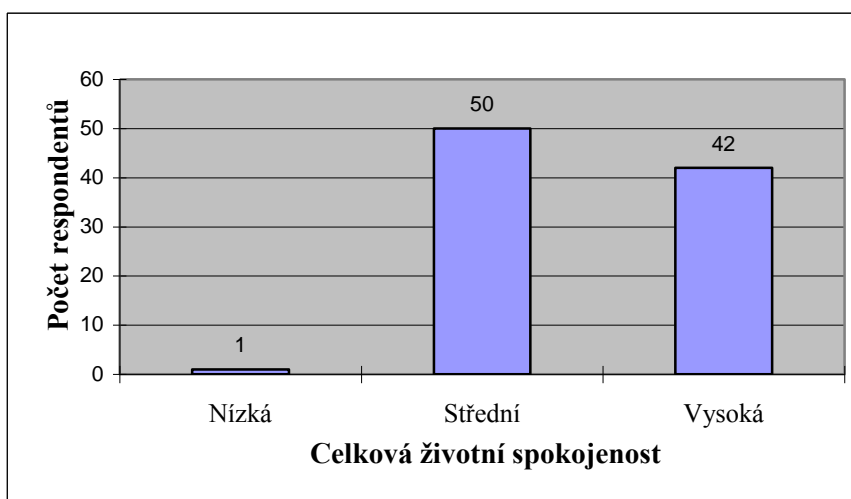
SUM DŽS – Celková životní spokojenost

U celého souboru nezaměstnaných respondentů byla zjištěna nízká celková životní spokojenost u 1 osoby, tj. 1,08%, střední spokojenost u 50 dotázaných osob, tedy 53,76% a vysoká celková spokojenost u 42 respondentů, tj. 45,16%.

Průměrné získané skóre u celého souboru nezaměstnaných bylo 236,25 bodů.

Tab. 46. Celková životní spokojenost (SUM) u celého souboru nezaměstnaných

SUM DŽS	Absolutní četnost	Relativní četnost
nízká	1	1,08%
střední	50	53,76%
vysoká	42	45,16%

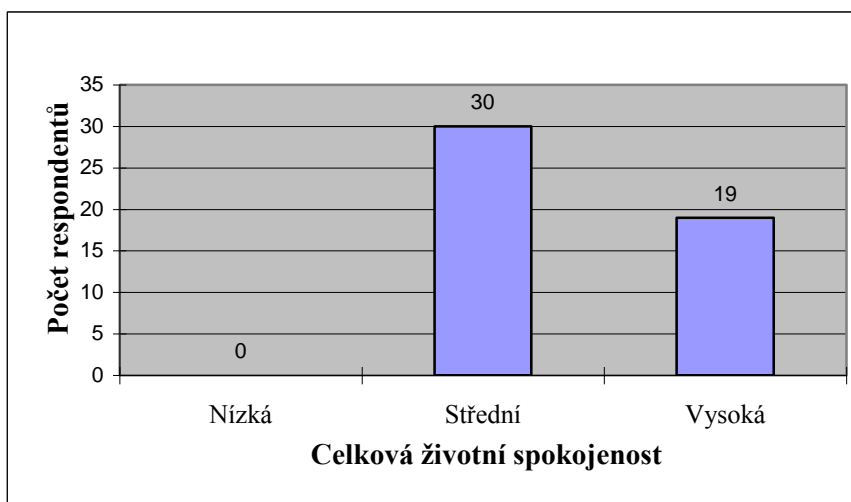
Obr. 46. Celková životní spokojenost u celého souboru nezaměstnaných

Ve skupině nezaměstnaných mužů byla zjištěna střední celková životní spokojenost u 30 mužů, tedy 61,22% a vysoká celková spokojenost u 19 dotázaných mužů, tj. 38,78%. Nízká celková životní spokojenost nebyla zjištěna u žádného muže.

Průměrné získané skóre u souboru nezaměstnaných mužů bylo 231,35 bodů.

Tab. 47. Celková životní spokojenost (SUM) u nezaměstnaných mužů

SUM DŽS	Absolutní četnost	Relativní četnost
nízká	0	0,00%
střední	30	61,22%
vysoká	19	38,78%

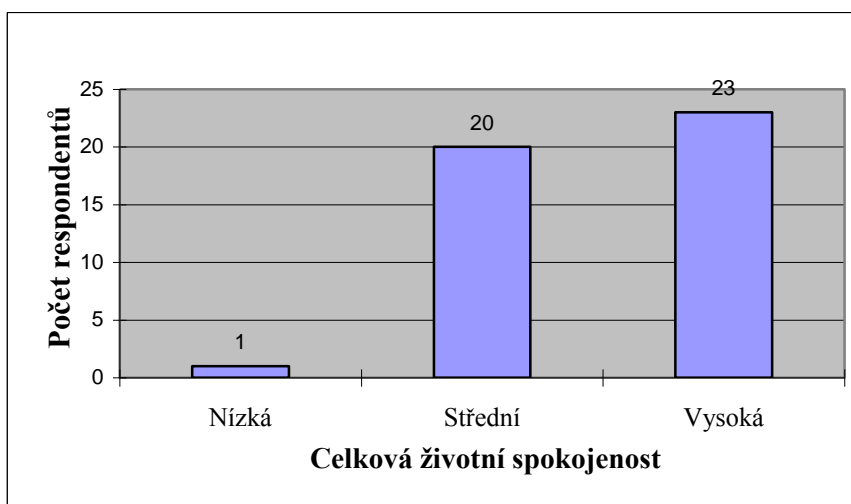
Obr. 47. Celková životní spokojenost u nezaměstnaných mužů

V souboru nezaměstnaných žen byla zjištěna nízká celková životní spokojenost u 1 ženy, tj. 2,27%, střední spokojenost u 20 dotázaných žen, tedy 45,45% a vysoká celková spokojenost u 23 nezaměstnaných žen, tj. 52,27%.

Průměrné získané skóre u souboru nezaměstnaných žen bylo 241,70 bodů.

Tab. 48. Celková životní spokojenost (SUM) u nezaměstnaných žen

SUM DŽS	Absolutní četnost	Relativní četnost
nízká	1	2,27%
střední	20	45,45%
vysoká	23	52,27%

Obr. 48. Celková životní spokojenost u nezaměstnaných žen

Profil celého souboru v Dotazníku životní spokojenosti

V této výsledkové části je uveden výsledný profil celého souboru dle dotazníku DŽS. U každé škály dotazníku DŽS a následně u celkové životní spokojenosti je uvedena průměrná hodnota výběrového souboru a průměrná hodnotu dle norem (vypočítaná průměrem z hodnoty pro muže a ženy).

Jednotlivé determinanty DŽS dosáhly následujících středních hodnot:

- zdraví - hodnota **35** - o **3,9** nižší než norma **38,9**;
- práce a zaměstnání - hodnota **30,24** - o **5,54** nižší než norma **35,78**;
- finance - hodnota **25,25** - o **8,9** nižší než norma **34,15**;
- volný čas - hodnota **35,24** - o **0,26** vyšší než norma **34,98**;
- manželství a partnerství - hodnota **37,19** - o **1,68** nižší než norma **38,87**;
- děti - hodnota **37,19** - o **1,13** nižší než norma **38,32**;
- vlastní osoba - hodnota **34,97** - o **3,22** nižší než norma **38,19**;
- sexualita - hodnota **35,88** - o **0,59** nižší než norma **36,47**;
- přátelé, příbuzní a známí - hodnota **35,48** - o **1,06** nižší než norma **36,54**;
- bydlení - hodnota **34,43** - o **3,13** nižší než norma **37,56**.

Hodnota celkové životní spokojenosti **236,25** je o **20,51** nižší, než je hodnota normy **256,76**.

Komparace norem DŽS a vypočítaných středních hodnot DŽS u celého souboru respondentů ukazuje, že průměrná hodnota většiny škál DŽS u výběrového souboru dosahuje nižších hodnot než jsou průměrné hodnoty dle normy, kromě škály volný čas. V této škále byla zjištěna naopak vyšší průměrná hodnota než je norma.

Z uvedených hodnot je zřejmé, že nejvíce se od normy odchyľují determinanty finance a práce a zaměstnání. Naopak hodnoty velmi se přibližující normám byly zjištěny u determinant volného času a sexuality, kde je odchylka nepatrná.

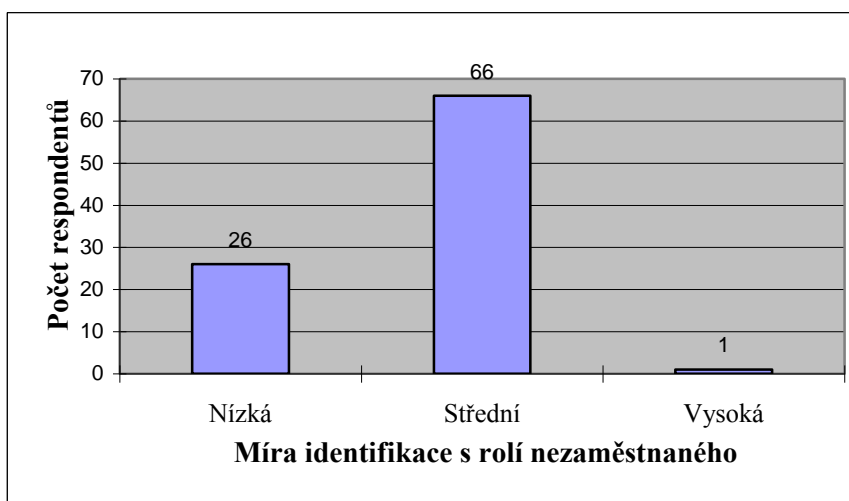
7.2 Základní výstupy dotazníku MIRON

Hodnoty naměřené v dotazníku MIRON – míra identifikace s rolí nezaměstnaného se pohybovaly v celém souboru nezaměstnaných od 32 do 79 bodů. Výsledky ukazují, že nejvíce respondentů, tj. 66 osob, tedy 70,97%, dosáhlo střední míry identifikace s rolí nezaměstnaného. Nízká míra identifikace byla zjištěna u 26 osob, tj. 27,96% a vysoká identifikace s rolí nezaměstnaného byla u 1 respondenta, tj. 1,08%.

Střední hodnota míry identifikace s rolí nezaměstnaného u celého souboru byla 51,94 bodů.

Tab. 49. Míra identifikace s rolí nezaměstnaného u celého souboru nezaměstnaných

MIRON	Absolutní četnost	Relativní četnost
nízká	26	27,96%
střední	66	70,97%
vysoká	1	1,08%

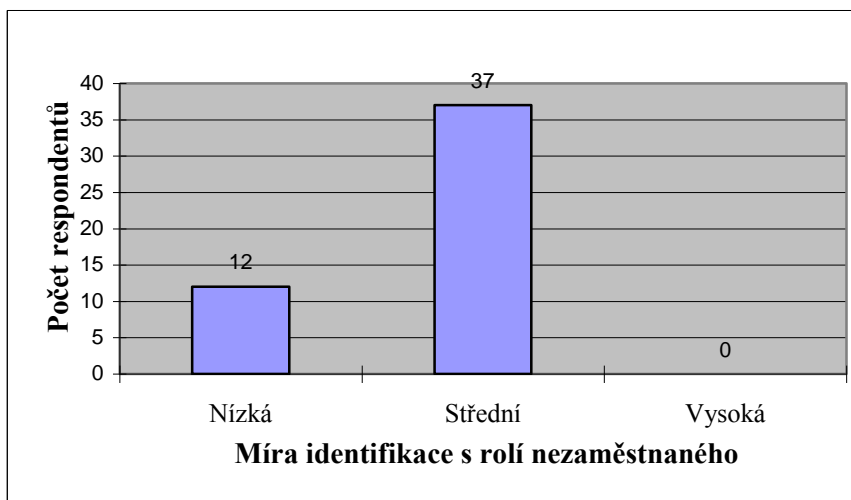
Tab. 49. Míra identifikace s rolí nezaměstnaného u celého souboru nezaměstnaných

Výsledky u nezaměstnaných mužů ukazují, že nejvíce, tj. 37 mužů, tj. 75,51%, dosáhlo střední míry identifikace s rolí nezaměstnaného. Nízká míra identifikace byla zjištěna u 12 mužů, tedy 24,49% a vysoká míra identifikace s rolí nezaměstnaného nebyla prokázána u žádného nezaměstnaného muže.

Střední hodnota míry identifikace s rolí nezaměstnaného byla u nezaměstnaných mužů 51,84 bodů.

Tab. 50. Míra identifikace s rolí nezaměstnaného u nezaměstnaných mužů

MIRON	Absolutní četnost	Relativní četnost
nízká	12	24,49%
střední	37	75,51%
vysoká	0	0,00%

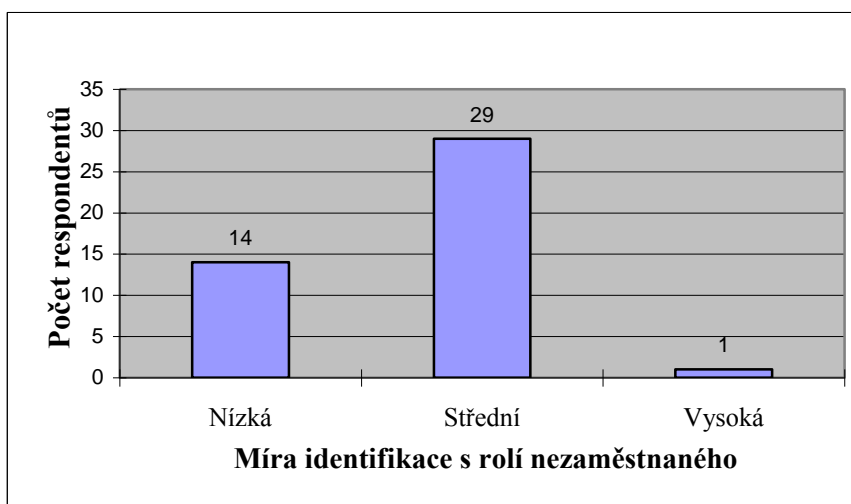
Obr. 50. Míra identifikace s rolí nezaměstnaného u nezaměstnaných mužů

U souboru nezaměstnaných žen byla zjištěna nízká míra identifikace s rolí nezaměstnaného u 14 žen, tedy 31,82%. Nejvíce respondentek, tj. 29 žen, což je 65,91% vykazalo střední míru identifikace. Pouze u jedné ženy, tj. 2,27% byla prokázána vysoká míra identifikace s rolí nezaměstnaného.

Sřední hodnota míry identifikace s rolí nezaměstnaného byla u nezaměstnaných mužů 52,05 bodů.

Tab. 51. Míra identifikace s rolí nezaměstnaného u nezaměstnaných žen

MIRON	Absolutní četnost	Relativní četnost
nízká	14	31,82%
střední	29	65,91%
vysoká	1	2,27%

Tab. 51. Míra identifikace s rolí nezaměstnaného u nezaměstnaných žen

7.3 Vybrané koreláty

Věk a spokojenost s celkovým zdravotním stavem (ZDR)

Výsledné hodnoty korelace věku a ZDR byly následující: pro celý zkoumaný soubor $r = -0,13483$; u nezaměstnaných mužů $r = -0,19147$ a u nezaměstnaných žen $r = -0,03118$.

Zjištěné hodnoty ukázaly, že u nezaměstnaných respondentů na zvolené 1% hladině významnosti neexistuje signifikantní vztah mezi věkem a spokojeností s celkovým zdravotním stavem.

Tab. 52. Korelace mezi věkem a ZDR

Korelace věk a ZDR	Vypočítaná hodnota r	P = 0,05	P = 0,02	P = 0,01
celkem nezam.	-0,13483	0,2050	0,2422	0,2673
muži	-0,19147	0,2732	0,3218	0,3541
ženy	-0,03118	0,3044	0,3578	0,3932

Věk a spokojenost s prací a zaměstnáním (PAZ)

Naměřené hodnoty korelace věku a PAZ byly: pro celý zkoumaný soubor $r = 0,06584$; u nezaměstnaných mužů $r = 0,11926$ a u nezaměstnaných žen $r = 0,12073$.

Tyto hodnoty prokázaly, že na 1% hladině významnosti neexistuje signifikantní vztah mezi věkem a spokojeností s prací a zaměstnáním.

Tab. 53. Korelace mezi věkem a PAZ

Korelace věk a PAZ	Vypočítaná hodnota r	P = 0,05	P = 0,02	P = 0,01
celkem nezam.	0,06584	0,2050	0,2422	0,2673
muži	0,11926	0,2732	0,3218	0,3541
ženy	0,12073	0,3044	0,3578	0,3932

Věk a spokojenost s finanční situací (FIN)

Výsledné hodnoty korelace věku a FIN byly následující: pro celý zkoumaný soubor $r = -0,11865$; u nezaměstnaných mužů $r = -0,07224$ a u nezaměstnaných žen $r = -0,09625$.

Tyto údaje ukázaly, že na zvolené 1% hladině významnosti neexistuje signifikantní vztah mezi věkem a spokojeností s finanční situací.

Tab. 54. Korelace mezi věkem a FIN

Korelace věk a FIN	Vypočítaná hodnota r	P = 0,05	P = 0,02	P = 0,01
celkem nezam.	-0,11864	0,2050	0,2422	0,2673
muži	-0,07224	0,2732	0,3218	0,3541
ženy	-0,09625	0,3044	0,3578	0,3932

Věk a spokojenost s volným časem (VLC)

Výsledné korelace věku a VLC byly: pro celý zkoumaný soubor $r = -0,09823$; u souboru nezaměstnaných mužů $r = -0,12056$ a u souboru nezaměstnaných žen $r = -0,02277$.

Tyto hodnoty prokázaly, že na zvolené 1% hladině významnosti neexistuje signifikantní vztah mezi věkem a spokojeností s volným časem.

Tab. 55. Korelace mezi věkem a VLC

Korelace věk a VLC	Vypočítaná hodnota r	P = 0,05	P = 0,02	P = 0,01
celkem nezam.	-0,09823	0,2050	0,2422	0,2673
muži	-0,12056	0,2732	0,3218	0,3541
ženy	-0,02277	0,3044	0,3578	0,3932

Věk a spokojenost s manželstvím a partnerstvím (MAN)

Výsledné hodnoty korelace věku a MAN byly následující: pro celý zkoumaný soubor $r = -0,19122$; u nezaměstnaných mužů $r = -0,17838$ a u nezaměstnaných žen $r = -0,15103$.

Tyto hodnoty prokázaly, že na zvolené 1% hladině významnosti neexistuje signifikantní vztah mezi věkem a spokojeností s manželstvím a partnerstvím.

Tab. 56. Korelace mezi věkem a MAN

Korelace věk a MAN	Vypočítaná hodnota r	P = 0,05	P = 0,02	P = 0,01
celkem nezam.	-0,19122	0,2050	0,2422	0,2673
muži	-0,17838	0,2732	0,3218	0,3541
ženy	-0,15103	0,3044	0,3578	0,3932

Věk a spokojenost se vztahem k vlastním dětem (DET)

Naměřené hodnoty korelace věku a DET byly následující: pro celý zkoumaný soubor $r = -0,03853$; u nezaměstnaných mužů $r = -0,07803$ a u nezaměstnaných žen $r = -0,06884$.

Na 1% hladině významnosti nebyl zjištěn signifikantní vztah mezi věkem a vztahem k vlastním dětem.

Tab. 57. Korelace mezi věkem a DET

Korelace věk a DET	Vypočítaná hodnota r	P = 0,05	P = 0,02	P = 0,01
celkem nezam.	-0,03853	0,2050	0,2422	0,2673
muži	-0,07803	0,2732	0,3218	0,3541
ženy	-0,06884	0,3044	0,3578	0,3932

Věk a spokojenost s vlastní osobou (VLO)

Výsledné hodnoty korelace věku a VLO byly následující: pro celý soubor sester $r = -0,13289$; u souboru nezaměstnaných mužů $r = -0,06757$ a u souboru nezaměstnaných žen $r = -0,17557$.

Tyto údaje potvrdily, že na zvolené 1% hladině významnosti neexistuje signifikantní korelace mezi věkem a spokojeností s vlastní osobou zjištěnou DŽS.

Tab. 58. Korelace mezi věkem a VLO

Korelace věk a VLO	Vypočítaná hodnota r	P = 0,05	P = 0,02	P = 0,01
celkem nezam.	-0,13289	0,2050	0,2422	0,2673
muži	-0,06757	0,2732	0,3218	0,3541
ženy	-0,17557	0,3044	0,3578	0,3932

Věk a spokojenost se sexualitou (SEX)

Výsledné hodnoty korelace mezi věkem a SEX byly následující: u celkového počtu nezaměstnaných respondentů $r = -0,16553$; u nezaměstnaných mužů $r = -0,18727$ a u nezaměstnaných žen $r = -0,10726$.

Výsledky korelací těchto dvou proměnných ukázaly, že na 1% hladině významnosti neexistuje signifikantní vztah mezi věkem a spokojeností se sexualitou.

Tab. 59. Korelace mezi věkem a SEX

Korelace věk a SEX	Vypočítaná hodnota r	P = 0,05	P = 0,02	P = 0,01
celkem nezam.	-0,16553	0,2050	0,2422	0,2673
muži	-0,18727	0,2732	0,3218	0,3541
ženy	-0,10726	0,3044	0,3578	0,3932

Věk a spokojenost s přáteli, známými a příbuznými (PZP)

Výsledné hodnoty korelace věku a PZP byly následující: pro celý zkoumaný soubor $r = -0,07403$; u nezaměstnaných mužů $r = -0,00257$ a u nezaměstnaných žen $r = -0,13947$.

Tyto hodnoty prokázaly, že na zvolené 1% hladině významnosti neexistuje signifikantní vztah mezi věkem a spokojeností s přáteli, známými a příbuznými.

Tab. 60. Korelace mezi věkem a PZP

Korelace věk a PZP	Vypočítaná hodnota r	P = 0,05	P = 0,02	P = 0,01
celkem nezam.	-0,07403	0,2050	0,2422	0,2673
muži	-0,00257	0,2732	0,3218	0,3541
ženy	-0,13947	0,3044	0,3578	0,3932

Věk a spokojenost s bydlením (BYD)

Naměřené hodnoty korelace mezi věkem a spokojeností s bydlením byly: u celého souboru nezaměstnaných $r = -0,09394$; u nezaměstnaných mužů $r = -0,10687$ a u nezaměstnaných žen $r = -0,02326$.

Zjištěné hodnoty ukázaly, že na zvolené 1% hladině významnosti neexistuje signifikantní vztah mezi věkem a spokojeností s bydlením.

Tab. 61. Korelace mezi věkem a BYD

Korelace věk a BYD	Vypočítaná hodnota r	P = 0,05	P = 0,02	P = 0,01
celkem nezam.	-0,09394	0,2050	0,2422	0,2673
muži	-0,10687	0,2732	0,3218	0,3541
ženy	-0,02326	0,3044	0,3578	0,3932

Věk a celková životní spokojenost (SUM DŽS)

Výsledné hodnoty korelace mezi věkem a SUM DŽS byly následující: u celkového počtu nezaměstnaných $r = -0,1450$; u nezaměstnaných mužů $r = -0,1408$ a u nezaměstnaných žen $r = -0,1152$.

Na 1% hladině významnosti nebyl zjištěn signifikantní vztah mezi věkem a celkovou životní spokojeností.

Tab. 62. Korelace mezi věkem a SUM DŽS

Korelace věk a SUM DŽS	Vypočítaná hodnota r	P = 0,05	P = 0,02	P = 0,01
celkem nezam.	-0,1450	0,2050	0,2422	0,2673
muži	-0,1408	0,2732	0,3218	0,3541
ženy	-0,1152	0,3044	0,3578	0,3932

Věk a míra identifikace s rolí nezaměstnaného

Zjištěné hodnoty korelace mezi věkem a MIRON byly: u celkového počtu nezaměstnaných $r = -0,13872$; u nezaměstnaných mužů $r = -0,22745$ a u nezaměstnaných žen $r = -0,02710$.

Tyto hodnoty korelačních koeficientů prokázaly, že na zvolené 1% hladině významnosti neexistuje signifikantní vztah mezi mírou identifikace s rolí nezaměstnaného a věkem nezaměstnaných respondentů..

Tab. 63. Korelace mezi věkem a MIRON

Korelace věk a MIRON	Vypočítaná hodnota r	P = 0,05	P = 0,02	P = 0,01
celkem nezam.	-0,13872	0,2050	0,2422	0,2673
muži	-0,22745	0,2732	0,3218	0,3541
ženy	-0,02710	0,3044	0,3578	0,3932

Míra identifikace s rolí nezaměstnaného (MIRON) a celková životní spokojenost (SUM DŽS)

Výsledné hodnoty korelace mezi MIRON a SUM DŽS byly následující: u celkového počtu nezaměstnaných $r = 0,2203$; u nezaměstnaných mužů $r = -0,00836$ a u nezaměstnaných žen $r = 0,05230$.

Na 1% hladině významnosti nebyl zjištěn signifikantní vztah mezi mírou identifikace s rolí nezaměstnaného a celkovou životní spokojeností.

Tab. 64. Korelace mezi MIRON a SUM DŽS

Korelace MIRON a SUM DŽS	Vypočítaná hodnota r	P = 0,05	P = 0,02	P = 0,01
celkem nezam.	0,02203	0,2050	0,2422	0,2673
muži	-0,00836	0,2732	0,3218	0,3541
ženy	0,05230	0,3044	0,3578	0,3932

7.4 Rozdíly u DŽS a MIRON

ZDR – Celkový zdravotní stav

V této části byl u nezaměstnaných mužů a žen zjišťován rozdíl ve spokojenosti s celkovým zdravotním stavem.

Z výsledku F-testu vyplynulo, že mezi soubory není signifikantní rozdíl v rozptylu, proto byl pro výpočet rozdílu mezi soubory nezaměstnaných mužů a žen použit t-test pro nezávislé výběry s rovností rozptylů. Po porovnání absolutní hodnoty $t = 0,262$ s kritickou hodnotou $t(0,05) = 1,986$ bylo zjištěno, že mezi nezaměstnanými muži a ženami není signifikantní rozdíl ve spokojenosti s celkovým zdravotním stavem.

Tab. 65. F-test a t-test - ZDR

Dvouvýběrový F-test pro rozptyl

ZDR	Ženy	Muži
Sř. hodnota	34,79545455	35,18367347
Rozptyl	55,23625793	47,23639456
Pozorování	44	49
Rozdíl	43	48
F	1,169358044	
P(F<=f) (1)	0,29808178	
F krit (1)	1,631885738	

Dvouvýběrový t-test s rovností rozptylů

ZDR	Muži	Ženy
Sř. hodnota	35,18367347	34,79545455
Rozptyl	47,23639456	55,23625793
Pozorování	49	44
Společný rozptyl	51,01654978	
Hyp. rozdíl sř. hodnot	0	
Rozdíl	91	
t stat	0,261700205	
P(T<=t) (1)	0,397072007	
t krit (1)	1,661771876	
P(T<=t) (2)	0,794144013	
t krit (2)	1,986377356	

PAZ – Práce a zaměstnání

Tato část byla zaměřena na zjištění rozdílu mezi nezaměstnanými muži a ženami ve spokojenosti s prací a zaměstnáním.

Použitím F-testu bylo zjištěno, že mezi soubory není signifikantní rozdíl v rozptylu, pro výpočet rozdílu mezi soubory nezaměstnaných mužů a žen byl použit t-test pro nezávislé výběry s rovností rozptylů. Po porovnání absolutní hodnoty $t = 1,585$ s kritickou hodnotou $t(0,05) = 1,986$ bylo zjištěno, že mezi nezaměstnanými muži a ženami není signifikantní rozdíl ve spokojenosti s prací a zaměstnáním.

Tab. 66. F-test a t-test - PAZ

Dvouvýběrový F-test pro rozptyl

PAZ	Muži	Ženy
Stř. hodnota	28,83673469	31,79545455
Rozptyl	93,43112245	66,72463002
Pozorování	49	44
Rozdíl	48	43
F	1,400249389	
P(F<=f) (1)	0,132216437	
F krit (1)	1,644565373	

Dvouvýběrový t-test s rovností rozptylů

PAZ	Muži	Ženy
Stř. hodnota	28,83673469	31,79545455
Rozptyl	93,43112245	66,72463002
Pozorování	49	44
Společný rozptyl	80,81157108	
Hyp. rozdíl stř. hodnot	0	
Rozdíl	91	
t stat	-1,584710643	
P(T<=t) (1)	0,05825064	
t krit (1)	1,661771876	
P(T<=t) (2)	0,11650128	
t krit (2)	1,986377356	

FIN – Finanční situace

Další část zjišťovala rozdíl mezi nezaměstnanými muži a ženami ve spokojenosti s finanční situací.

Použitím F-testu bylo zjištěno, že mezi soubory není signifikantní rozdíl v rozptylu, pro výpočet rozdílu mezi soubory nezaměstnaných mužů a žen byl tedy použit t-test pro nezávislé výběry s rovností rozptylů. Po porovnání absolutní hodnoty $t = 0,473$ s kritickou

hodnotou $t(0,05) = 1,986$ bylo zjištěno, že mezi nezaměstnanými muži a ženami není signifikantní rozdíl ve spokojenosti s finanční situací.

Tab. 67. F-test a t-test - FIN

Dvouvýběrový F-test pro rozptyl

FIN	Muži	Ženy
Stř. hodnota	24,83673469	25,70454545
Rozptyl	78,34778912	77,65486258
Pozorování	49	44
Rozdíl	48	43
F	1,008923157	
$P(F \leq f) (1)$	0,490309216	
F krit (1)	1,644565373	

Dvouvýběrový t-test s rovností rozptylů

FIN	Muži	Ženy
Stř. hodnota	24,83673469	25,70454545
Rozptyl	78,34778912	77,65486258
Pozorování	49	44
Společný rozptyl	78,02036229	
Hyp. rozdíl stř. hodnot	0	
Rozdíl	91	
t stat	-0,473046631	
$P(T \leq t) (1)$	0,318656317	
t krit (1)	1,661771876	
$P(T \leq t) (2)$	0,637312634	
t krit (2)	1,986377356	

VLC – Volný čas

Tato část zjišťovala rozdíl mezi nezaměstnanými muži a ženami ve spokojenosti s volným časem.

Z výsledku F-testu vyplynulo, že mezi soubory není signifikantní rozdíl v rozptylu, pro výpočet rozdílu mezi soubory nezaměstnaných mužů a žen byl použit t-test pro nezávislé výběry s rovností rozptylů. Po porovnání absolutní hodnoty $t = 1,627$ s kritickou hodnotou $t(0,05) = 1,986$ bylo zjištěno, že mezi nezaměstnanými muži a ženami není signifikantní rozdíl ve spokojenosti s volným časem.

Tab. 68. F-test a t-test - VLC

Dvouvýběrový F-test pro rozptyl

VLC	Muži	Ženy
Stř. hodnota	34,10204082	36,5
Rozptyl	53,26020408	47,09302326
Pozorování	49	44
Rozdíl	48	43
F	1,13095742	
P(F<=f) (1)	0,342330906	
F krit (1)	1,644565373	

Dvouvýběrový t-test s rovností rozptylů

VLC	Muži	Ženy
Stř. hodnota	34,10204082	36,5
Rozptyl	53,26020408	47,09302326
Pozorování	49	44
Společný rozptyl	50,34604171	
Hyp. rozdíl stř. hodnot	0	
Rozdíl	91	
t stat	-1,627204081	
P(T<=t) (1)	0,053575803	
t krit (1)	1,661771876	
P(T<=t) (2)	0,107151607	
t krit (2)	1,986377356	

MAN – Manželství a partnerství

V této části byl u nezaměstnaných mužů a žen zjišťován rozdíl v jejich spokojenosti s manželstvím a partnerstvím.

Použitím F-testu bylo zjištěno, že mezi soubory je signifikantní rozdíl v rozptylu, proto byl pro výpočet rozdílu mezi soubory nezaměstnaných mužů a žen použit t-test pro nezávislé výběry s nerovností rozptylů. Po porovnání absolutní hodnoty $t = 2,400$ s kritickou hodnotou $t(0,05) = 1,988$ bylo zjištěno, že mezi nezaměstnanými muži a ženami je signifikantní rozdíl ve spokojenosti s manželstvím a partnerstvím.

Je tedy možné konstatovat, že na 5% hladině významnosti jsou nezaměstnané ženy více spokojené s manželstvím a partnerstvím než nezaměstnaní muži.

Tab. 69. F-test a t-test - MAN

Dvouvýběrový F-test pro rozptyl

MAN	Muži	Ženy
Stř. hodnota	35,28571429	39,31818182
Rozptyl	88,20833333	44,96617336
Pozorování	49	44
Rozdíl	48	43
F	1,961659771	
P(F<=f) (1)	0,013305652	
F krit (1)	1,644565373	

Dvouvýběrový t-test s nerovností rozptylů

MAN	Muži	Ženy
Stř. hodnota	35,28571429	39,31818182
Rozptyl	88,20833333	44,96617336
Pozorování	49	44
Hyp. rozdíl stř. hodnot	0	
Rozdíl	87	
t stat	-2,400393726	
P(T<=t) (1)	0,009254523	
t krit (1)	1,662556315	
P(T<=t) (2)	0,018509047	
t krit (2)	1,987609721	

DET – Vztah k vlastním dětem

Tato část byla zaměřena na zjištění rozdílů mezi nezaměstnanými muži a ženami ve spokojenosti se vztahem k vlastním dětem.

Z výsledku F-testu vyplynulo, že mezi soubory je signifikantní rozdíl v rozptylu, pro výpočet rozdílu mezi soubory nezaměstnaných mužů a žen byl použit t-test pro nezávislé výběry s nerovností rozptylů. Po porovnání absolutní hodnoty $t = 2,218$ s kritickou hodnotou $t(0,05) = 1,987$ bylo zjištěno, že mezi nezaměstnanými muži a ženami je signifikantní rozdíl ve spokojenosti se vztahem k vlastním dětem.

Je tedy možné konstatovat, že na 5% hladině významnosti jsou nezaměstnané ženy více spokojené se vztahem k vlastním dětem než nezaměstnaní muži.

Tab. 70. F-test a t-test - DET

Dvouvýběrový F-test pro rozptyl

DET	Muži	Ženy
Stř. hodnota	35,81632653	38,72727273
Rozptyl	51,56972789	29,45877378
Pozorování	49	44
Rozdíl	48	43
F	1,750572793	
P(F<=f) (1)	0,032257486	
F krit (1)	1,644565373	

Dvouvýběrový t-test s nerovností rozptylů

DET	Muži	Ženy
Stř. hodnota	35,81632653	38,72727273
Rozptyl	51,56972789	29,45877378
Pozorování	49	44
Hyp. rozdíl stř. hodnot	0	
Rozdíl	89	
t stat	-2,218311452	
P(T<=t) (1)	0,014539178	
t krit (1)	1,662156137	
P(T<=t) (2)	0,029078356	
t krit (2)	1,986977622	

VLO – Vlastní osoba

V této části byl zjišťován rozdíl mezi nezaměstnanými muži a ženami ve spokojenosti s vlastní osobou.

Použitím F-testu bylo zjištěno, že mezi soubory není signifikantní rozdíl v rozptylu, pro výpočet rozdílu mezi soubory nezaměstnaných mužů a žen byl tedy použit t-test pro nezávislé výběry s rovností rozptylů. Po porovnání absolutní hodnoty $t = 0,084$ s kritickou hodnotou $t(0,05) = 1,986$ bylo zjištěno, že mezi nezaměstnanými muži a ženami není signifikantní rozdíl ve spokojenosti s vlastní osobou.

Tab. 71. F-test a t-test - VLO

Dvouvýběrový F-test pro rozptyl

VLO	Ženy	Muži
Stř. hodnota	34,90909091	35,02040816
Rozptyl	41,89852008	39,56207483
Pozorování	44	49
Rozdíl	43	48
F	1,059057703	
P(F<=f) (1)	0,421634236	
F krit (1)	1,631885738	

Dvouvýběrový t-test s rovností rozptylů

VLO	Muži	Ženy
Stř. hodnota	35,02040816	34,90909091
Rozptyl	39,56207483	41,89852008
Pozorování	49	44
Společný rozptyl	40,6661094	
Hyp. rozdíl stř. hodnot	0	
Rozdíl	91	
t stat	0,084048328	
P(T<=t) (1)	0,466601315	
t krit (1)	1,661771876	
P(T<=t) (2)	0,93320263	
t krit (2)	1,986377356	

SEX - Sexualita

Tato část byla zaměřena na rozdíly mezi nezaměstnanými muži a ženami ve spokojenosti se sexualitou.

Z výsledku F-testu vyplynulo, že mezi soubory není signifikantní rozdíl v rozptylu, proto byl pro výpočet rozdílu mezi soubory nezaměstnaných mužů a žen použit t-test pro nezávislé výběry s rovností rozptylů. Po porovnání absolutní hodnoty $t = 1,435$ s kritickou hodnotou $t(0,05) = 1,986$ bylo zjištěno, že mezi nezaměstnanými muži a ženami není signifikantní rozdíl ve spokojenosti se sexualitou.

Tab. 72. F-test a t-test - SEX

Dvouvýběrový F-test pro rozptyl

SEX	Ženy	Muži
Stř. hodnota	36,97727273	34,89795918
Rozptyl	52,9064482	44,92687075
Pozorování	44	49
Rozdíl	43	48
F	1,177612581	
P(F<=f) (1)	0,28995525	
F krit (1)	1,631885738	

Dvouvýběrový t-test s rovností rozptylů

SEX	Muži	Ženy
Stř. hodnota	34,89795918	36,97727273
Rozptyl	44,92687075	52,9064482
Pozorování	49	44
Společný rozptyl	48,69744031	
Hyp. rozdíl stř. hodnot	0	
Rozdíl	91	
t stat	-1,43466274	
P(T<=t) (1)	0,077405526	
t krit (1)	1,661771876	
P(T<=t) (2)	0,154811052	
t krit (2)	1,986377356	

PZP – Přátelé, známí a příbuzní

V této části byl zjišťován rozdíl mezi soubory nezaměstnaných mužů a žen ve spokojenosti s přáteli, známými a příbuznými.

Použitím F-testu bylo zjištěno, že mezi soubory není signifikantní rozdíl v rozptylu, pro výpočet rozdílu mezi nezaměstnanými muži a ženami byl tedy použit t-test pro nezávislé výběry s rovností rozptylů. Po porovnání absolutní hodnoty $t = 1,669$ s kritickou hodnotou $t(0,05) = 1,986$ bylo zjištěno, že mezi nezaměstnanými muži a ženami není signifikantní rozdíl ve spokojenosti s přáteli, známými a příbuznými.

Tab. 73. F-test a t-test - PZP

Dvouvýběrový F-test pro rozptyl

PZP	Ženy	Muži
Stř. hodnota	36,68181818	34,40816327
Rozptyl	43,84989429	42,28826531
Pozorování	44	49
Rozdíl	43	48
F	1,036928187	
P(F<=f) (1)	0,449493596	
F krit (1)	1,631885738	

Dvouvýběrový t-test s rovností rozptylů

PZP	Muži	Ženy
Stř. hodnota	34,40816327	36,68181818
Rozptyl	42,28826531	43,84989429
Pozorování	49	44
Společný rozptyl	43,0261779	
Hyp. rozdíl stř. hodnot	0	
Rozdíl	91	
t stat	-1,668941331	
P(T<=t) (1)	0,049283056	
t krit (1)	1,661771876	
P(T<=t) (2)	0,098566111	
t krit (2)	1,986377356	

BYD – Bydlení

V této části byl zjišťován rozdíl mezi nezaměstnanými muži a ženami ve spokojenosti s bydlením.

Použitím F-testu bylo zjištěno, že mezi soubory není signifikantní rozdíl v rozptylu, pro výpočet rozdílu mezi soubory nezaměstnaných mužů a žen byl tedy použit t-test pro nezávislé výběry s rovností rozptylů. Po porovnání absolutní hodnoty $t = 1,970$ s kritickou hodnotou $t(0,05) = 1,986$ bylo zjištěno, že mezi nezaměstnanými muži a ženami není signifikantní rozdíl ve spokojenosti s bydlením.

Tab. 74. F-test a t-test - BYD

Dvouvýběrový F-test pro rozptyl

BYD	Muži	Ženy
Stř. hodnota	32,89795918	36,13636364
Rozptyl	62,80187075	62,44608879
Pozorování	49	44
Rozdíl	48	43
F	1,005697426	
P(F<=f) (1)	0,494586481	
F krit (1)	1,644565373	

Dvouvýběrový t-test s rovností rozptylů

BYD	Muži	Ženy
Stř. hodnota	32,89795918	36,13636364
Rozptyl	62,80187075	62,44608879
Pozorování	49	44
Společný rozptyl	62,633754	
Hyp. rozdíl stř. hodnot	0	
Rozdíl	91	
t stat	-1,970197533	
P(T<=t) (1)	0,025927873	
t krit (1)	1,661771876	
P(T<=t) (2)	0,051855745	
t krit (2)	1,986377356	

SUM DŽS – Celková životní spokojenost

Tato část byla zaměřena na rozdíl mezi nezaměstnanými muži a ženami v celkové životní spokojenosti.

Z výsledku F-testu vyplynulo, že mezi soubory není signifikantní rozdíl v rozptylu, proto byl pro výpočet rozdílu mezi soubory nezaměstnaných mužů a žen použit t-test pro nezávislé výběry s rovností rozptylů. Po porovnání absolutní hodnoty $t = 1,375$ s kritickou hodnotou $t(0,05) = 1,986$ bylo zjištěno, že mezi nezaměstnanými muži a ženami není signifikantní rozdíl v celkové životní spokojenosti.

Tab. 75. F-test a t-test - SUM DŽS

Dvouvýběrový F-test pro rozptyl

SUM DŽS	Muži	Ženy
Stř. hodnota	231,3469388	241,7045455
Rozptyl	1441,397959	1174,213002
Pozorování	49	44
Rozdíl	48	43
F	1,227543858	
P(F<=f) (1)	0,248477254	
F krit (1)	1,644565373	

Dvouvýběrový t-test s rovností rozptylů

SUM DŽS	Muži	Ženy
Stř. hodnota	231,3469388	241,7045455
Rozptyl	1441,397959	1174,213002
Pozorování	49	44
Společný rozptyl	1315,145727	
Hyp. rozdíl stř. hodnot	0	
Rozdíl	91	
t stat	-1,375166804	
P(T<=t) (1)	0,086227947	
t krit (1)	1,661771876	
P(T<=t) (2)	0,172455893	
t krit (2)	1,986377356	

MIRON – míra identifikace s rolí nezaměstnaného (muži – ženy)

Tato část byla zaměřena na rozdíl mezi nezaměstnanými muži a ženami v naměřených hodnotách míry identifikace s rolí nezaměstnaného.

Z výsledku F-testu vyplynulo, že mezi soubory není signifikantní rozdíl v rozptylu, pro výpočet rozdílu mezi soubory nezaměstnaných mužů a žen byl použit t-test pro nezávislé výběry s rovností rozptylů. Po porovnání absolutní hodnoty $t = 0,109$ s kritickou hodnotou $t(0,05) = 1,986$ bylo zjištěno, že mezi nezaměstnanými muži a ženami není signifikantní rozdíl v míře identifikace s rolí nezaměstnaného.

Tab. 76. F-test a t-test – MIRON (muži a ženy)

Dvouvýběrový F-test pro rozptyl

MIRON	Ženy	Muži
Stř. hodnota	52,04545455	51,83673469
Rozptyl	95,1141649	76,47278912
Pozorování	44	49
Rozdíl	43	48
F	1,243764822	
P(F<=f) (1)	0,23062837	
F krit (1)	1,631885738	

Dvouvýběrový t-test s rovností rozptylů

MIRON	Muži	Ženy
Stř. hodnota	51,83673469	52,04545455
Rozptyl	76,47278912	95,1141649
Pozorování	49	44
Společný rozptyl	85,2813513	
Hyp. rozdíl stř. hodnot	0	
Rozdíl	91	
t stat	-0,108822732	
P(T<=t) (1)	0,456791347	
t krit (1)	1,661771876	
P(T<=t) (2)	0,913582695	
t krit (2)	1,986377356	

MIRON – míra identifikace s rolí nezaměstnaného (krátkodobě nezaměstnaní – dlouhodobě nezaměstnaní)

V této části byl zjišťován rozdíl mezi soubory krátkodobě a dlouhodobě nezaměstnaných respondentů v míře identifikace s rolí nezaměstnaného.

Celý soubor respondentů byl rozdělen na dvě skupiny. Do skupiny krátkodobě nezaměstnaných byli zařazeni respondenti s dobou nezaměstnanosti kratší než jeden rok a do skupiny dlouhodobě nezaměstnaných byli zařazeni respondenti s dobou nezaměstnanosti delší než jeden rok.

Použitím F-testu bylo zjištěno, že mezi soubory je signifikantní rozdíl v rozptylu, pro výpočet rozdílu mezi krátkodobě a dlouhodobě nezaměstnanými byl tedy použit t-test pro nezávislé výběry s nerovností rozptylů. Po porovnání absolutní hodnoty $t = 1,447$ s kritickou hodnotou $t(0,05) = 2,002$ bylo zjištěno, že mezi soubory krátkodobě a dlouhodobě nezaměstnaných není signifikantní rozdíl v míře identifikace s rolí nezaměstnaného.

Tab. 77. F-test a t-test - MIRON (krátkodobě a dlouhodobě nezaměstnaní)

Dvouvýběrový F-test pro rozptyl

MIRON	Krátkodob.	Dlouhodob
Stř. hodnota	52,62318841	49,95833333
Rozptyl	96,06180733	47,95471014
Pozorování	69	24
Rozdíl	68	23
F	2,003177728	
P(F<=f) (1)	0,03244323	
F krit (1)	1,852878739	

Dvouvýběrový t-test s nerovností rozptylů

MIRON	Krátkodob.	Dlouhodob.
Stř. hodnota	52,62318841	49,95833333
Rozptyl	96,06180733	47,95471014
Pozorování	69	24
Hyp. rozdíl stř. hodnot	0	
Rozdíl	57	
t stat	1,447283783	
P(T<=t) (1)	0,076647591	
t krit (1)	1,672028702	
P(T<=t) (2)	0,153295181	
t krit (2)	2,002466317	

7.5 K platnosti hypotéz

Na začátku výzkumu byly stanoveny tyto hypotézy:

- H1:** Se zvyšujícím se věkem nezaměstnaných osob se statisticky významně zvyšuje celková životní spokojenost.

- H2:** Se zvyšujícím se věkem nezaměstnaných se statisticky významně snižuje míra identifikace s rolí nezaměstnaného.
- H3:** Nezaměstnaní muži budou vykazovat statisticky významně vyšší celkovou životní spokojenost než nezaměstnané ženy.
- H4:** Dlouhodobě nezaměstnaní budou vykazovat statisticky významně vyšší míru identifikace s rolí nezaměstnaného než nezaměstnaní krátkodobě.

Výsledky výzkumu byly statisticky zpracovány a k ověření hypotéz H1 a H2 byla použita Pearsonova korelace pro metrická data. Testování proběhlo na 1%, 2% a 5% hladině významnosti. Pomocí t-testu byly zjišťovány statisticky významné rozdíly v celkové životní spokojenosti u nezaměstnaných mužů a žen a v míře identifikace s rolí nezaměstnaného u skupin dlouhodobě a krátkodobě – ověření hypotéz H3 a H4. Testování proběhlo na 5% a 1% hladině významnosti.

Na základě statistického vyhodnocení výsledků bylo možné konstatovat:

H1 - Výsledné korelace mezi věkem a celkovou životní spokojeností (u celého souboru nezaměstnaných $r = -0,1450$; u nezaměstnaných mužů $r = -0,1408$ a u nezaměstnaných žen $r = -0,1152$) prokázaly, že na zvolené 1% hladině významnosti neexistuje signifikantní vztah mezi věkem a celkovou životní spokojeností. Na základě tohoto závěru bylo možné usoudit, že věk nezaměstnaných respondentů nemá souvislost s celkovou životní spokojeností.

Korelace mezi věkem a celkovou životní spokojeností byla statisticky nevýznamná, proto nebylo možné přijmout předpoklad hypotézy H1.

Hypotéza H1 nebyla přijata.

H2 - Výsledné hodnoty korelace mezi věkem nezaměstnaných osob a mírou identifikace s rolí nezaměstnaného (u celkového počtu nezaměstnaných $r = -0,1387$; u nezaměstnaných mužů $r = -0,2275$ a u nezaměstnaných žen $r = -0,0271$) prokázaly, že na zvolené 1% hladině významnosti neexistuje signifikantní vztah mezi věkem nezaměstnaných a mírou identi-

fikace s rolí nezaměstnaného. Na základě těchto výsledků bylo možno konstatovat, že věk nezaměstnaných osob nemá souvislost s mírou identifikace s rolí nezaměstnaného.

Korelace mezi věkem nezaměstnaných a mírou identifikace s rolí nezaměstnaného byla statisticky nevýznamná, proto nebylo možné přijmout předpoklad hypotézy H2.

Hypotéza H2 nebyla přijata.

H3 - Výsledek t-testu prokázal, že mezi nezaměstnanými muži a ženami není signifikantní rozdíl v celkové životní spokojenosti.

Hypotéza H3 nebyla přijata.

H4 - Z výsledku t-testu vyplynulo, že mezi dlouhodobě a krátkodobě nezaměstnanými osobami není signifikantní rozdíl v míře identifikace s rolí nezaměstnaného.

Hypotéza H4 nebyla přijata.

ZÁVĚR

Nezaměstnanost je závažným problémem sociálním, psychologickým a ekonomickým. Vyřazení ze společenského pracovního procesu přináší znejistění životní perspektivy jedince a zkušenost sociální izolace, individuální závislosti a bezmoci v jednání (Buchtová, 2002).

Tato diplomová práce se snažila poskytnout informace o životní spokojenosti nezaměstnaných osob. Práce má dvě základní části – teoretickou a výzkumnou.

Teoretická část práce je rozdělena do pěti hlavních kapitol. První kapitola se snaží nastínit některé současné problémy nezaměstnaných. Zaměřuje se zejména na faktory, které ovlivňují sociální a psychologické otázky osob v situaci ztráty zaměstnání. Druhá kapitola se věnuje konceptu životní spokojenosti. Popisuje důležité pojmy užívané v souvislosti s tímto konceptem. Jsou jimi životní spokojenost, subjektivní pocit pohody, kvalita života a blaho. Třetí kapitola se zabývá koreláty životní spokojenosti. Pozornost je zaměřena na osobnost, pohlaví, zdravotní stav, věk, rodinu a pracovní spokojenost. Čtvrtá kapitola popisuje pojem nezaměstnanost, typy nezaměstnanosti a skupiny osob, které jsou nezaměstnaností nejvíce ohroženy. Zdůrazněny jsou důsledky nezaměstnanosti, které mají vážné psychické, zdravotní, sociální a ekonomické dopady. Pozornost je věnována také teoretickým konceptům stádií nezaměstnanosti a chování osob, které se v situaci nezaměstnaného ocitnou. V poslední kapitole teoretické části práce jsou zmíněny výsledky vybraných výzkumů v oblasti nezaměstnanosti.

Cílem výzkumné části této práce bylo zmapovat aktuální úroveň životní spokojenosti a míru identifikace s rolí nezaměstnaného u nezaměstnaných osob a zjistit, zda vybrané proměnné souvisí s životní spokojeností. Záměrem bylo také zjistit existující rozdíly mezi nezaměstnanými muži a ženami v hlavních proměnných vybraných metodik a dále rozdíly v míře identifikace s rolí nezaměstnaného mezi nezaměstnanými dlouhodobě a krátkodobě.

Zkoumaný soubor zahrnoval celkem 93 nezaměstnaných osob, z toho 49 mužů a 44 žen registrovaných na Úřadě práce ve Zlíně. Věkové rozpětí dotázaných nezaměstnaných bylo 19 – 62 let. Průměrný věk celého souboru činil 39,4 let, u mužů 40,7 let a u žen 37,9 let. Nejvíce dotázaných nezaměstnaných mělo ukončené středoškolské vzdělání. V souboru byly zastoupeny osoby jak svobodné, ženaté či vdané, tak rozvedené i ovdovělé. Nejvíce dotázaných bylo svobodných. Dobu nezaměstnanosti v délce 3 – 6 měsíců

uvedlo nejvíce respondentů. Nejvíce nezaměstnaných osob pracovalo v posledním zaměstnání více než 5 let.

Pro účely výzkumu byly použity dva dotazníky: standardizovaný Dotazník životní spokojenosti (DŽS) autorů J. Fahrenberga, M. Myrteka, J. Schumachera, E. Brählera a nestandardizovaný Dotazník míry identifikace s rolí nezaměstnaného MIRON, jehož autorem je Z. Vtípil. Pro vyhodnocení výsledků Dotazníku životní spokojenosti a Dotazníku míry identifikace s rolí nezaměstnaného byla využita statistická metoda absolutní a relativní četnost a střední hodnota souboru. Dosažené hodnoty u jednotlivých částí dotazníků byly uspořádány do tabulek a grafů. Ke zjištění vztahu mezi věkem nezaměstnaných a hlavními proměnnými Dotazníku životní spokojenosti DŽS, věkem a mírou identifikace s rolí nezaměstnaného, dále ke zjištění vztahu mezi celkovou životní spokojeností a mírou identifikace s rolí nezaměstnaného a také pro ověření hypotéz H1 a H2 byla použita Pearsonova korelace pro metrická data. Výsledky byly porovnány s tabulkou kritických hodnot korelačního koeficientu (signifikantnost korelace) s hladinami významnosti 1%, 2 % a 5% pro 40, 50 a 90 respondentů. Studentovy t-testy byly použity ke zjištění, zda existuje signifikantní rozdíl v hlavních proměnných zvolených metodik mezi nezaměstnanými muži a ženami, dále zda existuje signifikantní rozdíl v míře identifikace s rolí nezaměstnaného mezi krátkodobě a dlouhodobě nezaměstnanými a k testování hypotéz H3 – H4. Testování proběhlo na hladině významnosti $\alpha = 0,05$ a $\alpha = 0,01$.

Ve výzkumu bylo zjištěno, že spokojenost se zdravotním stavem je u celého souboru nezaměstnaných osob vysoká. Nejvíce respondentů, tj. 58, tedy 62,37%, uvedlo vysokou spokojenost se zdravotním stavem.

V oblasti práce a zaměstnání bylo zjištěno, že nejvíce nezaměstnaných, 45 osob, tj. 48,39%, uvedlo střední spokojenost s bývalou prací a zaměstnáním.

Spokojenost s finanční situací byla mezi nezaměstnanými střední. Střední spokojenost uvedlo nejvíce, tj. 52 osob, tedy 55,91%.

V otázce spokojenosti s volným časem bylo zjištěno, že nezaměstnané osoby nejvíce uváděly vysokou míru spokojenosti s volným časem. Vysoká spokojenost byla registrována u 52 nezaměstnaných, tj. 55,91%.

Většina nezaměstnaných respondentů uvedla vysokou spokojenost s manželstvím a partnerstvím, ta byla zjištěna u 72 osob, tj. 77,42%.

Se vztahem k vlastním dětem byli nezaměstnaní vysoce spokojeni. Vysokou míru spokojenosti s touto oblastí uvedlo 77 osob, tj. 82,80%.

Z provedeného výzkumu vyplynulo, že spokojenost nezaměstnaných s vlastní osobou je vysoká. Nejvíce respondentů, tj. 53, tedy 56,99%, vykazalo vysokou míru spokojenosti.

V oblasti sexuality byli nezaměstnaní vysoce spokojeni. Vysoká spokojenost byla zjištěna u nejvíce osob, 55 nezaměstnaných, tj. 59,14 %.

Spokojenost s přáteli, známými a příbuznými byla u celého souboru nezaměstnaných osob vysoká. Vysokou spokojenost uvedlo nejvíce - 52 osob, tj. 55,91 %.

V oblasti bydlení byla u nezaměstnaných registrována, v nejvíce případech tj. 51 osob, tedy 55,43%, vysoká spokojenost.

Celková životní spokojenost byla mezi nezaměstnanými střední. Nejvíce osob, 50 respondentů, tj. 53,76% uvedlo vysokou celkovou životní spokojenost.

Dále byl zjišťován profil celého souboru dle dotazníku DŽS. Komparace norem DŽS a vypočítaných středních hodnot DŽS u celého souboru respondentů prokázala, že průměrná hodnota většiny škál DŽS u výběrového souboru dosahovala nižších hodnot než jsou průměrné hodnoty dle normy, kromě škály volný čas, kde byla zjištěna naopak vyšší průměrná hodnota než je norma. Nejvíce se od normy odchylovaly determinanty finance a práce a zaměstnání. Naopak hodnoty velmi se přibližující normám byly zjištěny u determinant volného času a sexuality, kde byla odchylka nepatrná. Hodnota celkové životní spokojenosti - 236,25 byla o 20,51 nižší, než je hodnota normy - 256,76.

Pro zjištění míry identifikace s rolí nezaměstnaného byl nezaměstnaným osobám předložen dotazník MIRON. Výsledné hodnoty dotazníku MIRON se pohybovaly v celém souboru od 32 do 79 bodů. Střední hodnota míry identifikace s rolí nezaměstnaného dosáhla 51,94 bodů. Nejvíce respondentů dosáhlo střední míry identifikace s rolí nezaměstnaného.

Dalším cílem bylo zjistit, zda existuje souvislost mezi věkem a jednotlivými škálami (ZDR, PAZ, FIN, VLC, MAN, DET, VLO, SEX, PZP, BYD a SUM DŽS) dotazníku životní spokojenosti a dále mezi mírou identifikace s rolí nezaměstnaného a celkovou životní spokojeností.

Zjištěné hodnoty ukázaly, že u nezaměstnaných respondentů na zvolené 1% hladině významnosti neexistuje signifikantní vztah mezi věkem a jednotlivými škálami (ZDR, PAZ, FIN, VLC, MAN, DET, VLO, SEX, PZP, BYD a SUM DŽS) dotazníku životní spokojenosti. Ze statistického hodnocení dále vyplynulo, že u zkoumaných osob na zvolené

1% hladině významnosti neexistuje signifikantní vztah mezi mírou identifikace s rolí nezaměstnaného a celkovou životní spokojeností.

Výsledky t-testů potvrdily, že nezaměstnané ženy jsou více spokojeny s manželstvím a partnerstvím a vztahem k vlastním dětem než nezaměstnaní muži. V ostatních sledovaných dimenzích dotazníku životní spokojenosti nebyl zjištěn statisticky významný rozdíl mezi skupinami nezaměstnaných mužů a žen. Dále bylo zjištěno, že mezi krátkodobě a dlouhodobě nezaměstnanými osobami není signifikantní rozdíl v míře identifikace s rolí nezaměstnaného.

V souladu s cíli práce byly stanoveny čtyři pracovní hypotézy. Z těchto 4 hypotéz nebyla přijata ani jedna hypotéza.

Hypotéza H1 předpokládala, že se zvyšujícím se věkem nezaměstnaných osob se statisticky významně zvyšuje celková životní spokojenost. Korelace mezi věkem a celkovou životní spokojeností byla statisticky nevýznamná, proto bylo možné konstatovat, že věk nezaměstnaných respondentů nemá souvislost s celkovou životní spokojeností. Předpoklad hypotézy H1 nebylo možné přijmout. Tento předpoklad vznikl na základě studia odborné literatury, kde Fahrenberg (2001) uvádí, že podle výsledků reprezentativního výzkumu byla spokojenost se životem u osob s vyšším věkem vyšší.

Hypotéza H2 předpokládala, že se zvyšujícím se věkem nezaměstnaných se statisticky významně snižuje míra identifikace s rolí nezaměstnaného. Tato hypotéza nebyla potvrzena. Na základě statistických výsledků bylo možné konstatovat, že věk nezaměstnaných osob nemá souvislost s mírou identifikace s rolí nezaměstnaného. Předpoklad této hypotézy byl vyvozen z obecných poznatků, že se vzrůstajícím věkem klesá adaptabilita a ochota měnit navyklé stereotypy.

Předpoklad hypotézy H3, že nezaměstnaní muži budou vykazovat statisticky významně vyšší celkovou životní spokojenost než nezaměstnané ženy, rovněž nebyl potvrzen. Mezi zkoumanými skupinami nezaměstnaných mužů a žen totiž nebyl prokázán signifikantní rozdíl. Na základě studia odborné literatury bylo předpokládáno, že muži budou vykazovat tendenci k vyšší spokojenosti než ženy. Tento výsledek prokázala reprezentativní studie Fahrenberga a Hersbachova. V jiných výzkumech nebyl v celkové životní spokojenosti prokázán signifikantní rozdíl mezi pohlavími (Fahrenberg, 2001). Z těchto zjištění lze usoudit, že vliv rozdílů mezi pohlavími na celkovou životní spokojenost je nepatrný.

Hypotéza H4 předpokládala, že dlouhodobě nezaměstnaní budou vykazovat statisticky významně vyšší míru identifikace s rolí nezaměstnaného než nezaměstnaní krátko-

době. Tato hypotéza nebyla potvrzena, neboť mezi zkoumanými soubory nebyl zjištěn signifikantní rozdíl. Tento předpoklad vznikl na základě studia teorií stadií následků nezaměstnanosti, kdy řada modelů popisuje následující stadia: prvotní šok, střední fáze a usazení se v nezaměstnanosti.

Na základě těchto zjištěných údajů lze uvažovat i o dalších proměnných, které v pozitivním i negativním smyslu mohou ovlivňovat životní spokojenost nezaměstnaných osob, např. vztahy mezi životní spokojeností a osobnostními faktory, umístěním vlivu, strategiemi zvládnání, mírou neuroticismu, apod.

Příčinou nepotvrzení hypotéz by mohl být rovněž fakt, že velikost zkoumaného souboru nebyla dostatečná. Podle Bártlové (2008) při malých souborech převažuje vliv náhodných odchylek a může to vést k neodhalení zjišťovaných vlivů i k chybným závěrům.

Zvolená metodika výzkumu se ukázala jako vhodná. Dotazník životní spokojenosti DŽS se zdál dosti obsáhlý, ale jeho vyplnění i s dotazníkem MIRON trvalo přibližně 15 - 20 minut.

Metoda dotazníku má ale i řadu nevýhod. Nejpodstatnější výhradou je možnost záměrného zkreslení výsledků pro dotazovaného žádoucím směrem. Výsledky tak mohou být zkresleny jednak možnou snahou nezaměstnaných jevit se v lepším světle, dále pak i existujícími sklony k určitým odpovědím. Dosažené skóre v dotaznících tak nemusí odpovídat skutečnosti.

Nedostatkem práce se může jevit způsob výběru souboru, který byl závislý pouze na ochotě nezaměstnaných osob ke spolupráci a nesplňuje tak podmínky reprezentativnosti vzorku. Jiný způsob výběru se však zdá téměř nereálný.

Při výzkumu bylo získáno mnoho dat, která by mohla být v případě dalšího výzkumu dále využita a statisticky zpracována.

Pro zobecnění zjištěných závěrů je omezením skutečnost, že výzkum byl prováděn jen u nezaměstnaných respondentů evidovaných na Úřadě práce ve Zlíně.

Tato práce se snaží být určitou výchozí sondou do problematiky životní spokojenosti nezaměstnaných a může být nápomocna k dalšímu pronikání do vnitřního světa, osobnostních souvislostí, determinant, zdrojů a důsledků nezaměstnanosti.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ARNOLD, J., SILVESTR, J. et al. *Psychologie práce pro manažery a personalisty*. Brno: Computer Press, 2007. ISBN 978-80-251-1518-3.

BÁRTLOVÁ, S., SADÍLEK, P., TÓTHOVÁ, V. *Výzkum a ošetrovatelství*. Brno: NCO NZO, 2008. ISBN 978-80-7013-467-2.

BLATNÝ, M., DOSEDLOVÁ, J., KEBZA, V., ŠOLCOVÁ, I. *Psychosociální souvislosti osobní pohody*. Brno: MSD, 2005. ISBN 80-86633-35-7.

BUCHTOVÁ, B. Kvalita života dlouhodobě nezaměstnaných. *Československá psychologie*, 2004, č. 2, s. 121-135.

BUCHTOVÁ, B. a kol. *Nezaměstnanost. Psychologický, ekonomický a sociální problém*. Praha: Grada Publishing, 2002. ISBN 80-247-9006-8.

CAKIRPALOGLU, P. *Psychologie hodnot*. Olomouc: UP v Olomouci, 2009. ISBN 978-80-244-2295-4.

DOSEDLOVÁ, J., FIALOVÁ, L., KEBZA, V., SLOVÁČKOVÁ, Z. *Předpoklady zdraví a životní spokojenosti*. Brno: MSD, 2008. ISBN 978-80-7392-010-4.

DRAPELA, V. J. *Přehled teorií osobnosti*. Praha: Portál, 1997. ISBN 80-7178-251-3.

FAHRENBERG, J., MYRTEK, M., SCHUMACHER, J. *Dotazník životní spokojenosti*. Praha: Testcentrum, 2001.

FILIPEC, J. a kol. *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*. Praha: Academia, 2005. ISBN 80-200-0493-9.

HALL, C., LINDZEY, G., LOEHLIN, J., MANOSEVITZ, M. *Psychológia osobnosti*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2002. ISBN 80-0803384-3.

HAMPLOVÁ, D. *Životní spokojenost: rodina, práce a další faktory*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2004. ISBN 80-7330-063-X.

HARTL, P., HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-569-1.

HNILICA, K. Vlivy socioekonomického statusu a přírodní katastrofy na zdraví a spokojenost se životem. *Československá psychologie*, 2006, č. 1, str. 16-35.

HNILICA, K. Vlivy materialistické hodnotové orientace na spokojenost se životem. *Československá psychologie*, 2005, č. 5, str. 385-398.

HONZÁK, R., NOVOTNÁ, V. *Krize v životě, život v krizi*. Praha: ROAD, 1994.

- HRDLIČKA, M., KURIC, J., BLATNÝ, M. *Krize středního věku*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-168-9.
- JANDOUREK, J. *Sociologický slovník*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-535-0.
- KEBZA, V., ŠOLCOVÁ, I. Well-being jako psychologický a zároveň mezioborově založený pojem. *Československá psychologie*, 2003, č.4, s. 333-345.
- KOLEKTIV AUTORŮ. *Malá československá encyklopedie*. Praha: Academia, 1984. ISBN 2112585.
- KŘIVOHLAVÝ, J. *Pozitivní psychologie*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-835-X.
- KŘIVOHLAVÝ, J. *Psychologie zdraví*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-551-2.
- KUCHAŘ, P. *Trh práce*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1383.
- MAREŠ, P. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002. ISBN 80-86429-08-3.
- MATOUŠEK, O. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. Praha: SLON, 1997. ISBN 80-85850-24-9.
- MOŽNÝ, I. *Rodina a společnost*. Praha: SLON, 2006. ISBN 80-86429-58-X.
- PAUKNEROVÁ, D. a kol. *Psychologie pro ekonomy a manažery*. Praha: Grada Publishing, 2006. ISBN 80-247-1706-9.
- PLAŇAVA, I. *Manželství a rodiny. Struktura, dynamika, komunikace*. Brno: Doplněk, 2000. ISBN 80-7239-039-2.
- POLÁŠKOVÁ, J. *Pracovní motivace a diagnostika syndromu vyhoření v povolání zdravotních sester*. Zlín: UTB, 2008.
- REITEROVÁ, E. *Statistické metody pro studenty kombinovaného studia psychologie*. Olomouc: UP v Olomouci, 2004. ISBN 80-244-0967-4.
- SCHRAGGEOVÁ, M. Osobnostné a situačné prediktory vnímania príčin nezamestnanosti. *Československá psychologie*, 2007, č. 4, s. 347-359.
- SOBOTKOVÁ, I. *Psychologie rodiny*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-250-8.
- ŠIMEK, M. *Trh práce*. Ostrava: Vysoká škola podnikání, 2004. ISBN 80-86764-26-5.
- VTÍPIL, Z. *Dotazník MIRON*. Olomouc: UP v Olomouci, 2000.
- VTÍPIL, Z. *Sociální psychologie práce*. Olomouc: UP v Olomouci, 2005.
- Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, v platném znění.

Internetové zdroje:

BUCHTOVÁ, B. Psychické důsledky dlouhodobé nezaměstnanosti.2007 Dostupné na:
http://kariera.ihned.cz/c4-10115340-20305490q06000_d-psyhicke-dusledky-dlouhodobé-nezamestnanosti.

FRYER, D., FAGAN, R. Toward a Critical Community Psychological Perspective on Unemployment and Mental Health. *Americal Journal of Community Psychology*, 2003, (1-2), 89-96. Dostupné na:

<http://www.ingentaconnect.com/content/klu/ajcp/2003/00000032/F0020001/00471984>

Lidí bez práce je méně, míra nezaměstnanosti se v březnu snížila na 9,7%. Praha: MPSV, 2010. Dostupné na: <http://www.mpsv.cz/cs/8572>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

DŽS	Dotazník životní spokojenosti
ZDR	Zdravotní stav
PAZ	Práce a zaměstnání
FIN	Finanční situace
MAN	Manželství a partnerství
DET	Vztah k vlastním dětem
VLO	Vlastní osoba
SEX	Sexualita
PZP	Přátelé, příbuzní a známí
BYD	Bydlení
SUM DŽS	Celková životní spokojenost
MIRON	Dotazník míry identifikace s rolí nezaměstnaného

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1. Věkové rozdělení u celkového počtu nezaměstnaných	57
Obr. 2. Věkové rozdělení u nezaměstnaných mužů	58
Obr. 3. Věkové rozdělení u nezaměstnaných žen	59
Obr. 4. Rozdělení vzdělání u celkového počtu nezaměstnaných	60
Obr. 5. Rozdělení vzdělání u nezaměstnaných mužů	61
Obr. 6. Rozdělení vzdělání u nezaměstnaných žen	62
Obr. 7. Rozdělení rodinného stavu u celkového počtu nezaměstnaných	63
Obr. 8. Rozdělení rodinného stavu u nezaměstnaných mužů	64
Obr. 9. Rozdělení rodinného stavu u nezaměstnaných žen	65
Obr. 10. Rozdělení doby nezaměstnanosti u celého souboru nezaměstnaných	66
Obr. 11. Rozdělení doby nezaměstnanosti u nezaměstnaných mužů	67
Obr. 12. Rozdělení doby nezaměstnanosti u nezaměstnaných žen	68
Obr. 13. Rozdělení doby posledního zaměstnání u celého souboru nezaměstnaných	69
Obr. 14. Rozdělení doby posledního zaměstnání u nezaměstnaných mužů	70
Obr. 15. Rozdělení doby posledního zaměstnání u nezaměstnaných žen	71
Obr. 16. Spokojenost se zdravím u celého souboru nezaměstnaných	73
Obr. 17. Spokojenost se zdravím u nezaměstnaných mužů	74
Obr. 18. Spokojenost se zdravím u nezaměstnaných žen	75
Obr. 19. Spokojenost s prací a zaměstnáním u celého souboru nezaměstnaných	76
Obr. 20. Spokojenost s prací a zaměstnáním u nezaměstnaných mužů	77
Obr. 21. Spokojenost s prací a zaměstnáním u nezaměstnaných žen	78
Obr. 22. Spokojenost s finanční situací u celého souboru nezaměstnaných	79
Obr. 23. Spokojenost s finanční situací u nezaměstnaných mužů	80
Obr. 24. Spokojenost s finanční situací u nezaměstnaných žen	81
Obr. 25. Spokojenost s volným časem u celého souboru nezaměstnaných	82
Obr. 26. Spokojenost s volným časem u nezaměstnaných mužů	83

Obr. 27. Spokojenost s volným časem u nezaměstnaných žen	84
Obr. 28. Spokojenost s manželstvím a partnerstvím u celého souboru nezaměstnaných	85
Obr. 29. Spokojenost s manželstvím a partnerstvím u nezaměstnaných mužů	86
Obr. 30. Spokojenost s manželstvím a partnerstvím u nezaměstnaných žen	87
Obr. 31. Spokojenost se vztahem k vlastním dětem u celého souboru nezaměstnaných	88
Obr. 32. Spokojenost se vztahem k vlastním dětem u nezaměstnaných mužů	89
Obr. 33. Spokojenost se vztahem k vlastním dětem u nezaměstnaných žen	90
Obr. 34. Spokojenost s vlastní osobou u celého souboru nezaměstnaných	91
Obr. 35. Spokojenost s vlastní osobou u nezaměstnaných mužů	92
Obr. 36. Spokojenost s vlastní osobou u nezaměstnaných žen	93
Obr. 37. Spokojenost se sexualitou u celého souboru nezaměstnaných	94
Obr. 38. Spokojenost se sexualitou u nezaměstnaných mužů	95
Obr. 39. Spokojenost se sexualitou u nezaměstnaných žen	96
Obr. 40. Spokojenost s přáteli, známými a příbuznými u celého souboru nezaměstnaných ...	97
Obr. 41. Spokojenost s přáteli, známými a příbuznými u nezaměstnaných mužů	98
Obr. 42. Spokojenost s přáteli, známými a příbuznými u nezaměstnaných žen	99
Obr. 43. Spokojenost s bydlením u celého souboru nezaměstnaných	100
Obr. 44. Spokojenost s bydlením u nezaměstnaných mužů	101
Obr. 45. Spokojenost s bydlením u nezaměstnaných žen	102
Obr. 46. Celková životní spokojenost u celého souboru nezaměstnaných	103
Obr. 47. Celková životní spokojenost u nezaměstnaných mužů	104
Obr. 48. Celková životní spokojenost u nezaměstnaných žen	105
Obr. 49. Míra identifikace s rolí nezaměstnaného u celého souboru nezaměstnaných	107
Obr. 50. Míra identifikace s rolí nezaměstnaného u nezaměstnaných mužů	108
Obr. 51. Míra identifikace s rolí nezaměstnaného u nezaměstnaných žen	109

SEZNAM TABULEK

Tab. 1. Věkové rozdělení u celkového počtu nezaměstnaných	56
Tab. 2. Věkové rozdělení u nezaměstnaných mužů	57
Tab. 3. Věkové rozdělení u nezaměstnaných žen	58
Tab. 4. Rozdělení vzdělání u celkového počtu nezaměstnaných	59
Tab. 5. Rozdělení vzdělání u nezaměstnaných mužů	60
Tab. 6. Rozdělení vzdělání u nezaměstnaných žen	61
Tab. 7. Rozdělení rodinného stavu u celkového počtu nezaměstnaných	62
Tab. 8. Rozdělení rodinného stavu u nezaměstnaných mužů	63
Tab. 9. Rozdělení rodinného stavu u nezaměstnaných žen	64
Tab. 10. Rozdělení doby nezaměstnanosti u celého souboru nezaměstnaných	65
Tab. 11. Rozdělení doby nezaměstnanosti u nezaměstnaných mužů	66
Tab. 12. Rozdělení doby nezaměstnanosti u nezaměstnaných žen	67
Tab. 13. Rozdělení doby posledního zaměstnání u celého souboru nezaměstnaných	68
Tab. 14. Rozdělení doby posledního zaměstnání u nezaměstnaných mužů	69
Tab. 15. Rozdělení doby posledního zaměstnání u nezaměstnaných žen	70
Tab. 16. Spokojenost se zdravím u celého souboru nezaměstnaných	73
Tab. 17. Spokojenost se zdravím u nezaměstnaných mužů	74
Tab. 18. Spokojenost se zdravím u nezaměstnaných žen	75
Tab. 19. Spokojenost s prací a zaměstnáním u celého souboru nezaměstnaných	76
Tab. 20. Spokojenost s prací a zaměstnáním u nezaměstnaných mužů	77
Tab. 21. Spokojenost s prací a zaměstnáním u nezaměstnaných žen	78
Tab. 22. Spokojenost s finanční situací u celého souboru nezaměstnaných	79
Tab. 23. Spokojenost s finanční situací u nezaměstnaných mužů	80
Tab. 24. Spokojenost s finanční situací u nezaměstnaných žen	81
Tab. 25. Spokojenost s volným časem u celého souboru nezaměstnaných	82
Tab. 26. Spokojenost s volným časem u nezaměstnaných mužů	83

Tab. 27. Spokojenost s volným časem u nezaměstnaných žen	84
Tab. 28. Spokojenost s manželstvím a partnerstvím u celého souboru nezaměstnaných	85
Tab. 29. Spokojenost s manželstvím a partnerstvím u nezaměstnaných mužů	86
Tab. 30. Spokojenost s manželstvím a partnerstvím u nezaměstnaných žen	87
Tab. 31. Spokojenost se vztahem k vlastním dětem u celého souboru nezaměstnaných	88
Tab. 32. Spokojenost se vztahem k vlastním dětem u nezaměstnaných mužů	89
Tab. 33. Spokojenost se vztahem k vlastním dětem u nezaměstnaných žen	90
Tab. 34. Spokojenost s vlastní osobou u celého souboru nezaměstnaných	91
Tab. 35. Spokojenost s vlastní osobou u nezaměstnaných mužů	92
Tab. 36. Spokojenost s vlastní osobou u nezaměstnaných žen	93
Tab. 37. Spokojenost se sexualitou u celého souboru nezaměstnaných	94
Tab. 38. Spokojenost se sexualitou u nezaměstnaných mužů	95
Tab. 39. Spokojenost se sexualitou u nezaměstnaných žen	96
Tab. 40. Spokojenost s přáteli, známými a příbuznými u celého souboru nezaměstnaných ...	97
Tab. 41. Spokojenost s přáteli, známými a příbuznými u nezaměstnaných mužů	98
Tab. 42. Spokojenost s přáteli, známými a příbuznými u nezaměstnaných žen	99
Tab. 43. Spokojenost s bydlením u celého souboru nezaměstnaných	100
Tab. 44. Spokojenost s bydlením u nezaměstnaných mužů	101
Tab. 45. Spokojenost s bydlením u nezaměstnaných žen	102
Tab. 46. Celková životní spokojenost u celého souboru nezaměstnaných	103
Tab. 47. Celková životní spokojenost u nezaměstnaných mužů	104
Tab. 48. Celková životní spokojenost u nezaměstnaných žen	105
Tab. 49. Míra identifikace s rolí nezaměstnaného u celého souboru nezaměstnaných	107
Tab. 50. Míra identifikace s rolí nezaměstnaného u nezaměstnaných mužů	108
Tab. 51. Míra identifikace s rolí nezaměstnaného u nezaměstnaných žen	109
Tab. 52. Korelace mezi věkem a ZDR	110
Tab. 53. Korelace mezi věkem a PAZ	110

Tab. 54. Korelace mezi věkem a FIN	111
Tab. 55. Korelace mezi věkem a VLC	111
Tab. 56. Korelace mezi věkem a MAN	112
Tab. 57. Korelace mezi věkem a DET	112
Tab. 58. Korelace mezi věkem a VLO	113
Tab. 59. Korelace mezi věkem a SEX	113
Tab. 60. Korelace mezi věkem a PZP	114
Tab. 61. Korelace mezi věkem a BYD	114
Tab. 62. Korelace mezi věkem a SUM DŽS	115
Tab. 63. Korelace mezi věkem a MIRON	115
Tab. 64. Korelace mezi MIRON a SUM DŽS	116
Tab. 65. F-test a t-test - ZDR	117
Tab. 66. F-test a t-test – PAZ	118
Tab. 67. F-test a t-test – FIN	119
Tab. 68. F-test a t-test – VLC	120
Tab. 69. F-test a t-test – MAN	121
Tab. 70. F-test a t-test – DET	122
Tab. 71. F-test a t-test – VLO	123
Tab. 72. F-test a t-test – SEX	124
Tab. 73. F-test a t-test – PZP	125
Tab. 74. F-test a t-test – BYD	126
Tab. 75. F-test a t-test - SUM DŽS	127
Tab. 76. F-test a t-test – MIRON (muži a ženy)	128
Tab. 77. F-test a t-test - MIRON (krátkodobě a dlouhodobě nezaměstnaní)	129

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA P 1: Dotazník životní spokojenosti DŽS

PŘÍLOHA P 2: Dotazník míry identifikace s rolí nezaměstnaného MIRON

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK ŽIVOTNÍ SPOKOJENOSTI DŽS

DOTAZNÍK

Dotazník životní spokojenosti

J. Fahrenberg, M. Myrtek, J. Schumacher, E. Brähler

Zaškrtněte prosím u každého z tvrzení na následujících stranách vždy to číslo, které nejvíce odpovídá vaší spokojenosti ve vztahu k danému tvrzení.

Příklad:	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦
	velmi nespokojen(a)	nespokojen(a)	spíše nespokojen(a)	ani spokojen(a) ani nespokojen(a)	spíše spokojen(a)	spokojen(a)	velmi spokojen(a)
S počasím jsem ...				X			

Pokud tedy – jako v tomto případě – nejste s počasím ani spokojen(a), ani nespokojen(a), zaškrtněte prosím ④. U každého tvrzení zaškrťávejte prosím pouze jedno políčko.

ZDRAVÍ	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦
	velmi nespokojen(a)	nespokojen(a)	spíše nespokojen(a)	ani spokojen(a) ani nespokojen(a)	spíše spokojen(a)	spokojen(a)	velmi spokojen(a)
Se svým tělesným zdravotním stavem jsem...							
Se svou duševní kondicí jsem...							
Se svou tělesnou kondicí jsem...							
Se svou duševní výkonností jsem...							
Se svou obranyschopností proti nemoci jsem...							
Když myslím na to, jak často mám bolesti, jsem...							
Když myslím na to, jak často jsem až dosud byl(a) nemocný(á), jsem ...							

PRÁCE A ZAMĚSTNÁNÍ (osoby v důchodu: hodnotte prosím své bývalé zaměstnání)	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦
	velmi nespokojen(a)	nespokojen(a)	spíše nespokojen(a)	ani spokojen(a) ani nespokojen(a)	spíše spokojen(a)	spokojen(a)	velmi spokojen(a)
Se svým postavením na pracovišti jsem...							
Když myslím na to, jak jistá je moje budoucnost v zaměstnání, jsem...							
S úspěchy, které mám v zaměstnání, jsem...							
S možnostmi postupu, které mám na svém pracovišti, jsem...							
S atmosférou na pracovišti jsem...							
Co se týká mých pracovních povinností a zátěže, jsem...							
S pestrostí, kterou mi nabízí mé zaměstnání, jsem...							

FINANČNÍ SITUACE	① velmi nezpokojen(a)	② nezpokojen(a)	③ spíše nezpokojen(a)	④ ani spokojen(a) ani nezpokojen(a)	⑤ spíše spokojen(a)	⑥ spokojen(a)	⑦ velmi spokojen(a)
Se svým příjmem / platem jsem...							
S tím, co vlastním, jsem...							
Se svým životním standardem jsem...							
S hmotným zajištěním své existence jsem...							
Se svými budoucími možnostmi výdělku jsem...							
S možnostmi, které mohu vzhledem ke své finanční situaci nabídnout své rodině, jsem...							
Se svým budoucím očekávaným (finančním) zajištěním ve stáří jsem...							

VOLNÝ ČAS	① velmi nezpokojen(a)	② nezpokojen(a)	③ spíše nezpokojen(a)	④ ani spokojen(a) ani nezpokojen(a)	⑤ spíše spokojen(a)	⑥ spokojen(a)	⑦ velmi spokojen(a)
S délkou své každoroční dovolené jsem...							
S množstvím svého volného času po práci a o víkendech jsem...							
S kvalitou odpočinku, který mi přináší dovolená, jsem...							
S kvalitou odpočinku, který mi přináší volný čas po práci a víkendy, jsem...							
S množstvím času, který mám k dispozici pro své koníčky, jsem...							
S časem, který mohu věnovat blízkým osobám, jsem...							
S pestrostí svého volného času jsem...							

MANŽELSTVÍ A PARTNERSTVÍ (Vypíšte prosím pouze pokud máte stálého partnera / partnerku)	① velmi nezpokojen(a)	② nezpokojen(a)	③ spíše nezpokojen(a)	④ ani spokojen(a) ani nezpokojen(a)	⑤ spíše spokojen(a)	⑥ spokojen(a)	⑦ velmi spokojen(a)
S požadavky, které na mne klade mé manželství / partnerství, jsem...							
S našimi společnými aktivitami jsem...							
S upřímností a otevřeností svého partnera / partnerky jsem...							
S pochopením, které má pro mne můj partner / partnerka, jsem...							
S něžností a náklonností, kterou mi můj partner / partnerka projevuje, jsem...							
S bezpečím, které mi poskytuje můj partner / partnerka, jsem...							
S ochotou pomoci, kterou mi projevuje můj partner / partnerka, jsem...							

VZTAH K VLASTNÍM DĚTEM (Vypíšte pouze pokud máte vlastní děti)	① vůči nepokojen()	② společně nepokojen()	③ sám nepokojen()	④ společně ani nepokojen()	⑤ sám spokojen()	⑥ společně	⑦ vůči spokojen()
Když myslím na to, jak s dětmi vzájemně vycházíme, jsem...							
Když myslím na úspěchy svých dětí ve škole a zaměstnání, jsem...							
Když myslím na to, kolik radosti mám ze svých dětí, jsem...							
Když myslím na námahu a výdaje, které mě mé děti stály, jsem...							
S vlivem, který mám na své děti, jsem...							
S uznáním, kterého se mi od mých dětí dostává, jsem...							
S našimi společnými aktivitami jsem...							

VLASTNÍ OSOBA	① vůči nepokojen()	② společně nepokojen()	③ sám nepokojen()	④ společně ani nepokojen()	⑤ sám spokojen()	⑥ společně	⑦ vůči spokojen()
Se svými schopnostmi a dovednostmi jsem...							
Se způsobem, jak jsem až doposud žil, jsem...							
Se svým vnějším vzhledem jsem...							
Se svým sebevědomím a sebejistotou jsem...							
Se svým charakterem (povahou) jsem...							
Se svou vitalitou (tzn. s radostí ze života a životní energií) jsem...							
Když myslím na to, jak vycházím s ostatními lidmi, jsem...							

SEXUALITA	① vůči nepokojen()	② společně nepokojen()	③ sám nepokojen()	④ společně ani nepokojen()	⑤ sám spokojen()	⑥ společně	⑦ vůči spokojen()
Se svou tělesnou přitažlivostí jsem...							
Se svou sexuální výkonností jsem...							
S četností svých sexuálních kontaktů jsem...							
S tím, jak často se mi můj partner / má partnerka tělesně věnuje (dotýká se mne, hladí mne), jsem...							
Se svými sexuálními reakcemi jsem...							
Když myslím na to, jak otevřeně mohu mluvit o sexuální oblasti, jsem...							
Když myslím na to, jak se k sobě s partnerem v sexualitě hodíme, jsem...							

PŘÁTELE, ZNÁMÍ A PŘÍBUZNÍ	① všim nepokojen(á)	② několikrát nepokojen(á)	③ spíše nepokojen(á)	④ ně spokojen(á) ani nepokojen(á)	⑤ spíše spokojen(á)	⑥ spokojen(á)	⑦ všim spokojen(á)
Když myslím na okruh svých přátel a známých, jsem...							
S kontaktem se svými příbuznými jsem...							
S kontaktem se svými sousedy jsem...							
S pomocí a podporou, kterou mi poskytují přátelé a známí, jsem...							
Se svými veřejnými a spolkovými aktivitami jsem...							
Se svou společenskou angažovaností jsem...							
Když myslím na to, jak často se dostanu mezi lidi, jsem...							

BYDLENÍ	① všim nepokojen(á)	② několikrát nepokojen(á)	③ spíše nepokojen(á)	④ ně spokojen(á) ani nepokojen(á)	⑤ spíše spokojen(á)	⑥ spokojen(á)	⑦ všim spokojen(á)
S velikostí svého bytu jsem...							
Se stavem svého bytu jsem...							
S výdaji za svůj byt (nájem, příp. splátky) jsem...							
S polohou svého bytu jsem...							
S dosažitelností dopravních prostředků jsem...							
Když myslím na míru zátěže hlukem, jsem ve svém bytě...							
Se standardem svého bytu jsem...							

Odpovězte, prosím, na následující otázky tak, že zaškrtnete hořid se odpověď.

Pohlaví: muž žena

Věk: let

Dosažené vzdělání:

- nedokončené základní vzdělání
 základní
 vyučen bez maturity
 vyučen s maturitou
 ukončené středoškolské vzdělání
 ukončené vysokoškolské vzdělání

Rodinný stav:

- ženatý / vdaná
 svobodný(á)
 vdovec / vdova
 rozvedený(á)

Domácnost:

- žiji sám / sama
 žiji s partnerem / partnerkou

Jste zaměstnaný(á)?

- ano
 ano, ve vlastní firmě
 v domácnosti
 – anebo jste:
 žák / žákyně
 student / studentka
 v učení
 v důchodu
 nezaměstnaný(á)

Zaměstnání:

Děkujeme za vaši spolupráci.

PŘÍLOHA P 2: Dotazník míry identifikace s rolí nezaměstnaného MIRON

MIRON

Ztráta zaměstnání znamená pro člověka novou životní situaci. Lidé na ni reagují různě. Chtěli bychom poznat, jak ji prožívají. Tento dotazník obsahuje 20 výroků. Zakroužkujte odpověď, která nejlépe vystihuje Váš názor na Vaše současné postavení, a to u každého z výroků. Nejsou zde správné nebo nesprávné odpovědi – jde nám jen o Váš skutečný názor. Zakroužkujte pouze **jednu** odpověď.

Položka označená 0 slouží jako příklad.

0. Je povinností státu zajisti každému práci

- 5 silně souhlasím
- 4 souhlasím
- 3 nemám názor, nedovedu se rozhodnout
- 2 nesouhlasím
- 1 silně nesouhlasím

1. Momentálně jsem se svým postavením nezaměstnaného (nezaměstnané) spokojen (a)	5	4	3	2	1
2. V postavení nezaměstnané (ho) mám pocity méněcennosti	5	4	3	2	1
3. Být nezaměstnaný (ná) je lepší než pracovat	5	4	3	2	1
4. Jsem zklamán (a), že jsem se dostal (a) do postavení nezaměstnané (ho)	5	4	3	2	1
5. Nemyslím si, že by mi stálá práce příliš chyběla	5	4	3	2	1
6. Hledání zaměstnání je tíživý zážitek, trauma	5	4	3	2	1
7. Při přijatelném hmotném zabezpečení by bylo možno žít v nezaměstnanosti i několik let	5	4	3	2	1
8. Nezaměstnanost značně omezuje uspokojování mých potřeb	5	4	3	2	1
9. Nezaměstnanost umožňuje, aby se člověk mohl plně věnovat svým koníčkům	5	4	3	2	1
10. Nemyslím si, že bych mohl (a) spatřit v nezaměstnanosti smysl života	5	4	3	2	1
11. Výhodou nezaměstnanosti je spousta volného času	5	4	3	2	1

12. Svou situaci nezaměstnané (ho) považují za ponižující	5	4	3	2	1
13. Den nezaměstnané (ho) často vypadá jakoby neměl nikdy skončit	5	4	3	2	1
14. I bez stálé práce je možno se zabavit natolik, aby nebyla nuda	5	4	3	2	1
15. Útěchou mi může být to, že nejsem sám (a), kdo nemá práci	5	4	3	2	1
16. Nezaměstnanost je výhodná, pokud může člověk načerno podnikat	5	4	3	2	1
17. Pocit marnosti najít vhodnou práci je někdy nesnesitelný	5	4	3	2	1
18. Když si nezaměstnaný (á) najde jiné zdroje příjmu, nepotřebuje stálou práci	5	4	3	2	1
19. V situaci nezaměstnané (ho) si připadám jako příslušník třídy druhořadých, deklasovaných	5	4	3	2	1
20. Situace nezaměstnanosti je dobrým tréninkem pro posílení vlastní samostatnosti	5	4	3	2	1

Jak dlouho jste nezaměstnaný (á)?

1. méně než 3 měsíce
2. 3 – 6 měsíců
3. 7 – 12 měsíců
4. 1 – 1,5 roku
5. 1,5 – 2 roky
6. více než 2 roky (uveďte kolik roků)

Jak dlouho jste pracoval (a) u svého posledního zaměstnavatele?

1. do 1 měsíce
2. 1 – 3 měsíce
3. 4 – 6 měsíců
4. 7 – 12 měsíců
5. 1 – 2 roky
6. 2,1 – 3 roky
7. 3,1 – 4 roky
8. 4,1 – 5 let
9. více než 5 let

C =

C Vt 2000

